

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Eva Požarnik

**Vloga šolske svetovalne službe v osnovni šoli pri
otrocih z izkušnjo nasilja v družini**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2024

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Eva Požarnik

**Vloga šolske svetovalne službe v osnovni šoli pri
otrocih z izkušnjo nasilja v družini**

Diplomsko delo

Študijski program: Socialno delo

Mentor: doc. dr. Primož Rakovec

Ljubljana, 2024

Zahvala

Iskrena hvala mentorju doc. dr. Primožu Rakovcu za vso podporo, nasvete in pomoč.

Hvala lektorici za hitro in strokovno opravljeno lektoriranje.

Zahvalila bi se tudi vsem sogovornicam, ki so bile pripravljene sodelovati in z menoj podeliti svoje dragocene izkušnje.

Posebno pa bi se rada zahvalila moji družini in fantu za vse spodbudne besede, oporo in potrpežljivost. Hvala, ker ste vedno ob meni.

Vloga šolske svetovalne službe v osnovni šoli pri otrocih z izkušnjo nasilja v družini

Povzetek diplomskega dela

V diplomskem delu se osredotočam na vlogo šolskih svetovalnih delavk in delavcev, zaposlenih v osnovni šoli, pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini. S tematiko nasilja v družini sem se prvič srečala v okviru prakse, ki sem jo opravljala v eni izmed osnovnih šol, kar me je pritegnilo, da o tem še dodatno raziščem. V teoretičnem delu sem najprej opredelila šolsko svetovalno službo in predstavila njene naloge ter cilje. Nato sem opredelila nasilje v družini ter naštel in definirala oblike nasilja v družini. Zatem sem se osredotočila na delovanje šolske svetovalne službe na področju nasilja v družini, kjer sem opisala, kako prepoznati nasilje v družini pri otroku in kako poteka obravnava otrok v osnovni šoli, ki doživljajo nasilje v družini. Pri tem sem se še posebej osredotočila na pogovor z otrokom. Teoretični del sem zaključila z izobraževanji in izpopolnjevanji šolskih svetovalnih delavk in delavcev na področju nasilja v družini. V empiričnem delu sem predstavila rezultate raziskave in ugotovitve, do katerih sem prišla s pomočjo opravljenih intervjujev s šolskimi svetovalnimi delavkami v osnovnih šolah. Skozi intervjuje sem želela predvsem ugotoviti, kako šolske svetovalne delavke in delavci pri otrocih prepoznajo nasilje v družini, kakšne so njihove izkušnje pri postopku obravnave otrok z izkušnjo nasilja v družini, kako opolnomočene se počutijo pri izvajanju pogovora z otrokom z izkušnjo nasilja v družini in na kakšen način se delavci v šolski svetovalni službi izražajo na področju nasilja v družini. Spoznala sem, da je delo šolskih svetovalnih delavk in delavcev na področju nasilja v družini izredno pomembno ter hkrati zahtevno. Sogovornice so z menoj podelile pozitivne kot tudi negativne izkušnje ter izzive, s katerimi se soočajo pri svojem delu z otroki, ki imajo izkušnjo nasilja v družini. Na podlagi odgovorov in predlogov, ki so jih izrazile sogovornice, sem na koncu diplomskega dela napisala nekaj predlogov, ki bi lahko dodatno opolnomočili šolske svetovalne delavke in delavce v osnovnih šolah, kadar sodelujejo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini.

Ključne besede: vzgoja in izobraževanje, šolsko svetovalno delo, osnovna šola, nasilje v družini

The role of the school counselling service in primary school for children who have experienced domestic violence
Graduation Thesis Abstract

In the graduation thesis, I focus on the role of school counsellors employed in the primary school in relation to children experiencing domestic violence. I first encountered the topic of domestic violence as part of my internship at one of the primary schools, which attracted me to investigate it further. In the theoretical part, I first defined the school counselling service and presented its tasks and objectives. Then I defined domestic violence and listed and defined its forms. I then focused on the work of the school counselling service in the field of domestic violence, describing how to recognise domestic violence in a child and how primary school children who experience domestic violence are handled. In doing so, I focused particularly on the conversation with the child. I finished the theoretical part with education and training of school counsellors in the field of domestic violence. In the empirical part, I presented the results of the research and the findings I had drawn from interviews with school counsellors in primary schools. Through the interviews, I wanted to find out how school counsellors recognise domestic violence in children, what their experience is of the process of dealing with children with experience of domestic violence, how empowered they feel in conducting a conversation with a child with experience of domestic violence, and how the school counsellors are educated in the area of domestic violence. I have learned that the work of school counsellors in the field of domestic violence is extremely important and challenging. The interviewees shared with me their positive and negative experiences and the challenges they face in their work with children experiencing domestic violence. Based on the responses and suggestions expressed by the interviewees, I wrote some suggestions at the end of the thesis that could further empower school counsellors in primary schools when working with children experiencing domestic violence.

Keywords: education, school counselling work, primary school, domestic violence

Kazalo

1.	Teoretični uvod.....	1
1.1.	Šolska svetovalna služba.....	1
1.1.1.	Opredelitev šolske svetovalne službe.....	1
1.1.2.	Naloge in cilji šolske svetovalne službe.....	1
1.1.3.	Področja šolske svetovalne službe	2
1.2.	Nasilje v družini	4
1.2.1.	Opredelitev nasilja v družini	4
1.2.2.	Razširjenost nasilja v družini	5
1.2.3.	Oblike nasilja v družini	6
1.2.3.1.	Fizično nasilje.....	6
1.2.3.2.	Psihično nasilje.....	6
1.2.3.3.	Spolno nasilje	7
1.2.3.4.	Ekonomsko nasilje.....	7
1.2.3.5.	Zanemarjanje	7
1.2.3.6.	Kaznovanje	8
1.2.3.7.	Zalezovanje.....	8
1.2.3.8.	Zloraba tehnologije.....	9
1.2.3.9.	Duhovna in kulturna zloraba	9
1.2.3.10.	Družbena zloraba	10
1.3.	Delovanje šolske svetovalne službe na področju nasilja v družini	10
1.3.1.	Prepoznavanje posledic nasilja v družini pri otroku	11
1.3.2.	Obravnava otrok v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini	15
1.3.2.1.	Pogovor z otrokom	16
1.3.3.	Izobraževanja in izpopolnjevanja šolskih svetovalnih delavk na področju nasilja v družini	17
2.	Opredelitev problema	20
2.1.	Raziskovalna vprašanja.....	20
3.	Metodologija.....	22
3.1.	Vrsta raziskave	22
3.2.	Merski instrumenti in viri podatkov.....	22
3.3.	Populacija in vzorec	22
3.4.	Zbiranje podatkov	23
3.5.	Obdelava in analiza podatkov	23
4.	Rezultati.....	24
4.1.	Zaznavanje nasilja v družini	24
4.1.1.	Pojavnost nasilja v družini	24
4.1.2.	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini.....	24
4.1.3.	Posledice nasilja v družini pri otrocih	26
4.2.	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini	27
4.2.1.	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	27
4.2.2.	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	29
4.2.3.	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu.....	30
4.2.4.	Izvajanje pogovora z otrokom.....	31
4.2.5.	Izobraževanje na področju nasilja v družini.....	33
5.	Razprava	37
6.	Sklepi.....	44
7.	Predlogi.....	46
8.	Uporabljena literatura	48

9.	Priloge.....	53
9.1.	Priloga A: Smernice za intervju	53
9.2.	Priloga B: Transkripti intervjujev	54
9.3.	Priloga C: Odprto kodiranje.....	69
9.4.	Priloga Č: Osno kodiranje.....	148

1. Teoretični uvod

1.1. Šolska svetovalna služba

1.1.1. Opredelitev šolske svetovalne službe

Šolsko svetovalno delo je v slovenskih šolah prisotno od konca šestdesetih let 20. stoletja. S sprejetjem Zakona o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja leta 1996 ter tri leta kasneje še z uveljavitvijo programskih smernic šolske svetovalne službe pa pomen in značilnosti šolskega svetovalnega dela dobijo tudi formalno pravno podlago (Domiter Protner, 2023, str. 4).

Šolska svetovalna služba je tisto posebno mesto v šoli, s katerega se vzpostavlja svetovalni odnos z vsemi udeleženi v šoli. Temeljne funkcije svetovalne službe (svetovanje, posvetovanje, koordinacijo) opravlja na način tega svetovalnega odnosa. V šoli šolske svetovalne delavke in delavci na svoj posebni način preko svetovalnega odnosa vključujejo uporabnike v procese dogovarjanja, sodelovanja, povezovanja in pobude (Programske smernice, 2008, str. 16).

Kovač (2013, str. 14) definira šolsko svetovalno službo kot pomemben podsistem šole, ki skrbi za zagotavljanje optimalnega razvoja posameznika skozi vzgojo in oblikovanje osebnosti.

1.1.2. Naloge in cilji šolske svetovalne službe

Že sam izraz »šolska svetovalna služba« pove, da je njena osnovna dejavnost svetovanje, ki ga lahko opredelimo kot »nudenje pomoči sočloveku« (Kovač, 2013, str. 14). Svetovalna služba v vrtcu oziroma šoli pomaga in sodeluje z namenom, da bi bili vsi posamezni udeleženci v vrtcu oziroma šoli in vzgojno-izobraževalna ustanova kot celota čim bolj uspešni pri uresničevanju temeljnega in v tem okviru vseh drugih sistemsko zastavljenih splošnih in posebnih vzgojno-izobraževalnih ciljev. Njena temeljna naloga je, da se na podlagi svojega posebnega strokovnega znanja preko svetovalnega odnosa in na strokovno avtonomni način vključuje v kompleksno reševanje psiholoških, pedagoških in socialnih vprašanj vzgojno-izobraževalnega dela v vrtcu oziroma šoli s tem, da pomaga in sodeluje z vsemi udeleženci v vrtcu oziroma šoli ter po potrebi tudi z ustreznimi zunanjimi ustanovami (Programske smernice, 2008, str. 5).

Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja, 2007) opredeljuje, da v javnem vrtcu in šoli šolska

svetovalna služba svetuje učencem, otrokom, vajencem, dijakom, učiteljem in staršem; sodeluje z vzgojitelji, učitelji in vodstvom šole pri načrtovanju, spremljanju in evalvaciji razvoja vrtca oziroma šole ter pri opravljanju vzgojno izobraževalnega dela in opravlja poklicno svetovanje.

Svetovalna služba je eden od podsistemov v vrtcu oziroma šoli, zato je njen temeljni cilj opredeljen s temeljnim ciljem vrtca oziroma šole. Temeljni vzgojno-izobraževalni cilj vrtca oziroma šole ter v tem okviru tudi temeljni cilj svetovalne službe v vrtcu in šoli je optimalni razvoj otroka ne glede na spol, socialno in kulturno poreklo, veroizpoved, narodno pripadnost ter duševno in telesno konstitucijo (Programske smernice, 2008, str. 6). Glede na omenjeno delo šolske svetovalne službe temelji na:

- posebni skrbi pri sprejemu in uvajanju otrok v šolo, pri raznih prehajanjih v času osnovnošolskega izobraževanja kot tudi pri prehodu učencev v poklic oziroma na naslednjo stopnjo izobraževanja,
- upoštevanju splošnih značilnosti razvoja in učenja osnovnošolskih otrok ter ugotavljanju in upoštevanju posebnosti v njihovem telesnem, osebni (spoznavnem in čustvenem) in socialnem razvoju,
- ugotavljanju in upoštevanju značilnosti ožjega in širšega socialnega okolja, iz katerega prihajajo učenci,
- upoštevanju splošnih značilnosti šole kot ustanove in njenih posebnosti (program, velikost, kadrovski in materialni pogoji),
- ugotavljanju možnosti in značilnosti vsakdanjega življenja in dela v šoli oziroma vzgojno-izobraževalnega dela z učenci (v oddelčni skupnosti in drugih učnih skupinah, interesnih dejavnostih ipd., pri pouku in zunaj pouka itn.) (Prav tam, str. 17).

1.1.3. Področja šolske svetovalne službe

Osnovna področja dela šolske svetovalne službe in njene temeljne naloge so zapisani na način, da posamezni šoli in posameznemu svetovalnemu delavcu omogočajo fleksibilno prilagajanje konkretnim potrebam šole in njenih udeležencev (Prav tam, str. 18).

Pri opredelitvi temeljnih nalog svetovalne službe v osnovni šoli se izhaja iz področij življenja in dela v šoli, in sicer: učenje in poučevanje; šolska kultura, vzgoja, red, klima; telesni, osebni (spoznavni in čustveni) ter socialni razvoj; šolanje in poklicna orientacija ter socialno-ekonomske stiske in iz »osnovnih vrst dejavnosti«: pomoč, razvojno-preventivno

delo ter načrtovanje in evalvacija, ki so medsebojno neločljivo povezane dejavnosti (Prav tam, str. 18).

Pri vsakem navedenem področju delo šolskega svetovalnega delavca obsega:

- delo z učenci, ki je lahko skupinsko ali individualno. Pri delu z učenci se v prvi vrsti izhaja iz načela dobrobiti, prostovoljnosti in zaupanja, načela celostnega pristopa ter načela sodelovanja v svetovalnem odnosu, poudarjeni pa sta zlasti preventivna dejavnost in intervencija (nudenje pomoči);
- delo z učitelji, ki je prav tako lahko individualno ali skupinsko. V proces reševanja in preprečevanja težav vstopajo vsak s svojim posebnim znanjem in vedenjem, zato je poudarek na posvetovalnem delu z namenom preventive ali intervencije, skupnega načrtovanja, izvajanja in evalvacije dela v šoli. Vodilo svetovalnemu delavcu pri skupnem delu z učitelji so predvsem načelo celostnega pristopa, načelo interdisciplinarnosti in načelo sodelovanja v svetovalnem odnosu;
- delo s starši je individualno in skupinsko. Poudarek pri delu s starši je predvsem na posvetovalnem delu s ciljem preventive ali intervencije in načrtovanja, pomembnega za šolsko delo. Pri delu s starši se svetovalni delavec ravna v prvi vrsti po načelu zaupnosti in prostovoljnosti, po načelu sodelovanja v svetovalnem odnosu in po načelu celostnega pristopa;
- delo z vodstvom: svetovalni delavec sodeluje z vodstvom največkrat z namenom preučevanja učnih in vzgojnih procesov v sistemu konkretne šole z namenom načrtnega poseganja v te procese. Poudarek je na posvetovalnem delu z vodstvom ob upoštevanju načela strokovne aktualnosti, avtonomnosti, razvojne usmerjenosti, načela interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja ter načela sodelovanja v svetovalnem odnosu;
- delo z zunanjimi ustanovami vključuje delo z vrtci, drugimi osnovnimi in srednjimi šolami, s svetovalnimi centri, z zdravstvenimi domovi ter drugimi ustreznimi zdravstvenimi ustanovami in organizacijami, z Zavodom RS za zaposlovanje, s centri za socialno delo kot tudi drugimi ustreznimi socialno-varstvenimi ustanovami in organizacijami, z Zavodom RS za šolstvo idr., upoštevajoč predvsem načelo celostnega pristopa, načelo strokovne avtonomnosti, načelo interdisciplinarnosti, strokovnega sodelovanja in povezovanja (Prav tam, str. 18-19).

1.2. Nasilje v družini

1.2.1. Opredelitev nasilja v družini

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) opredeljuje nasilje v družini kot vsako uporabo fizičnega, psihičnega, spolnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje družinskega člana ne glede na spol, starost ali katero koli drugo osebno okoliščino žrtve ali povzročitelja nasilja.

Tudi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (2023a) navaja, da nasilje v družini predstavlja vsako uporabo fizičnega, psihičnega, spolnega ali ekonomskega nasilja enega družinskega člana ali članice proti drugemu družinskemu članu oziroma zanemarjanje ali zalezovanje žrtve in telesno kaznovanje otrok.

Pri nasilju v družini gre za vprašanje zlorabe družbene moči, potrebe po prevladi in nadzorovanju ene osebe nad drugo. Tovrstni vedenjski vzorci so posledica neenakomerne porazdelitve moči med spoloma ter med starši in otroki (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2023b, str. 3).

Običajno nasilje v družini ni enkratni dogodek, temveč traja dlje časa. Začne se lahko z občasnim zbadanjem v družbi: »Kaj govoriš neumnosti, nimaš pojma!« ali »Poglej soseda, kako je urejena. Tudi tebi ne bi škodilo«. Kmalu se lahko stopnjuje v prelaganje krivde na žrtev, zmerjanje, grožnje, hujše žaljivke, celo v fizično, spolno in ekonomsko nasilje, kar povzročitelj uporablja vse pogostejše (Rapolane Obrar, 2018, str. 17). Upoštevati je treba tudi to, da je otrok, ki je priča nasilju enega družinskega člana nad drugim, prav tako žrtev nasilja (Lloyd, 2018, str. 1). Pri posrednem nasilju je ustrežnejši izraz »doživljanje nasilja«, saj poudari otrokov osebni položaj in njegovo spopadanje z nasiljem, ki ga intenzivno čustveno doživlja ali pa se od takšnega nasilja med člani družine samozaščitno čustveno distancira (Överlin, 2009, str. 3).

Nasilje v družini zajema zelo različne oblike in različno intenzivna ravnanja z različnimi posledicami. Pogosto je opredelitev nekega ravnanja kot nasilje odvisna tudi od subjektivne predstave posameznikov (povzročiteljev nasilja, žrtev, opazovalcev) o primernosti določenih medsebojnih odnosov, ki izhaja iz subjektivne predstave o vlogi družinskih članov in splošnih vrednot posameznika. Predvsem pri vzgoji otrok se lahko dojemanja glede dopustnih vzgojnih metod zelo razlikujejo. Vzgojo z občasnimi klofutami bo nekdo označil za neprimerno in otroku škodljivo in jo bo zato štel za obliko nasilja, drugi pa za dosledno vzgojo z upoštevanjem postavljenih meja, ki bo otroku omogočila, da se bo razvil v zdravo osebnost. Izhajati pa je treba iz tega, da so vse oblike in intenzivnosti nasilja predvsem nasilje. Res pa

je, da je treba posege države v družino zaradi takšnih vzgojnih metod prilagoditi okoliščinam, v katerih se takšna ravnanja izvajajo, njihovi intenzivnosti in pogostosti (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 11). Nasilje v družini torej ni nov pojav, vendar pa ga je družba začela izraziteje obsojati šele v zadnjih desetletjih (Filipčič, 2002, str. 275).

1.2.2. Razširjenost nasilja v družini

Nasilje je v družinskem okolju izjemno pogosto, vendar še vedno velikokrat ostane prikrito in javnosti nevidno (Prislan, Svetič, Mihelič in Lobnikar, 2022, str. 107). Razširjenost nasilja v družini lahko zgolj ocenjujemo, saj uradne statistike zajamejo le tiste primere, ko se žrtve same odločijo spregovoriti ter poiskati pomoč ali pa so zaposleni v določenih organih in organizacijah prepoznali nasilje (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 10).

Statistični urad Republike Slovenije je v raziskavi, ki je bila izvedena v letu 2020, ugotovil, da je 22 % žensk in 16 % moških od svojega 15. leta starosti doživelo fizično (vključno z grožnjami) ali spolno nasilje. Ženske pogosteje kot moški doživljajo nasilje, ki se ponavlja in ima hujše posledice. V partnerskih odnosih ženske pogosteje doživljajo nasilje kot moški (Statistični urad Republike Slovenije, 2022).

V letnem policijskem poročilu za leto 2022 je nasilje v družini uvrščeno med 10 najpogostejših kaznivih dejanj splošne kriminalitete. V letu 2022 je bilo zabeleženih 1139 primerov nasilja v družini. Preiskanih je bilo 97,7 % primerov. Poleg 1139 primerov nasilja v družini je bilo leta 2022 tudi 617 primerov zanemarjanja mladoletne osebe in surovega dejanja. V zadnjih petih letih je bilo največ obravnavanih primerov nasilja v družini v letu 2020, in sicer 1478, od tega je bilo 98 % preiskanih primerov. Takrat je bilo obravnavanih 643 primerov zanemarjanja mladoletne osebe in surovega dejanja. Največ obravnavanih primerov zanemarjanja mladoletne osebe in surovega dejanja je bilo v letu 2019, in sicer 658 (Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije, 2023).

Agencija Evropske unije za temeljne pravice (FRA) je v letu 2014 predstavila rezultate najboljše vseevropske raziskave o nasilju nad ženskami, ki temelji na razgovorih z 42 tisoč ženskami v 28 državah članicah Evropske unije (EU) (v času raziskave je bila članica EU tudi Velika Britanija). Po podatkih raziskave je v EU vsaka tretja ženska, starejša od 15 let, doživela fizično in/ali spolno nasilje. Ena od desetih žensk, starejših od 15 let, je doživela kakšno od oblik spolnega nasilja. Ena od 20 žensk, starejših od 15 let, je bila posiljena. Skupaj je to 9 milijonov žensk. Vsaka tretja ženska je doživela psihično nasilje. V povezavi z nasiljem v otroštvu je bilo ugotovljeno, da je približno 15 milijonov mladostnic, starih od 15 do 19 let, enkrat v življenju doživelo posilstvo. Okoli 10 % otrok ni zakonsko zaščitene pred

telesnimi kaznimi. Približno vsak četrti otrok, mlajši od 5 let, kar je približno 176 milijonov otrok, živi z mamo, ki je žrtev nasilja s strani intimnega partnerja.

Približno trije od štirih otrok, starih med dva in štiri let, kar predstavlja približno 300 milijonov otrok, so deležni vzgoje z nasiljem (FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice, 2014).

1.2.3. Oblike nasilja v družini

1.2.3.1. Fizično nasilje

Fizično nasilje je vsaka uporaba fizične sile ali grožnja z uporabo fizične sile, ki žrtev prisili, da kaj stori ali opusti ali da kaj trpi ali ji omejuje gibanje oziroma komuniciranje in ji povzroči bolečino, ponižanje ali strah, ne glede na to, ali so nastale telesne poškodbe. To vključuje udarce z roko ali s predmeti, klofutanje, lasanje, brcanje, pritiskanje ob zid, davljenje, porivanje, stanje oz. sedenje na žrtvi, zvijanje rok in podobno (Rapolane Obrar, 2018, str. 18).

Council of Europe (b.d.) definira fizično nasilje kot dejanje, ki poskuša povzročiti ali povzroči bolečino in/ali telesno poškodbo. Kot pri vseh oblikah nasilja glavni cilj storilca ni samo – ali morda ni vedno – povzročiti fizično bolečino, ampak tudi omejiti samoodločanje druge osebe.

1.2.3.2. Psihično nasilje

Psihično nasilje so ravnanja in razširjanje informacij, s katerimi povzročitelj nasilja pri žrtvi povzroči strah, ponižanje, občutek manjvrednosti, ogroženosti in druge duševne stiske, tudi če so storjena z uporabo informacijsko komunikacijske tehnologije. Sem spadajo grožnje, kritiziranje, žaljenje, zasmehovanje, zbujanje občutkov krivde in strahu, obtoževanje, ignoriranje in drugo (Rapolane Obrar, 2018, str. 18).

Povzročitelj nasilja z zgoraj naštetimi dejanji zruši žrtvi samozavest in lastno vrednost, da ustvari psihološko odvisnost. Psihično nasilje je oblika zlorabe, ki jo je težko prepoznati, saj je zloraba razširjena skozi vsakodnevne interakcije. Za razliko od fizične zlorabe pogosto ni jasnih fizičnih dokazov, na katere bi se lahko sklicevali (WomensLaw, 2023).

1.2.3.3. Spolno nasilje

Spolno nasilje je vsako spolno dejanje, poskus spolnega dejanja ali drugo dejanje, ki je usmerjeno proti spolnosti osebe z uporabo prisile, ki ga stori katera koli oseba ne glede na njeno razmerje do žrtve v katerem koli okolju (World Health Organization, 2022).

V Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) je spolno nasilje definirano kot ravnanja s spolno vsebino, ki jim družinski član nasprotuje, je vanje prisiljen ali zaradi svoje stopnje razvoja ne razume njihovega pomena.

1.2.3.4. Ekonomsko nasilje

Ekonomsko nasilje je neupravičeno omejevanje ali nadzorovanje družinskega člana pri razpolaganju z dohodki oziroma upravljanju s premoženjem, s katerim družinski član samostojno razpolaga oziroma upravlja, ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov (Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008).

Rapilane Obran (2018, str. 19) definira ekonomsko nasilje kot neupravičeno nadzorovanje ali omejevanje žrtve pri razpolaganju z lastnimi dohodki oziroma upravljanju z lastnim premoženjem ali neupravičeno omejevanje razpolaganja oziroma upravljanja s skupnim premoženjem družinskih članov, neupravičeno neizpolnjevanje finančnih oziroma premoženjskih obveznosti do družinskega člana oziroma članice ali neupravičeno prelaganje premoženjskih oziroma finančnih obveznosti na družinsko članico. Povzročitelj nasilja žrtvi odreka pravico do uporabe skupnega denarja, ji odvzema denar, uničuje skupno lastnino ali lastnino žrtve, ji preprečuje pridobivanje lastnih dohodkov, ne plačuje preživnine, jo sili v poplačilo njegovih dolgov ali glob, ki so mu bile izrečene zaradi prekrškov. Pogosto se dogaja tudi, da povzročitelj nasilja sklene različne zavarovalne, leasing in podobne pogodbe v imenu žrtve, ustanovi podjetje na njeno ime, nato pa obveznosti ne poravnava in dolgove prepusti žrtvi nasilja.

1.2.3.5. Zanemarjanje

Zanemarjanje je oblika nasilja, kadar povzročitelj nasilja opušča dolžno skrb za žrtev, ki jo potrebuje zaradi invalidnosti, starosti, bolezni, razvojnih ali drugih osebnih okoliščin, npr. odrekanje zdravniške pomoči, odrekanje hrane, življenjskih potrebščin, higiene itd. (Rapilane Obran, 2018, str. 19).

Zanemarjanje pri otrocih je običajno dolgotrajno, lahko pa je tudi enkratno ali večkratno neustrezno in neskrbno ravnanje staršev ali skrbnic in skrbnikov, ki ne zadovoljijo telesnih, psihičnih, čustvenih, kognitivnih, izobraževalnih in/ali socialnih potreb otroka ali te potrebe zadovoljijo na način, ki ni ustrezen (Aničić, Svetičić Hrovat, Hrovat in Sušnik, 2017, str. 18).

1.2.3.6. Kaznovanje

Zakon o preprečevanju nasilja v družini (2008) prepoveduje telesno kaznovanje otrok, ki ga definira kot vsako fizično, kruto ali ponižujoče kaznovanje otrok oziroma vsako dejanje, namenjeno kaznovanju otrok, ki ima elemente fizičnega, psihičnega ali spolnega nasilja ali zanemarjanja kot vzgojne metode.

Nasilno kaznovanje otroka krši otrokove pravice do spoštovanja njegovega človeškega dostojanstva, telesne nedotakljivosti in do enakega varstva po zakonu. V mnogih primerih lahko povzroči resne psihološke in telesne poškodbe pri otrocih, prav tako pa sporoča otrokom, da je nasilje sprejemljiva in primerna strategija za reševanje konfliktov ali za prisiljevanje drugih ljudi do tega, da naredijo, kar nekdo od njih zahteva. Poleg tega je neučinkovito tudi kot sredstvo za discipliniranje, saj obstajajo pozitivni načini vzgoje otrok, ki so boljši za otrokov razvoj in prispevajo k izgradnji odnosov, temelječih na zaupanju, ljubezni in medsebojnem spoštovanju (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.).

1.2.3.7. Zalezovanje

Zalezovanje je definirano kot naklepno ponavljajoče se neželeno vzpostavljanje stika, zasledovanje, fizično vsiljevanje, opazovanje, zadrževanje na krajih, kjer se žrtev giba, ali druga oblika neželenega vdora v življenje žrtve (Zakon o preprečevanju nasilja v družini, 2008). Tako kot nasilje v družini tudi zalezovanje izhaja iz potrebe po moči in nadzoru (National Institute of Justice, 2007).

Društvo za nenasilno komunikacijo (b.d.) navaja, da obstaja več načinov zalezovanja. Lahko gre za fizično zasledovanje ali vsiljevanje, ko se storilec ali storilka pojavlja na mestih, kjer se giblje žrtev, in sicer v okolici njenega doma, delovnega mesta in drugih krajev, kamor zahaja (park, fitnes center, lokal, fakulteta ...). Nekateri storilci ali storilke opazujejo ali zalezujejo žrtev iz svojega avtomobila, vozijo za njenim vozilom ali ob njem, ustavljajo njeno vozilo ali celo poskušajo njen avto izriniti s ceste. Zalezovanje in nadzorovanje potekata tudi prek informacijsko komunikacijske tehnologije – telefonski klici, telefonska sporočila in druga sporočila ali objave na družbenih omrežjih. Zalezovalec ali zalezovalka lahko pušča

znake o svoji prisotnosti pred vrati doma žrtve, za brisalci avtomobila, v poštnem nabiralniku. Včasih pusti sporočilo, darilo, rože, kdaj pa lahko tudi poškoduje fasado, nabiralnik, avto ... Lahko prav tako nadleguje žrtvine sorodnike, prijatelje in prijateljice in druge osebe iz njenega življenja. Zalezovalec ali zalezovalka lahko k zalezovanju pritegne tudi druge ljudi, npr. otroke, ki pridobivajo informacije o enem staršu in jih predajajo drugemu, včasih pa tudi najamejo detektiva, detektivko in za zalezovanje komu plačajo. V nekaterih primerih je lahko v zalezovanje žrtve vključenih več oseb hkrati.

1.2.3.8. Zloraba tehnologije

Z razvojem digitalne in informacijsko komunikacijske tehnologije se je pojavila tudi zloraba tehnologije z namenom nadzora nad življenjem žrtve. S pomočjo tehnologije lahko storilec žrtev zalezuje in nad njo izvaja psihično nasilje na način, da z uporabo telefona in/ali računalnika žrtvi grozi, jo žali, ustrahuje in obtožuje (Rogers, Fisher, Ali, Allmark in Fontes, 2023, str. 2211). Zalezovanje z uporabo tehnologije lahko poteka s pošiljanjem sporočil, s pomočjo globalnega sistema pozicioniranja (GPS) in z razno vohunsko programsko opremo. Informacije, ki so na voljo o ljudeh na internetu, povzročitelju olajšajo ciljanje na žrtev. Povzročitelj lahko tudi zelo hitro na internetu najde informacije o žrtvi. Vrste informacij, ki jih je mogoče najti, vključujejo e-poštne naslove, telefonske številke, bančne račune, podatke o kreditni kartici in domače naslove (Paulet in Rota, 2009, str. 642).

Čeprav je spletno nasilje najpogostejše med mladimi, ga spretno povzročajo tudi povzročitelji nasilja v družini, ki poskušajo partnerico ali partnerja nadzorovati, ji oziroma mu groziti ter nadlegovati tudi preko mobilnega telefona, elektronske pošte in drugih aplikacij. Tudi ukrep prepovedi približevanja lahko zajema poskuse kontakta preko informacijsko komunikacijske tehnologije (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.).

1.2.3.9. Duhovna in kulturna zloraba

Duhovna in kulturna zloraba sta načina, s katerima lahko storilec izvaja, kot pri ostalih oblikah nasilja v družini, nadvlado, nadzor ali prisilni nadzor. Žrtev je še posebej ranljiva zaradi svoje duhovnosti ali kulturne identitete. Vedenja povzročitelja, ki žrtev duhovno in kulturno zlorablja, se prepletajo z ostalimi oblikami nasilja v družini, kljub temu pa se duhovna in kulturna zloraba kaže na način, da povzročitelj žrtvi onemogoča dostop do njene duhovne ali kulturne skupnosti, vsiljuje žrtvi duhovna ali kulturna prepričanja in prakse, ki so v nasprotju z njenimi, ter povzroči, da žrtev krši duhovne ali kulturne obveznosti ali

prepovedi. Prav tako lahko povzročitelj omalovažuje duhovne ali kulturne vrednote in prepričanja žrtve, krši ali preprečuje duhovne ali kulturne prakse žrtve ter zlorablja tradicije, prakse in pričakovanja duhovne ali kulturne skupnosti, ki ji žrtev pripada, kot sredstvo za normalizacijo ali zatiranje zlorab, utišanje žrtve ali preprečevanje žrtvi, da bi poiskala podporo in pomoč (Knickmeyer, Levitt & Horne in Bayer, 2010, str. 108).

1.2.3.10. Družbena zloraba

Pri družbeni zlorabi gre za nadzor povzročitelja nad žrtvijo z vedenjem, ki žrtev prostorsko omejuje. Povzročitelj dojema žrtev kot svojo last, zato na vsak način posega v žrtvino življenje in pri tem preprečuje, da bi imela žrtev stike z ljudmi, da bi pobegnila pred zlorabo ali poiskala podporo in pomoč. Pri fizični izolaciji žrtve lahko povzročitelj žrtev zaklene v omaro, sobo ali avto. Povzročitelj lahko žrtvi prepreči, da bi zapustila hišo zaradi dela, drugih opravkov ali morebitnega druženja tako, da blokira dovoz ali pa žrtvi skrije ključe in mobilni telefon. Prav tako lahko povzročitelj žrtvi prepove delo izven doma in zahteva, da se domača opravila in spolna dejanja izvajajo v skladu z urnikom in na način, ki ga določi povzročitelj (Bagshaw, Chung, Couch, Lilburn in Wadham, 2000, str. 22). Družbena zloraba se prepleta z ekonomskim, psihičnim, fizičnim kot tudi spolnim nasiljem. Posledice, ki se kažejo zaradi družbene zlorabe, so lahko fizična in socialna izolacija žrtve in postopno rušenje žrtvine identitete, neodvisnosti in lastne vrednosti. Pogosto je povzročitelj sedanjí ali bivši partner žrtve, kar mu omogoča, da podrobno pozna okoliščine žrtve, ki jih lahko uporabi za zlorabo (Stark, 2007, str. 5).

1.3. Delovanje šolske svetovalne službe na področju nasilja v družini

Družinsko nasilje, ki ga zaznavamo in obravnavamo v šoli, uvrščamo v področje vzgoje in izobraževanja, socialnega dela z družino in konkretno v področje svetovalnega dela z otroki in družinami (Jenšterle, 2022, str. 29). Skrbstveni poklici, šolstvo in zdravstvo upoštevajo na otroka usmerjeno perspektivo, ki vključuje zavedanje, da je otroštvo pomembno obdobje v človekovem življenjskem poteku, v življenju družin in skupnosti. Otroštvo potemtakem ni zgolj prehodno obdobje od odvisnosti do odraslosti, temveč je enako pomembno drugim obdobjem človekovega življenja (Zaviršek, Domiter Protner in Drobnič Radobuljac, 2019, str. 87). Še vedno pa velja, da je najpomembnejša družina, ki mora otroku zagotoviti celosten razvoj, oporo, toplino, občutek varnosti in ljubezen (Jenšterle, 2022, str. 32).

1.3.1. Prepoznavanje posledic nasilja v družini pri otroku

Otroci so si med seboj različni, kar pomeni, da se tudi na doživljanje nasilja v družini odzivajo drugače (Groves, 1999, str. 123). Otroci, ki so izpostavljeni nasilju v družini, so izpostavljeni večjim tveganjem za nastanek kratkoročnih kot tudi dolgoročnih posledic, ki se kažejo na psihičnem in fizičnem zdravju (Källström in Vikander, 2023, str. 1).

Obremenjujoče izkušnje v otroštvu so besedah Kuhar in Zager Kocjan (2020, str. 509) potencialno travmatični dogodki ali izkušnje v otroštvu, ki so pomembno povezane z različnimi negativnimi izidi ne samo v otroštvu, ampak tudi v odraslosti, na primer s psihosocialnim funkcioniranjem, zdravstvenimi kazalniki in splošno kakovostjo življenja. Kuhar idr. (2020, str. 2) poudarjajo, da se v povezavi z obremenjujočimi izkušnjami v otroštvu največkrat meri deset kategorij obremenjujočih izkušenj. Pet vrst obremenjujočih izkušenj je osebnih, med katere spadajo psihično, fizično, spolno nasilje oz. zloraba ter psihično in fizično zanemarjanje. Drugih pet vrst izkušenj pa se navezuje na preostale družinske člane oz. člane gospodinjstva, kamor spada nasilje med odraslimi člani gospodinjstva, zasvojenost ali duševna bolezen oz. motnja, kriminalno dejanje ter razveza staršev oziroma prekinitev stika med otrokom in starši zaradi smrti starša, zapustitve ipd.

V obdobju zgodnjega otroštva je posebej izrazit razvoj otrokovih možganov. Ustrezen in nemoten razvoj možganov v teh ključnih letih je povezan tudi z uspehom otroka v poznejših letih. Obremenjujoče izkušnje v otroštvu zavirajo otrokov fizični kot psihični razvoj in posledično vplivajo na otrokovo čustveno regulacijo, navezovanje, regulacijo vedenj in njegovo kognicijo (Webster, 2022, str. 8).

Jenšterle (2022, str. 32) poudarja, da šola ni le prostor, kjer se odkriva nasilje nad otroki, se ga prijavlja in obravnava, temveč je tudi skupnost, ki je neposredno soočena s posledicami nasilja v družini, ki ga preživlja otrok. Posledice so različne, saj so odvisne od več dejavnikov, na primer od:

- značilnosti zlorabe (intenzivnost in pogostost zlorabe, kako dolgo je trajala, za kakšno obliko zlorabe je šlo in drugih okoliščin ...),
- odziva pristojnih institucij na zlorabo,
- odziva okolice na zlorabo,
- otrokovih osebnostnih značilnosti,
- podpore otrokove socialne mreže,
- otrokovih sposobnosti za soočanje s stresom,
- otrokovih morebitnih drugih težav,

- drugih okoliščin.

Osveščenost o posledicah nasilja nam lahko pomaga pri prepoznavi žrtve nasilja tudi v primerih, ko žrtev o nasilju ne spregovori ali mu sami nismo priča (Aničić, Svetičić Hrovat, Hrovat in Sušnik, 2017, str. 46).

Aničić, Svetičić Hrovat, Hrovat in Sušnik (2017, str. 47) razlagajo, da ne glede na to, katero obliko nasilja otrok doživlja, so najpogostejše splošne posledice naslednje:

- Na telesnem nivoju:
 - slabo splošno zdravstveno stanje,
 - nastanek akutnih in/ali kroničnih bolezni,
 - zaostanek v rasti in razvoju,
 - slaba in neprimerna prehranjenost,
 - psihosomatska obolenja (akutna in/ali kronična),
 - slabši zgodnji razvoj otrokovih možganov,
 - motnje dihanja in požiranja hrane,
 - motnje pri zadrževanju vode/blata,
 - glavoboli,
 - plešavost oziroma močno izpadanje las.
- Na psihičnem, kognitivnem in čustvenem področju:
 - občutek strahu (za svoje življenje, pred prihodnostjo ...),
 - prevzemanje odgovornosti za nasilje, ki ga povzročajo drugi,
 - strah pred izgubo ljubezni in pred kaznovanjem,
 - posttravmatski stresni sindrom,
 - izguba stika s sabo,
 - motnje hranjenja,
 - napadi joka,
 - težave v duševnem zdravju,
 - težave ali nezmožnost izražanja svojih misli,
 - prekomerno učenje ali poslabšanje učnega uspeha,
 - učne težave,
 - nizka motivacija,
 - pomanjkanje samospoštovanja,
 - slaba samopodoba,

- samopoškodovanje,
 - težave s koncentracijo,
 - zastoji in motnje v govornem razvoju,
 - zatiranje, neprepoznavanje ali ne izražanje lastnih potreb,
 - občutek nezmožnosti in nesposobnosti,
 - apatičnost, pomanjkanje energije,
 - pretirana potreba po varnosti.
- Na vedenjskem in socialnem nivoju:
- zloraba alkohola ali drugih psihoaktivnih substanc,
 - težave pri razvijanju socialnih veščin (pomanjkanje empatije, čustvene pismenosti, sposobnosti vzajemnosti) in veščin komuniciranja,
 - navidezna neodvisnost otroka,
 - destruktivna, rizična in nasilna vedenja,
 - pretirano resno (»odrasli otrok«) ali pretirano zabavljajško (»razredni zabavljajč«) vedenje,
 - sesanje prsta po starosti, ko je to običajno,
 - manjša učinkovitost,
 - izključitev iz šole,
 - povzročanje kaznivih dejanj,
 - grizenje nohtov,
 - izostajanje od pouka,
 - agresivni izbruhi,
 - razmišljanje o samomoru, poskusi samomora, samomor,
 - preveč odraslo vedenje glede na otrokovo starost (pretirana skrb za druge),
 - neprimerna in moteča vedenja,
 - izguba zaupanja v druge, negativno dožemanje drugih,
 - pogosto kršenje pravil,
 - strah pred dotikom drugih ljudi,
 - pretirano izražena potreba po kontroli nad svojim in/ali tujim življenjem,
 - osamljenost, socialna izoliranost,
 - izogibanje ali ne sodelovanje v družabnih in šolskih aktivnostih,
 - pasivnost,

- beganje od doma.

Filipčič in Klemenčič (2011, str. 16) razlagata, da lahko otroke, ki so žrtve nasilja v družini, znotraj vzgoje in izobraževanja prepoznamo po različnih znakih. Vendar pa je pri oceni, da gre za nasilje v družini, potrebna previdnost, ker so lahko enaki znaki tudi posledica drugih okoliščin in ne le nasilja v družini. Nemogoče je naštetati vsa razpoloženja in vedenja otroka, ki so posledica nasilja v družini in ki jih lahko zaznajo strokovni delavci v vzgoji in izobraževanju. V nadaljevanju so zato naštetja le nekatera:

- izmikanje skupnim aktivnostim v vzgoji in izobraževanju ali stikom z vrstniki,
- poškodbe na obrazu,
- pogoste kakršnekoli poškodbe, posebno, če otrok ne poda ustreznega pojasnila, kako so nastale (posebno znaki vlečenja, grabljenja, opekline, odtisi predmetov ...),
- pri telesni vzgoji se otrok noče obleči v športna oblačila,
- otrok pogosto toži zaradi različnih bolečin (glavoboli, bolečine v trebuhu ...),
- težave/bolečine pri sedenju, hoji,
- seksualno agresivno, neustrezno, promiskuitetno vedenje/verbalizacije,
- pomanjkljiva urejenost, neprijeten telesni vonj, umazana, raztrgana oblačila,
- otrok nima očal, ki jih nujno potrebuje, ima neurejene zobe, ni ustrezno zdravljen,
- utrujenost,
- očitna slaba prehranjenost,
- izvajanje vrstniškega nasilja,
- stereotipna prepričanja o moških kot nasilnežih in ženskah kot žrtvah,
- kraja hrane v šoli,
- stalna zaskrbljenost, da je kateri od družinskih članov v nevarnosti ali da je ogrožen,
- žalost,
- nizka samopodoba in pomanjkanje samozaupanja, še posebej pri novih aktivnostih v vzgoji in izobraževanju,
- pogosto izostajanje od pouka ali zamujanje pouka,
- pasivno, umaknjeno, afektivno topo odzivanje,
- strah pred odhodom domov, pred starši,
- izbruhi jeze, usmerjeni na učitelje ali vrstnike,
- uživanje alkohola in drog.

1.3.2. Obravnava otrok v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Za zaščito otroka ni zadostna le zaznava in prepoznavanje znakov nasilja, ampak tudi poznavanje zakonodaje ter postopka za zaščito otroka, ki doživlja nasilje. Zato je še toliko bolj pomembno, da so šolske svetovalne delavke v šoli seznanjene s postopki obveščanja in ukrepanja v primerih suma nasilja nad otroki (Jenšterle, 2022, str. 34).

Filipčič in Klemenčič (2011, str. 25) navajata, da zaposleni v vzgoji in izobraževanju informacije o nasilju v družini najpogosteje pridobijo na tri načine:

- otrok o nasilju spregovori sam,
- učitelj, vzgojitelj, svetovalni delavec ali drugi zaposleni opazi spremembe v vedenju, poškodbe, padec učnega uspeha,
- nekdo drugi (informacija od tretje osebe) obvesti delavca v vzgoji in izobraževanju o nasilju v družini.

Če opazimo znake nasilja pri otroku, smo priča nasilju ali nam otrok zaupa nasilje, smo dolžni izvesti prijavo suma nasilja. S prijavo suma nasilja izpolnimo dolžnost, ki jo nalaga zakon (Jenšterle, 2022, str. 35). V Zakonu o preprečevanju nasilja v družini (2008) je zapisano, da mora vsakdo, še posebej pa strokovni delavci oziroma delavke v zdravstvu ter osebje vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih zavodov, ne glede na določbe o varovanju poklicne skrivnosti takoj obvestiti center za socialno delo, policijo ali državno tožilstvo, kadar sumi, da je otrok žrtev nasilja.

Po zakonu so zaposleni v vzgoji in izobraževanju dolžni izdelati zapis dogodka, opažanj, pridobljenih informacij ali pogovora z otrokom. Zapis dogodka je uradni dokument, ki je podlaga za prijavo nasilja CSD, policiji ali državnemu tožilstvu ter za nudenje pomoči otroku v okviru VIZ (Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, 2009). V zapisu se navedejo vse okoliščine in opažanja, iz katerih je mogoče sklepati, da se izvaja nasilje in da je otrok ogrožen. Delavec ali delavka v vzgoji in izobraževanju napiše tudi, ali so potrebni takojšnji ukrepi za zaščito otroka (Sodelavke društva za nenasilno komunikacijo, 2023).

Svetovalna služba isti dan oziroma najpozneje v 24 urah po narejenem zapisu dogodka obvesti CSD, policijo ali državno tožilstvo o sumu nasilja v družini nad otrokom in na CSD pošlje pisno prijavo nasilja skupaj z zapisom dogodka. Šolska svetovalna služba starše o opravljeni prijavi nasilja obvesti le takrat, ko presodi, da je to v korist otroka (Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, 2009). V primerih, ko je otrok

fizično poškodovan, doživlja spolno nasilje ali kaže hudo psihično stisko, mora svetovalni delavec takoj obvestiti CSD ali policijo (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 25).

Svetovalni delavec v vzgoji in izobraževanju najpozneje naslednji delovni dan po prijavi nasilja na CSD, policiji ali državnemu tožilstvu skliče interni tim znotraj šole, ki ga sestavljajo svetovalna služba, razrednik otroka, ki je žrtev nasilja, ter učitelj oziroma drug delavec v vzgoji in izobraževanju, ki je naredil zapis dogodka. Vsaj na prvem sestanku mora biti navzoč tudi ravnatelj (Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, 2009). Osnovna naloga vseh članov internega tima je dogovor o načinu podpore oziroma pomoči otroku v vzgoji in izobraževanju, ki mora vsebovati konkretne naloge posameznih delavcev kot tudi roke za izvedbo (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 28).

V pravilniku (Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, 2009) je opredeljeno tudi sodelovanje internega tima s CSD, policijo, sodiščem in spremljanje aktivnosti vseh, ki delajo v mreži pomoči otroku. Celoten postopek vodi CSD, ki za vsak posamezen primer ustanovi multidisciplinarni tim. Člani internega tima na šoli so dolžni posredovati multidisciplinarnemu timu informacije, načrt pomoči, ki je bil pripravljen v šoli, in pomagati otroku.

Poleg osnovnega svetovalnega in posvetovalnega dela z otrokom, z učitelji, drugimi delavci šole ter starši pa mora svetovalni delavec presoditi, ali otrok potrebuje specializirano pomoč ter obravnavo, in otroka nato napotiti k ustreznim strokovnjakom izven vzgoje in izobraževanja v dogovoru oziroma s privolitvijo staršev oziroma po sklepu multidisciplinarnega tima na CSD. Pomemben vidik aktivnosti svetovalne službe je prav tako delo s skupino oziroma razredom, v katerem je otrok, ki je bil oziroma je žrtev nasilja. Tako kot se nasilje nad otrokom dotakne vseh delavcev šole, posledice nasilja in obravnave žrtve navadno vplivajo tudi na oddelčno skupnost, katere član je otrok (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 38).

1.3.2.1. Pogovor z otrokom

V začetku pogovora je pomembno ustvariti odnos z otrokom, v katerem se bo počutil sprejetega in razumljenega in v katerem bo postopno razvil zaupanje v nas. Predpogoj za razvoj pozitivnega odnosa z otrokom je primeren prostor, v katerem se bo otrok počutil varno, sprejeto, dobro. Oseba, ki vodi pogovor, mora poskusiti otroku pomagati, da se sprosti. Otrok mora biti upoštevan kot enakovredni sogovornik, ki je sposoben biti zelo občutljiv in dojemljiv za verbalna kot neverbalna sporočila, ki mu jih daje njegov sogovornik. Pri pogovoru je treba upoštevati značilnosti razvojnega obdobja, v katerem je otrok, ki določa

njegove potrebe in sposobnosti. Med pogovorom mora biti izvajalec pogovora osredotočen na otrokove in lastne potrebe (Štirn, 2014, str. 150).

Ko otrok prvič spregovori o nasilju, je dobro, da se oseba, ki izvaja pogovor, odzove umirjeno, saj se s tem krepi otrokovo zaupanje vase in v sogovornika. Otroku sogovornik nikoli ne sme obljubiti, da ne bo nikomur povedal, kar mu namerava otrok povedati, in mu razložiti, zakaj bodo o nasilju obveščene tudi druge osebe. Otroku je treba povedati, kakšni bodo ukrepi, in mu razložiti, zakaj je pomembno, da se ukrepa, vendar pa pri tem sogovornik ne obljublja stvari, ki jih ne bo mogel narediti. Pomembno je, da se otroku verjame, zato se ga ne zaslišuje in sprašuje na način, ki izraža dvom. Prav tako je treba izraziti zanimanje za njegovo situacijo. Oseba, ki vodi pogovor z otrokom, se mora izogibati vprašanj zgolj iz lastne radovednosti, prav tako pa se mora izogibati besedam, kot so »grozno, nepredstavljivo, obupno«, saj s tem sporoča otroku, da je situacija zanj nerešljiva. Otroku je treba poudariti, da za nasilje ni kriv in odgovoren on, zato se otroku ne sme namigovati, da je morebiti sam naredil nekaj, s čimer je »izzval« nasilje (»Zakaj te je mama udarila? Si spet kaj ušpičil?«). Izredno pomembno je, da je otrok v pogovoru pohvaljen, da je o svoji izkušnji nasilja sploh spregovoril. Za to je namreč potrebno veliko poguma (Aničić, Hrovat Svetičić, Hrovat in Sušnik, 2017, str. 79).

Ob zaključku pogovora mora oseba, ki izvaja pogovor, preveriti, kako se otrok počuti, ali ga kaj skrbi in kakšna so njegova pričakovanja. Otroku se torej ne smejo vzbuditi nerealna pričakovanja in ne smejo se mu dati obljube, ki ne bodo izpolnjene. Pojasniti se mu mora, kako bodo uporabljene informacije, ki jih je zaupal, in mu še enkrat zagotoviti, da je prav, da je spregovoril o nasilju (Štirn, 2014, str. 153).

1.3.3. Izobraževanja in izpopolnjevanja šolskih svetovalnih delavk na področju nasilja v družini

Visoka strokovna usposobljenost strokovnih delavcev in delavk ter strokovnjakov in strokovnjakinj, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja v družini ter žrtvami tovrstnega nasilja, predstavlja prvo in osnovno načelo profesionalnega pristopa k problematiki. Usposabljanja s področja nasilja bi morala biti del obveznih letnih strokovnih usposabljanj torej tudi za strokovne delavke in delavce vrtcev, šol in drugih vzgojno-izobraževalnih ustanov. Na ta način bi se zagotavljala večja občutljivost za prepoznavanje žrtev nasilja v družini, hkrati pa bi se povečale tudi kompetence zaposlenih za ustrezno ukrepanje in zaščito otrok ob soočanju z nasiljem. Poudarek na tovrstnih izobraževanjih je predviden v sklopu Resolucije o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in

nasilja nad ženskami 2023–2028 (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2023b, str. 26).

Prav tako je Zavod Republike Slovenije za šolstvo zasnoval program usposabljanja Spodbudno in varno učno okolje z namenom podpreti učitelje in druge strokovne delavce v šolstvu za sistematičen pristop h krepitvi odnosne kompetence, čustvene in socialne pismenosti ter vključujoče klime na ravni razreda in šole (Zavod Republike Slovenije za šolstvo, b.d.).

Tudi v sklopu Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport se izvajajo razni izobraževalni programi za zaposlene v vzgoji in izobraževanju. V katalogu programov nadaljnjega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju za šolsko leto 2023/24 je med drugimi razpisan program Neon za preventivo nasilja in zlorabe otrok, ki ga izvaja ISA institut. Cilj programa je pridobitev znanja in veščin o problematiki nasilja in zlorabe ter zanemarjanja otrok za preventivno delo na tem področju kot tudi pridobitev znanja in veščin za pogovor z otroki ter za odziv na stisko otrok in staršev v primerih suma ali razkritja nasilja ali zlorabe (Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje, b.d.).

Obstajajo tudi razne nevladne organizacije, ki delujejo na področju nasilja v družini ter nudijo razna izobraževanja strokovnim delavcem v vzgoji in izobraževanju. Društvo za nenasilno komunikacijo izvaja za strokovne delavke in delavce v vzgoji in izobraževanju razne seminarje, predavanja in konzultacije. Izobraževanja so vodena na način, ki spodbuja aktivno sodelovanje udeležencev in udeleženk. Na voljo je prostor in čas, kjer lahko postavljajo vprašanja in odpirajo dileme. Tako vsebina kot izvedba sta prilagojeni skupini, ki ji je izobraževanje namenjeno (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.).

Izvajanje delavnic, seminarjev, okroglih miz, konferenc, posvetov na temo nasilja nad ženskami in nasilja nad otroki organizirajo tudi v Društvu SOS, kjer se osredotočajo na preventivno delo, v okviru katerega strokovno usposobljeni svetovalci izobražujejo, ozaveščajo in informirajo strokovno kot tudi širšo javnost (Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, 2022, str. 19).

Poleg upoštevanja zakonskih predpisov ter izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavk in delavcev Aničić, Hrovat Svetičič, Hrovat in Sušnik (2017, str. 70) predlagajo, naj šole upoštevajo tudi naslednja priporočila:

- šola naj pripravi izobraževanja za starše o nasilju,
- organizirane naj bodo preventivne delavnice za otroke,
- o nasilju se lahko govori pri različnih predmetih,

- tema škodljivih spolnih stereotipov naj bo vključena v učni načrt,
- otroci naj se čim bolj zgodaj seznani s tematiko nasilja, še preden imajo že trdno zasidrane vzorce vedenja,
- otroci naj se učijo veščin nenasilne komunikacije in reševanja konfliktov,
- tema nasilja naj bo vključena v učni načrt,
- šola naj ima pripravljen protokol ravnanja za odziv na nasilje,
- šola naj ima postavljena jasna pravila glede nasilja (ničelna toleranca do nasilja),
- šola naj se vedno odzove na pojav nasilja,
- težava, povezana z nasiljem, naj se rešuje v timu,
- učitelji/ce naj uporabljajo nenasilne metode poučevanja in vzgajanja.

2. Opredelitev problema

Otroci velik del časa preživijo v šoli, kjer odražajo značilnosti in dogajanje v družbi in ker je nasilje v družini družbeni problem, se šola sooča tako s posledicami in odkrivanjem te problematike kot tudi z njenim reševanjem. Strokovni delavci v šoli, kamor spadajo tudi šolske svetovalne delavke in delavci, so dolžni zagotoviti otroku varnost in ga ustrezno zaščititi. Če želijo otroku omogočiti optimalen psihofizični razvoj in ga zaščititi pred morebitnimi zlorabami, pa je treba poskrbeti, da so strokovni delavci ustrezno opremljeni z znanjem, da imajo na voljo protokole ravnanja v primeru, ko se srečajo z otrokom in nenazadnje tudi z ostalimi člani družine, tudi s tistim, ki izvaja nasilje (Filipčič in Klemenčič, 2021, str. 5).

Za to temo sem se odločila tekom opravljanja prakse na eni izmed osnovnih šol. Tam sem se začela zavedati, da je ta tematika izredno kompleksna in težka. Dejstvo je, da je vsak otrok, vsaka družina in vsaka situacija edinstvena, zato mora biti tudi pristop šolskih svetovalnih delavk, ko se srečajo s problematiko nasilja v družini, edinstven, a hkrati v skladu z vsemi zakoni, kar pa zahteva veliko znanja in izkušenj. Ob tem sem se začela spraševati, kakšne so izkušnje šolskih svetovalnih delavk in delavcev v povezavi z otroki, ki doživljajo nasilje v družini, kako opolnomočene se počutijo pri delu z otroki, ki imajo izkušnjo nasilja v družini, in kako pridobivajo znanja s področja nasilja v družini. Tako bom ugotavljala, kako šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli prepoznajo otroke, ki doživljajo nasilje v družini, kakšne so izkušnje šolskih svetovalnih delavk v osnovni šoli pri postopku obravnave otrok z izkušnjo nasilja v družini, kako opolnomočene se šolske svetovalne delavke v osnovni šoli počutijo pri izvajanju pogovora z otrokom z izkušnjo nasilja v družini ter na kakšen način se šolske svetovalne delavke v osnovni šoli izobražujejo in izpopolnjujejo na področju nasilja v družini.

2.1. Raziskovalna vprašanja

Kako šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli prepoznajo otroke, ki doživljajo nasilje v družini?

Kakšne so izkušnje šolskih svetovalnih delavk in delavcev v osnovni šoli pri postopku obravnave otrok z izkušnjo nasilja v družini?

Kako opolnomočene se šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli počutijo pri izvajanju pogovora z otrokom z izkušnjo nasilja v družini?

Na kakšen način se šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli izobražujejo in izpopolnjujejo na področju nasilja v družini?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava, ki sem jo izvedla, je kvalitativna, kot jo opredeli Mesec (1997, str. 85): »Kvalitativna raziskava je raziskava, pri kateri sestavljajo osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, besedni opisi ali pripovedi, in v kateri je to gradivo tudi obdelano in analizirano na beseden način brez uporabe merskih pristopov, ki dajo števila in brez operacij nad števili.« V raziskavi sem torej zbirala izkustveno gradivo, sestavljeno iz besednih opisov in pripovedi. Vse pridobljeno gradivo sem analizirala na kvalitativen način.

3.2. Merski instrumenti in viri podatkov

Podatke sem pridobila s pomočjo pol strukturiranega intervjuja, kjer ima spraševalec neko okvirno strukturo vprašanj, ki pa jih prilagaja vprašancu glede na vsebine, ki jih omenja, načinu razmišljanja in drugim značilnostim (Mesec, 1997, str. 217). Okvirna vprašanja sem imela torej pripravljena vnaprej, hkrati pa sem bila odprta tudi za druga vprašanja in teme, ki so se razvile tekom intervjuja. Vprašanja, ki sem jih zastavila, so odprtega tipa in oblikovana na podlagi prebrane literature. Smernice za intervju so priložene v prilogi.

3.3. Populacija in vzorec

Populacijo v raziskavi sestavljajo šolske svetovalne delavke in delavci, ki so v šolskem letu 2023/2024 zaposleni v šolski svetovalni službi na osnovnih šolah v Sloveniji. Ker gre za obsežno populacijo, sem do podatkov prišla z vzorčenjem, ki je bilo neslučajnostno in priročno. Tako moj vzorec zajema šest šolskih svetovalnih delavk, ki so v šolskem letu 2023/2024 zaposlene v šolski svetovalni službi na osnovnih šolah v Sloveniji in so tam zaposlene že vsaj tri leta ter imajo izkušnjo obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini. Tri šolske svetovalne delavke, s katerimi sem opravila intervjuje, so v šolski svetovalni službi zaposlene od tri do vključno pet let, ostale tri pa so v šolski svetovalni službi zaposlene od štiriindvajset do vključno trideset let. Vse sogovornice imajo različne izobrazbe, in sicer je ena od sogovornic profesorica inkluzivne pedagogike, profesorica socialne pedagogike, profesorica specialne in rehabilitacijske pedagogike, profesorica angleščine in pedagogike, profesorica sociologije in pedagogike ter diplomirana socialna delavka. Sogovornice so zaposlene na različnih šolah, ki so v treh različnih regijah, in sicer Koroški, Savinjski in Osrednjeslovenski regiji.

3.4. Zbiranje podatkov

Metoda zbiranja podatkov, ki sem jo uporabila, je bil delno standardiziran intervju. Kot osnovo za pogovor sem si pripravila vodilo za intervju. Intervjuje sem izvajala v marcu in aprilu 2024 in so potekali ustno, individualno, enkratno in neposredno. Na začetku sem osebam, s katerimi sem izvedla intervju, še enkrat poudarila, da bodo njihovi odgovori anonimni, jih ponovno seznanila s temo mojega diplomskega dela in jim razložila, kako in za kakšen namen bom uporabila njihove odgovore. Intervjuje sem s predhodno privolitvijo snemala z zvočnim snemalnikom na telefonu. Zvočne posnetke sem imela shranjene na telefonu, dokler nisem naredila transkripta. Ko sem naredila transkripte pogovorov, sem vse zvočne posnetke izbrisala.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Način obdelave podatkov je kvalitativen. Najprej sem po opravljenih intervjujih naredila dobeseden zapis povedanega oz. transkript v dokumentu Microsoft Word. Intervjuje sem označila s črkami po abecednem vrstnem redu. Zatem je sledilo kodiranje vseh intervjujev. Izjave sem razdelila na sestavne dele in tako dobila enote kodiranja, ki sem jih zaporedno označila s črkami in številkami. Sledilo je odprto kodiranje, kjer sem vsakemu posameznemu delu besedila pripisala ustrezen pojem, kategorijo in temo. Nazive za pojme in kategorije sem dobila na podlagi zdravorazumskih pojmov in s pomočjo pojmov, ki so vzeti iz teorije. Vse pojme sem torej vnesla v tabelo in določila glavne teme in kategorije. Pojme sem med seboj primerjala. Tiste pojme, ki so se nanašali na podobne pojave, sem združila v širše kategorije. Zapisi, v katerih je bila prepoznana skupna poteza, so dobili pri kategoriziranju isto ime. Zbrane pojme sem podrobneje razvrstila v podkategorije in nadkategorije. Po končanem odprtem kodiranju sem opravila osno kodiranje, kjer sem vzpostavila odnose znotraj kategorije, med kategorijo in njenimi podkategorijami (Mesec, 1995, str. 32). Zatem je sledilo še odnosno kodiranje, kjer sem dobljene in definirane kategorije med seboj primerjala in jih razporedila v domnevne odnose (Mesec, 1995, str. 34).

4. Rezultati

4.1. Zaznavanje nasilja v družini

4.1.1. Pojavnost nasilja v družini

Na začetku sem šolske svetovalne delavke vprašala o tem, kako pogosto se pojavijo primeri nasilja v družini v šoli. Skoraj vse sogovornice so povedale, da se problematika nasilja v družini pojavlja na šoli vsako leto (*Ne mine pa niti eno šolsko leto, da ne bi bilo prisotnega nasilja v družini (B2)*). Ena sogovornica je poudarila, da število primerov nasilja v družini na šoli vedno bolj narašča (*Bi pa rekla, da dejansko to narašča (D3)*), vedno več je tega (*D4*). Dve sogovornici sta povedali, da se nasilje v družini na šoli dogaja pogosto (*Bom rekla, da kr pogosto (D1)*), *Js bi rekla, da se kr redno srečujemo z nasiljem v družini (F1)*). Dve sogovornici sta povedali, da se nasilje v družini na šoli pojavi občasno (*Ne bi rekla, da zelo pogosto (A1)*), *Na srečo ne prav pogosto (C1)*). Redko prisotnost nasilja v družini na šoli pa je omenila samo ena sogovornica (*Bi rekla, da malo (E1)*), *Imamo tega malo glede na to, kaj kažejo statistike, in glede na to, kako številčna šola smo (E5)*), kjer je poudarila, da gre za zelo prikrito in zamolčano tematiko (*Ker se mi zdi, da je to še vedno zelo zamolčano (E3)*) in da zaradi tega primanjkuje realnih podatkov (*Se mi zdi, da je zelo malo nekih realnih podatkov (E2)*). Prikritost problematike in odsotnost realnih podatkov je prav tako omenila še ena sogovornica (*Glede na to, da je to taka skrita stvar, ki jo je težko odkrit (F4)*), *sem pa tudi prepričana, da je na šoli nasilje v družini še bolj pogosto, kot si mislimo (F5)*).

4.1.2. Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini

Sogovornice so naštele veliko znakov, ki nakazujejo na to, da otrok doživlja nasilje v družini.

Na telesu so pri otroku prisotne razne poškodbe (*Najbolj se vidi z raznimi poškodbami (E6)*), na primer modrice, ki so najpogostejše vidne in zaznane s strani učiteljic in učiteljev pri športni vzgoji (*Neke telesne pokazatelje, kot so modrice, pogosto opazi ravno učitelj športa (C4)*). Ena sogovornica je omenila tudi prisotnost udarcev, ki so stari več dni (*Včasih gre tudi za udarce, povzročene v prejšnjem dnevu al pa dva al pa tri dni nazaj (A12)*), in da otroci včasih povedo tudi sami, da so bili oklofutani (*Da ga je nekdo oklofotal (A10)*) in nasilno kaznovani (*Al pa kaznoval na nasilen način (A9)*). Največ je bilo naštetih vedenjskih sprememb, ki se kažejo pri otroku, ki doživlja nasilje v družini. Najpogostejše so sogovornice omenjale drugačno vedenje pri otroku (*Velikokrat se pojavi na tak način, da se otrok recimo v*

razredu al pa na hodniku obnaša drugače (D5), Ker se spremeni obnašanje, se pravi celo vedenje (E10), Pri vseh pa je nekako prisotno to, da so preprosto drugačni, kar se pokaže na njihovem vedenju (F7)) in zaprtost otroka (Drugo pa je možnost, da se zelo zaprejo vase (B9), Lahko je tut čisto umaknjen (D7), Otrok se lahko čisto izolira od vseh (F8)). Nekajkrat je bilo omenjeno povečanje nasilnosti (Eno je, da pri učencih zaznamo, da postanejo bolj nasilni (B7), Nasilnostjo (F16)) in izogibanje pogovarjanju (Ne povedo več stvari (B11), Se noče pogovarjat (F10)). Posamezne sogovornice pa so naštevale tudi prisotnost konfliktnosti (B8), oteženo vzpostavljanje kontaktov (B10), nezaupljivost (B12), izogibanje preoblačenju pri športni vzgoji (C6), moteče obnašanje (D6), odsotnost pri pouku (F11), padec učnega uspeha (F14), agresivnost (F15), zbadanje sošolcev (F17), seksualno vedenje (F19, F20) in samomorilnost (F26) ter samopoškodovalno vedenje, ki je velikokrat prisotno pri starejših učencih (Opažam pa tudi, da je pri starejših učencih v primerih nasilja v družini večkrat prisotno samopoškodovalno vedenje (F25)). Veliko vlogo pri prepoznavanju nasilja v družini imajo poleg šolskih svetovalnih delavk tako učitelji kot tudi ostali zaposleni delavci na šoli in učenci. Ena sogovornica je omenila, da učenci na predmetni stopnji velikokrat tudi sami prepoznajo znake nasilja v družini pri sošolcih (Na predmetni stopnji pa večkrat že sami sošolci prepoznajo pri učencu, da doživlja nasilje, in pridejo povedat (C8)). Pogosto pa nasilje v družini opazijo učiteljice in učitelji, kar sta omenili dve sogovornici (Kot šolsko svetovalno delavko me na to velikokrat opozorijo učitelji (C3), Najbolj pogosto opazijo ravno učitelji, ki prihajajo v stik z otrokom (E8)).

Pri tem je bilo poudarjeno, da je zaznava nasilja v družini lažja pri mlajših učencih oziroma učencih na razredni stopnji (Je pa verjetno lažje prepoznati neke znake, ker so bolj pod nekim nadzorom učiteljic in lahko res hitro zaznajo, da neki ni v redu (D11)), saj znake težje prikrivajo (Pri mlajših učencih je bolj prisotno to, da se večkrat na primer zagovorijo (E16)). Prihaja pa tudi do primerov, ko otrok o doživljanju nasilja v družini spregovori sam. Skoraj vse sogovornice so poudarile, da je samostojna izpoved predvsem prisotna pri starejših učencih (Pri starejših učencih pa morem reči, da velikokrat tudi že sami povedo, da se doma dogaja nasilje (B13), Ali pa kar sam učenec pride povedati, da doživlja nasilje (C9), Pri njih opažam, da so glede tega kr odkriti in sami povedo, kaj se dogaja (D9), Ker to po navadi po naših izkušnjah pogostejše naredijo učenci na razredni stopnji (E15), Starejši učenci pridejo večkrat povedat kar sami (F22)), saj stvari dojemajo drugače kot tudi lažje ubesedijo tako kompleksne in težke problematike, kot je nasilje v družini (Pri mlajših je pa malo drugač, ker sami malo težje ubesedijo take stvari (D10)). Ena sogovornica je povedala, da je veliko učencev zbralo pogum za izpoved po tem, ko je izvajala preventivne delavnice na temo nasilja

v družini (*In je kar nekaj otrok s pomočjo teh delavnic dobilo pogum in so se prišli zaupat v šolsko svetovalno službo (E11)*). Izpostavljenih pa je bilo nekaj izzivov, s katerimi se soočajo šolske svetovalne delavke pri prepoznavanju otrok z izkušnjo nasilja v družini. Eden izmed omenjenih izzivov je oteženo prepoznavanje nasilja v družini (*Drugače pa je to kr težko opaziti (E7)*), še posebej pri starejših učencih (*Pa zdi se mi, da je pri njih tut včasih težje ugotovit, da doživljajo nasilje v družini (F23)*), saj je pri njih prisotno pogostejše prikrivanje znakov nasilja v družini (*Medtem, ko starejši to lažje skrivajo in se zaprejo (E17)*). Prav tako veliko izzivov predstavlja dejstvo, da je nasilje v družini na žalost še vedno tabuizirana problematika (*Se mi pa zdi, da je to res še vedno taka tabuizirana zadeva (E13)*). Kar nekaj sogovornic pa je poudarilo, da se prepoznavanje otrok, ki doživljajo nasilje od primera do primera, razlikuje (*To je pa čist odvisno od same situacije pa otroka (F6)*, *Je čisto odvisno od primera do primera (A6)*, *zelo različno (B3)*), kar pomeni, da vsak otrok kaže stisko, ki jo doživlja, na različne načine. Sogovornice so omenile nekaj dejavnikov, ki vplivajo na to, da je prepoznavanje nasilja pri vsakem otroku drugačno, in sicer različno funkcioniranje otrok (B4), spol otroka (B5, B6), starost otroka (F21) in kdo je oseba, ki izvaja nasilje nad otrokom (A5).

4.1.3. Posledice nasilja v družini pri otrocih

Sogovornice sem vprašala tudi o posledicah, ki se kažejo pri otrocih z izkušnjo nasilja v družini. Največ posledic, ki so jih naštele, izhaja iz vedenjskega in socialnega ter psihičnega, čustvenega in kognitivnega področja. Na vedenjskem in socialnem področju so sogovornice največkrat omenile zaprtost vase (*Al pa se zaprejo vase, ker je to nekak najbolj varen način za njih (B18)*, *Drugače pa se pri teh otrocih kaže neko izredno zaprto vedenje (C10)*) in konfliktnost (*Posledice se kažejo predvsem v tem, da so otroci pogostejše v konfliktih (D12)*, *Prisotna je tut prepirljivost (E33)*). Posamezne sogovornice pa so omenjale tudi neprimerno vedenje (C11), povečanje nasilnosti pri otroku (B17), osamljenost (D15, D16), nemir (E19, E22), burne odzive, nezaupljivost (F27), težave pri vzpostavljanju odnosov (F28) in uporabo substanc pri starejših učencih (F31). Na psihičnem področju pa so posamezne sogovornice naštele zrušena čustva (B15), občutek krivde (B16), nizko samopodobo in samozavest (B14), padec motivacije (D14), težave z zbranostjo (E20, E23), občutljivost (E24), jokavost (E25), strah pred osebo, ki izvaja nasilje (E27), ter pojavljanje duševnih težav (F30). Ena izmed sogovornic je naštela tudi posledice, ki se kažejo na telesnem področju, in sicer težave z zadrževanjem vode in blata (E26) ter bolečine v trebuhu (E30). Posledice se kažejo tudi na šolskem področju, kjer so vse sogovornice poudarile, da otrokom z izkušnjo nasilja v družini

padejo šolski rezultati (*Da pade učni uspeh (B20), Pride tudi do padca učnega uspeha (C12), Potem imajo slabše ocene (F29)*). Omenjeno je bilo tudi slabše znanje (B19), prekinitev šolskih aktivnosti (*Potem se nehajo udeleževati drugih aktivnosti, ki potekajo na šoli (B22), Da opustijo kake druge dejavnosti (E32)*), učne težave in izogibanje pouku (*Se pa kaže, da otrok doživlja nasilje v družini tudi s tem, da se izmika pouku (E31)*). Posamezna sogovornica se je pri posledicah dotaknila tudi tega, da se otroci raznoliko soočajo z doživetim nasiljem (*Res je čisto odvisno (F35)*) in imajo posledično tudi različne posledice (*Tako, da to kar sem naštel ni prisotno pri vseh (F34)*). Pri tem je dodala, da je izredno pomembno, da je otroku čim prej nudena ustrezna podpora in pomoč, saj se s tem lahko zmanjšajo ali pa celo preprečijo nekatere posledice (*Nekateri lahko ob ustrezni pomoči živijo tudi brez nekih hudih posledic (F33)*).

4.2. Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

4.2.1. Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli

V tem sklopu sem sogovornice spraševala o mnenju, ki ga imajo glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja. Pri tem so mi skoraj vse sogovornice povedale nekaj pozitivnih izkušenj, ki jih imajo v povezavi z obravnavo otrok, ki imajo izkušnjo nasilja v družini. Sogovornica je povedala, da je obravnava lažja pri mlajših učencih (*Opažam, da je lažje obravnavat otroka, ki je mlajši, torej na razredni stopnji (A16)*), saj učitelji na razredni stopnji po navadi učijo svoj razred skoraj vse predmete, kar jim omogoča, da imajo z učenci več stika kot tudi več nadzora nad njimi. To jim omogoča, da pri otroku prej opazijo in prepoznajo znake nasilja v družini (*Zaradi tega, ker ma učiteljica večji pregled nad razredom in otrokom in nekaterimi odtenki njegovega vedenja, razpoloženj (A17)*). Poudarjeno je bilo tudi to, da je postopek ustrezen (*Mislim, da je sam postopek, ki ga mormo izvesti, ustrezen (D17), Js mislim, da mam glede tega v redu urejeno (F36)*) in usmerjen v zaščito otroka (*Po eni strani je postopek obravnave zastavljen tako, da zaščiti otroka (B24), Po eni strani smo šola ena tista varovalka al pa en izmed varovalnih dejavnikov, ko lahko pomagamo otroku, da se počuti varnega (E34)*).

Sogovornice pa so naštele veliko izzivov, s katerimi se srečujejo pri obravnavi otrok, ki doživljajo nasilje v družini. Sogovornice so povedale, da postopek ne ščiti otroka tako, kot bi bilo potrebno (B25), saj niso urejene osnove, ki bi omogočale ustrezno sodelovanje z otrokom (*Se mi zdi, da se problemi pokažejo zato, ko že v osnovi ni vse tk, ko bi moglo bit (D19)*). S strani posamezne sogovornice je bilo omenjeno, da imajo šolske svetovalne delavke premalo

pravic za delo z otroki in družino (E33). Največ sogovornic je poudarilo, da primanjkuje kontinuiranega sodelovanja z otroki (*Zato bi bilo res potrebno dalj časa kontinuirano delati z njimi na tem področju (B29), Pa tut za neko bolj konkretno delo z otrokom zmanjka kajta (D23), In to, da se otrokom ne mormo popolnoma posvetit, je velik problem (F39)*) ter da primanjkuje dela z otroki in s starši (*Glede na moje izkušnje bi rekla, da manjka na tisti ključni točki več aktivnega dela z otroci kot s starši (B26), ostane v šolskem prostoru pa tut izven njega prepuščen samemu sebi (D24)*). V povezavi s tem je bilo tudi omenjeno, da se z otrokom prehitro prekine sodelovanje (B31, B32), prav tako pa se nudi premalo pomoči tudi staršem (B27, B28) in tako na koncu družina ostane sama (*Navsezadnje celotna družina ostane sama (B34)*).

Sogovornica, ki je kot pozitivno izkušnjo izpostavila lažjo obravnavo mlajših otrok, je po drugi strani kot izziv izpostavila, da je pri starejših učencih, torej pri učencih na razredni stopnji, prepoznavanje nasilja v družini zahtevnejše (A20), saj se na predmetni stopnji učitelji menjavajo vsako šolsko uro (*Ker se učitelji menjajo vsako uro in vidijo enega otroka samo dvakrat na teden (A19)*), kar pomeni, da imajo učitelji manjši nadzor nad učenci (*Na predmetni stopnji ta pregled nad otrokom ni takšen (A18)*) in so posledično znaki, ki nakazujejo na nasilje v družini, težje zaznani. Po njenih besedah pa je pri učencih na razredni stopnji zahtevnejša tudi obravnava (*Zagotovo je obravnava nekega suma nasilja v družini potem težja (A21)*). Posamezni sogovornici sta kot izziv izpostavili tudi pomanjkanje povratnih informacij s strani zunanjih institucij (*Osebnostno pri sami obravnavi pogrešam povratne informacije (C14), Drug problem pa je to, da večkrat ne dobimo neke informacije iz centra za socialno delo (F41)*), kar otežuje nadaljnjo delo (*Potem, ko nimaš nekih konkretnih povratnih informacij, je izredno težko delat naprej (C16), Težko je pol karkol delat z otrokom, če ne veš takih stvari (F43)*). Prav tako sta posamezni sogovornici povedali, da v šolah in CSD primanjkuje kadra (*V šolski svetovalni službi pa tut na centru za socialno delo smo glede na količino dela, ki ga mam, kadrovske podhranjeni (D20), Je pa res, da se tut oni soočajo z premalo kadra in preveč dela (F44)*), kar podaljšuje postopke (D21). Poleg primanjkovanja kadra pa je prisotnih še veliko bolniških odsotnosti, kar še dodatno otežuje delo (*Pa da je treba ponovno razlagati stvari, ker je vlko bolniških odsotnosti (D22)*). Delo je oteženo tudi zaradi obremenjenosti šolskih svetovalnih služb (*V prvi vrsti mislim, da mam preveč dela, da bi se lahko res čist posvetili otrokom (F38)*). Dejstvo pa je, da je nasilje v družini izredno kompleksna problematika, kar je kot izziv izpostavljeno s strani posamezne sogovornice (E41).

Podanih je bilo kar nekaj predlogov, ki so pomembni pri sodelovanju z otrokom, ki doživlja nasilje v družini. Ena sogovornica je izrazila pomembnost timskega sodelovanja (A22, A23). O sodelovanju je govorila še ena sogovornica, kjer je poudarila pomembnost prizadevanja za vzajemen odnos s CSD (*Vseeno bi pa blo treba delat na nekem obojestranskem odnosu (F46)*). Prav tako je ena izmed sogovornic povedala, da je treba izredno paziti, da postopek otroka ne travmatizira še dodatno (*Da poskrbimo in preprečimo, da otroka celoten postopek ne travmatizira še dodatno (D18)*), saj je lahko s tem celotna situacija za otroka še težja in posledice še hujše. Predloge pa je podala še ena sogovornica, ki meni, da je izvajanje preventive na področju nasilja v družini pomembna naloga šolske svetovalne službe (*Mi lahko marsikaj naredimo s preventivo v razredu (E37)*) in da je ključno otrokom nuditi dodatno podporo, ki jo ob doživljanju nasilja neizmerno potrebujejo (E39).

4.2.2. Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja

Sogovornice so mi podelile veliko pozitivnih kot tudi nekaj negativnih izkušenj v povezavi z medinstitucionalnim sodelovanjem. Večina sogovornic je povedala, da z zunanjimi institucijami ustrezno sodelujejo (*Naše sodelovanje je bilo do sedaj vedno korektno (B35), Js osebno imam dobre izkušnje (D25)*) in so hitro odzivne (*Na prijavo odreagirajo hitro (A25), Hitro so odzivni (B36), Ko pride do same prijave sta center in policija hitra (C18)*). Večkrat je bila posebej omenjena hitra odzivnost policije (*Tudi kar se policije tiče so za kakršnekoli razgovore in poročila hitro odzivni (B43), Res so odzivni (E46)*). Posamezna sogovornica je pohvalila tudi hitro odzivnost CSD (A27). Nekatere sogovornice so kot pozitivno izkušnjo izpostavile pogovore z otroki, ki jih na šoli opravijo delavci iz zunanjih institucij (*Tut razgovore z učenci so izvajali tukaj na šoli (B39), Mam tut zelo dobre izkušnje, ko so meli pogovor z otrokom, ki je bil žrtev nasilja v družini (E48)*). Pogovori so bili vedno izpeljani strokovno in v korist otroka (*In so res zelo profesionalno opravili pogovor (E49)*). Po besedah posamezne sogovornice ima šolska svetovalna služba po potrebi z zunanjimi institucijami sestanke (B38) in so pripravljene na sodelovanje (B42).

Sogovornice pa so naštele nekaj negativnih izkušenj sodelovanja. Največ sogovornic je kot negativno izkušnjo izpostavilo pomanjkanje povratnih informacij s strani zunanjih institucij, še posebej s strani CSD (*Je pa problem, ker ne dobimo vedno povratne informacije (A26), Kot sem že omenila ni neke povratne informacije (C17), Pol pa se po mojih izkušnjah zgodi to, da preteče kr neki časa in ne vemo, kaj se sploh dogaja z družini in a se ji sploh kaj pomaga (E43)*). Posamezna sogovornica opaža veliko obremenjenost CSD (*Vidi se, da so delavke in delavci tam obremenjeni in da so sesuti z delom, papirologijo (E52)*), kar pa

otežuje medsebojno usklajevanje (*In se težko uskladimo, pol pa posledično tut težje dobro sodelujemo* (E53)). Prav tako je bilo s strani posamezne sogovornice izpostavljeno opažanje, da šola z zunanjimi institucijami nima vzpostavljenega tesnega sodelovanja (A29). V povezavi s tem pa je spregovorila še ena sogovornica, ki je povedala, da čuti potrebo po močnejšem in ustrežnejšem stiku s CSD (*Tk kot sm že omenla, bi rabli tako mi kot tudi na centru za socialno delo predvsem delat na tem, da bi meli res nek močan stik* (F47)).

4.2.3. Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu

Sogovornice sem vprašala tudi o izkušnjah, ki jih imajo glede sodelovanja v multidisciplinarnem timu. Naštele so kar nekaj izkušenj ustreznega sodelovanja kot tudi kar nekaj izzivov, s katerimi se soočajo. Večina sogovornic je povedala, da imajo s sodelovanjem v multidisciplinarnem timu pozitivne izkušnje (*Drugače pa zelo rada sodelujem v timih* (B53), *Mam pozitivne izkušnje* (D32)). Nekatere sogovornice vidijo sodelovanje v multidisciplinarnem timu kot priložnost za dober medsebojni prenos informacij (*V tem primeru smo dobile nazaj feedback, ker smo bile vključene v tim* (A32)) kot tudi za celostno reševanje problemov (*Se mi zdi, da je stokrat lažje najdit neke ustrezne rešitve za otroka, ko nas več sodeluje* (F53)). Sogovornici sta posebej poudarili, da se počutita znotraj multidisciplinarnega tima upoštevani in slišani (*Ko pa nas vključijo, pa moram reči, da nas upoštevajo in slišijo* (C24)), kar je ključno, saj je vsak posameznik v timu izredno pomemben pri soustvarjanju rešitev. Kot je omenila posamezna sogovornica, ima več ljudi več znanja (B44), zato je po njenem mnenju sodelovanje v multidisciplinarnem timu izredno pomembno (*In se mi zdi to sodelovanje res ključno* (B56)). O rednem sodelovanju v timu je poročala zgolj ena izmed sogovornic (*Ko je potrebno, smo vedno del multidisciplinarnega tima* (D33)).

Po drugi strani pa so ostale sogovornice kot izzive izpostavile redko vključenost v multidisciplinarni tim (*Zelo redko smo del multidisciplinarnega tima* (A30), *Redko kdaj smo povabljeni v multidisciplinarni tim, kar pa se mi ne zdi dobro* (C21)), zaradi česar je bilo ponovno izpostavljeno pomanjkanje povratnih informacij (*Ker ravno zaradi tega ni nekega medsebojnega prenosa informacij* (C22), *Zato nam pa pol tut primanjkuje povratnih informacij* (F56)). Kadar pride do sodelovanja v multidisciplinarnem timu, pa se pogosto zgodi, da se sodelovanje ne ohrani, kar pomeni, da šolske svetovalne delavke sodelujejo zgolj na prvem srečanju (*Izkušnje so pa take, da sej deloma sodelujemo s centrom pa s policijo, ampak zgolj na nekem uvodnem, tistem prvem srečanju multidisciplinarnega tima* (E42), *Pol pa ni naprej več nekega sodelovanja* (F55)). Prihaja tudi do pogostega menjavanja socialnih delavk na CSD (*In je veliko menjav, sploh v centrih za socialno delo* (B48)), ki v

multidisciplinarni tim vstopajo z nepoznavanjem otrokove situacije (*In se mi zdi, da velikrat pride do tega, da na novo zaposlena socialna delavka ne pozna družinskega ozadja v celoti (B49)*). To še dodatno otežuje sodelovanje (*In je potem težko, ker se na sestanku dodaja neke informacije (B50)*) in ovira iskanje ustreznih rešitev (*Ko bi lahko namesto tega že kaj naredili in konstruirali rešitve, ki bi bile idealne (B52)*).

4.2.4. Izvajanje pogovora z otrokom

V nadaljevanju sem sogovornice spraševala o tem, kako izvajajo pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini. Pri tem sta sogovornici izpostavili, da se mora vsak, ki vstopa v stik z otrokom, zavedati, da je edinstven vsak otrok in vsaka situacija (*Nekak je čist odvisno od primera do primera (D37)*, *Odvisno od vsakega otroka posebej (E69)*). Posamezni sogovornici sta omenili, da mora pogovor izvesti oseba, ki ji otrok zaupa (*Praviloma izvede pogovor tisti, ki mu otrok najbolj zaupa (A33)*). To je največkrat ravno šolska svetovalna delavka ali pa tudi razredničarka (*Praviloma izvede pogovor tisti, ki mu otrok najbolj zaupa (A34)*, *po mojih izkušnjah se z otrokom največkrat pogovori razredničarka (C25)*).

Pri tem je pomembno, da je pogovor opravljen enkrat, in sicer z eno osebo (*Pogovor izvede samo ena oseba in samo enkrat (A35)*), in da je izveden na način, ki ne travmatizira otroka (*Uglavnem za otroka to ne sme bit nikakor travmatična izkušnja (F67)*). Skoraj vse sogovornice so povedale, da je ključno otroku nuditi občutek varnosti (*Tk da otrok se more najprej počutit varno (D42)*), saj je to baza, na kateri ustvarjamo zaupen odnos (*Če vse to upoštevaš, lahk potem z otrokom vzpostaviš tak pristen zaupljiv odnos (D51)*), ki ga je treba ohranjati (*Tako, da tu je res pomembno, da delaš na tem odnosu (B67)*). Ena izmed sogovornic je povedala, da na začetku pogovora naredi nekakšen uvod (*Drugače pa pogovor poteka tako, da naredim nek uvod (E66)*) in nadaljuje s postopnim postavljanjem vprašanj (*Potem pa počasi nadaljujem z vprašanji (E68)*). Večina sogovornic je izpostavila, da je otroku treba verjeti (*In mu dam vedeti, da mu verjamem, kar mi govori (F64)*) in mu to tudi pokazati. Prav je, da se otroku pojasni, da je v takšnih situacijah izredno pomembno poiskati pomoč (B63) in mu tudi razložiti ukrepe (C34). Otroku je treba dati zgolj uresničljive obljube (*Otroku obljubim stvari, za katere vem, da bodo uresničene (A38)*) in paziti pri uporabi besed (*Tut ful pazim, ka rečem (F62)*). Posamezni sogovornici sta povedali, da je otroka treba seznaniti s tem, da je nasilje v družini nedopustljivo (*Zato je prav, da otroku realno poveš, da te situacije niso ustrezne, da se ne smejo dogajat (B62)*), ga razbremeniti morebitnih občutkov krivde (*Mu razložim tudi ukrepe in te stvari (C34)*) in mu dovoliti, da pokaže čustva (*Da se zjoka, al pa da pokaže jezo, če se tako počuti (F66)*). Skozi celoten pogovor je treba otroku

pokazati umirjenost (*Zato, da pred otrokom delujem umirjeno (A49)*), ga poslušati (*Poleg varnosti je pa seveda zelo pomembno, da otroka poslušam (D43)*), ga ne prekinjati (*Da jih ne prekinjam (D44)*) in poskrbeti, da se otrok počuti čim bolj udobno (*Ko pa jaz opravi pogovor, pa seveda poskrbim, da se učenec počuti pri meni kar se da udobno (C31)*).

Poleg vsega tega pa šolske svetovalne delavke po besedah ene izmed sogovornic ne smejo pozabiti nase, saj lahko otroku najboljše pomagajo le takrat, ko v prvi vrsti ohranjajo sočutnost do sebe (*Pa še neki je pomembno, in sicer, da smo na prvem mestu sami do sebe sočutni (E92)*), *Da smo s seboj v stiku, ker samo tako lahko pol nudimo ustrezno pomoč drugim (E93)*) in znajo poskrbeti zase.

Za vodenje pogovora se počutijo usposobljene šolske svetovalne delavke, ki imajo za sabo že več kot dvajset let delovne dobe (*Mislim, da sem glede tega dobro usposobljena (D64)*), saj imajo za sabo dolgoletno pridobivanje izkušenj (*Mislim, da sem se z letami in izkušnjami pri tem izurila (A51)*). Posamezna sogovornica pa je izpostavila, da so kljub izkušnosti še vedno kdaj prisotni izzivi (*Tut po tolkih letih izkušenj doživim kakšne izzive (A52)*). Po drugi strani pa so šolske svetovalne delavke, ki so zaposlene v šolski svetovalni službi od tri do pet let, povedale, da se ne počutijo popolnoma usposobljene za vodenje pogovora (*Tako, da ne morem reči, da se počutim popolnoma usposobljeno (B83)*), *Kot sem že prej omenila, opažam, da delno se počutim sposobno, ne pa še popolnoma (E81)*) in si želijo pri tem več dodatnega znanja (*Mislim pa, da je še nekega prostora za napredek (F77)*).

Tekom izvajanja pogovora šolske svetovalne delavke občutijo neprijetne občutke (*Sigurno gre za neka negativna čustva (C35)*). Posamezne sogovornice občutijo strah (C40), nemoč (C37), zaskrbljenost (E74), frustriranost (E79), potrtnost (E80), presenečenost (A44), zgroženost (F72) in sočustvovanje (C36). Pri veliki večini sogovornic je prisotna tudi jeza (*Prisotna je tut jeza (E76)*). Polovica sogovornic med pogovorom prav tako občuti žalost (*Občutim tut ogromno žalosti (F71)*). Nekatere sogovornice so pretresene (A45), po drugi strani pa je bil omenjen občutek olajšanja, ko se otrok počuti varno (*Se mi zdi, da je potem, ko vem, da se je otrok počutil varno, tudi meni nekako lažje in se malce razbremenim (B81)*). Ena izmed sogovornic je povedala, da svoja čustva tekom pogovora otroku skriva, saj lahko po njenih besedah otroka z lastnimi čustvi še bolj obremenimo (*Ampak otroku itak ne smeš pokazati (A47)*).

Z vsemi čustvi, ki jih šolske svetovalne delavke občutijo med pogovorom z otrokom z izkušnjo nasilja v družini, se nekatere izmed njih soočajo na način, da čustva potlačijo (*Bi rekla, da ko opravljam pogovor nekak potlačim občutke (A48)*), *Svoje občutke pa dam na stran (B80)*) ali pa jih predelajo po opravljenem pogovoru (*Pol pa te občutke obdelam na samem al*

pa skup z kolegicami (A50)). Sogovornica, ki je zaposlena v šolski svetovalni službi pet let, je povedala, da je zanjo predelava čustev izredno zahtevna (*Se jih težko znebiti (F74)*), medtem ko je druga sogovornica, ki je v šolski svetovalni službi zaposlena trideset let, povedala, da je z leti izkušenj soočanje s čustvi postalo lažje (*Ampak pol se nekak z leti in izkušnjami navadiš (D61)*).

Predvsem je po njenem mnenju pomembno to, da se naučiš kontrolirati svoje misli, da te v takšnih težkih situacijah ne preplavijo (*Pa da znaš sprostit vse misli (D63)*). Omenjena je bila tudi skrb zase, ki je pri soočanju z lastnimi čustvi ključnega pomena (*Glavno je, da se naučiš v takih momentih skrbet zase (D62)*).

Sogovornice so podelile kar nekaj izzivov, s katerimi se soočajo v povezavi z izvajanjem pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini. Ena izmed sogovornic je povedala, da je zanjo opravljanje pogovora zelo zahtevno (*Je pa res težko opravljat nek tak pogovor (E70)*), saj je nasilje v družini izredno zahtevna problematika (*Gre res za občutljivo temo (E71)*). Prav tako je izrazila, da jo je vedno strah, da bo naredila kakšno napako, ki bi lahko otroku še poslabšala celotno situacijo (*Da nebi slučajno naredila kaj narobe (E85)*, *Da ne bi slučajno naredila kake škode (E87)*). Posamezne sogovornice so kot izziv omenile tudi občasno pretirano razmišljanje o situaciji, ki jo doživlja otrok (*Še posebej če začneš res preveč razmišljat o celotni situaciji (D60)*), ter zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja (*Zelo težko je postaviti neko mejo, da stvari potem ne nosiš domov (B77)*, *Je pa težko take primere pustiti za sabo (D57)*). Izziv pa je za posamezno sogovornico nepristojnost šolskih svetovalnih delavk (*In nimam toliko pooblastil, kot jih ima center za socialno delo (C39)*).

4.2.5. Izobraževanje na področju nasilja v družini

V raziskavi sem ugotovila, da so vse sogovornice pridobivale znanja o nasilju v družini preko različnih dodatnih izobraževanj (*Za mano je že kr dolga doba tk, da sm dala čez kr vlk izobraževanj (D80)*). Nekatere so izrazile, da so preko izobraževanj pridobile veliko večino znanj (*Js bi rekla, da sm večino znanj dobila skozi dodatna izobraževanja (F80)*). Posamezne sogovornice se izobražujejo preko Katisa (*Trenutno je preko Katisa ponujenih kar nekaj izobraževanj na to temo (B93)*, *Trenutno mam katalog izobraževanj, ki se mu reče Katis (E103)*), se udeležujejo seminarjev (*Že kr neki časa nazaj sem bila na nekem izobraževanju, seminarju (E94)*) in tudi dalj časa trajajočih izobraževanj (*Nekatera so bila celo taka, da so trajala po eno leto kontinuirano (A55)*). Ena izmed sogovornic pa je omenila tudi program Neon (*Je pa zdaj tut super program Neon (E109)*). Skoraj vse sogovornice so povedale, da so ogromno znanj pridobile tudi skozi izkušnje (*Se mi zdi, da se najbolj usposobiš, ko dobivaš*

izkušnje in kilometrino (A53), Ampak dejansko so izkušnje tiste, ki ti na koncu prinesejo največ znanja (B90)) in da so ravno izkušnje tiste, ki te naučijo zavedanja, da je vsak primer nasilja v družini drugačen ter da je edinstven tudi vsak otrok (*Kako pristopati do edinstvenosti vsakega primera se z knjigami in nobenim izobraževanjem ne moreš naučiti* (B92)). Polovica sogovornic je dejala, da dodatna znanja pridobivajo s prebiranjem literature (*Tu pa tam, če najdem čas, rada tut sama kaj preberem* (F83)). Ena izmed njih je še posebej pohvalila priročnike Društva za nenasilno komunikacijo (*Njihovi priročniki se mi zdijo res fajni* (F88)). Kot dober vir pridobivanja znanja so bili omenjeni tudi sodelavci (*Sploh na začetku svetovalnega dela, sem se veliko obračala na ostali dve kolegici* (B84)). Nekaj sogovornic je povedalo, da znanja in spretnosti pridobivajo s sodelovanjem z zavodi in društvi, ki delujejo na področju nasilja v družini (*Rada tut spremljam razna društva* (F85)), ter s spremljanjem njihovih spletnih strani, kamor objavljajo veliko koristnih informacij (*Ker imajo na spletnih straneh veliko koristnih informacij* (F86)). Ponovno je bilo izpostavljeno Društvo za nenasilno komunikacijo (*Najbolj spremljam društvo za nenasilno komunikacijo* (F87)). Posamezna sogovornica je omenila sodelovanje v regijskem aktivu šolskih svetovalnih delavk in delavcev (*Se mi zdi pa zelo dobro, da je bilo zdaj na novo vzpostavljeno sodelovanje svetovalnih delavcev s Koroške, z mežiške doline* (E105)), kjer se pogovarjajo o različnih tematikah, s katerimi se srečujejo v šolski svetovalni službi in se po njenih besedah drug od drugega tudi veliko naučijo. Povedala je, da se o nasilju v družini v aktivu še niso pogovarjali in da jo je najin pogovor spodbudil k temu, da bo to problematiko na naslednjem aktivu naslovila (*In zdaj si me spomnala, da bi bla lahko to zdaj ena izmed tem na naslednjih srečanjih* (E107)).

Nekatere sogovornice pridobivajo znanja z medinstitucionalnim sodelovanjem, in sicer z udeležbo letnih sestankov na CSD (*Vsaj enkrat na leto pa mam na centru za socialno delo timski sestanek z koordinatorjem za nasilje v družini* (A59)) ter z udeležbo na posvetih in okroglih mizah (*Leta 2021 je bil tudi en posvet o nasilju v družini* (E95)). Samo ena sogovornica, ki je po izobrazbi profesorica sociologije in pedagogike, je omenila, da je znanja s področja nasilja v družini pridobila tudi tekom študija, kjer se je s to tematiko srečala na vajah (*Edino pri enih vajah smo hodli v razne zavode, kjer so se srečevali tudi z nasiljem v družini* (D74)) in med študijsko prakso v vrtcu (*Mi je pa osebno veliko izkušenj dala praksa, ki sem jo opravljala v vrtcu v sklopu študija* (D75)).

Polovica sogovornic na splošno ocenjuje, da je v šolski svetovalni službi omogočena velika izbira izobraževanj (*Ko si enkrat v šolski svetovalni službi, se mi zdi, da se ta mreža izobraževanj zelo razširi* (B95)), še posebej za novo zaposlene šolske svetovalne delavke

(Moram reči, da sem na začetku kariere dala čez veliko izobraževanj na to temo (A54), Js kot začetnik bi rekla, da so izobraževanja dobro pokrita (B97)). Ena izmed sogovornic je povedala, da redno prejema ponudbe o raznih izobraževanjih (Ti nekateri celo pošiljajo kakšne ponudbe (B96)). Po drugi strani pa je nekaj sogovornic izrazilo, da primanjkuje govora in izobraževalnih vsebin o nasilju v družini (Med študijem mi konkretno o nasilju v družini nismo govorili (D73), In tudi v zadnjem času ni bilo kaj govora o tem (E98)). Vse sogovornice, ki so zaposlene v šolski svetovalni službi že dalj časa, in sicer od 24 do 30 let, so izrazile, da se vsebine izobraževanj o nasilju v družini preveč ponavljajo (Ker pa vsebine teh izobraževanj ostajajo bolj kot ne enake (C51)). V povezavi z drugimi načini izobraževanj pa je bilo omenjeno, da je tekom študija premalo vsebin, ki se navezujejo na nasilje v družini (Med samim študijem pa mislim, da je bilo premalo vsebin na to temo, res malo (E99), Tekom študija bi rekla, da bolj malo (F82)), tako teoretičnih (Uglavnem tekom študija sem glede nasilja dobila več praktičnih kot pa nekih teoretskih znanj (D77)) kot praktičnih (Sploh niti nismo meli neke redne prakse, da bi se sploh srečala s to tematiko (E100)).

Sogovornice tudi pri pridobivanju znanj in spretnosti na področju nasilja v družini opazajo in doživljajo kar nekaj izzivov. Raziskava je pokazala, da se vse šolske svetovalne delavke, ki so v šolski svetovalni službi zaposlene dalj časa, in sicer od 24 do 30 let, ne udeležujejo več dodatnih izobraževanj na področju nasilja v družini (Zdaj po tolkih letih ne hodim več na neka dodatna izobraževanja na to temo (A58), Se zdaj ne osredotočam več na izobraževanja s področja nasilja v družini (C53)). Ena izmed njih je povedala, da se je nazadnje udeležila izobraževanja o nasilju v družini dolgo časa nazaj (Je to neki časa nazaj (A60)). Ostali dve sta povedali, da ju izobraževanje na tem področju ne zanima več (C50). Večkrat je bila kot izziv izpostavljena samoiniciativnost udeležbe izobraževanj (Je pa to res čisto odvisno od vsake osebe, a se udeleži al ne (A62), Uglavnem samo od sebe nč ne pride (E113)), kar pomeni, da je izbira izobraževanj čisto odvisna od zanimanj vsake šolske svetovalne delavke posebej in če šolska svetovalna delavka ni zainteresirana v izobraževanja, potem se jih tudi ne udeležuje. Izziv je prav tako pomanjkanje časa zaradi preobremenjenosti šolskih svetovalnih delavk (Pa kolko prostora pa časa zavzame neko izobraževanje (E112)) in dejstvo, da ima velik vpliv glede izobraževanj in izpopolnjevanj šolskih svetovalnih delavk tudi vodstvo šole (Je pa vse to glede izobraževanj ful odvisno od tega kak posluh ma vodstvo šole (E111)).

Poleg izzivov pa je bilo izraženih kar nekaj potreb glede izobraževanj na področju nasilja v družini. Največkrat je bila izražena potreba po dodatnih znanjih s področja travme (Osebnost bi potrebovala neka dodatna znanja za delo s travmatiziranimi otroki (C55), Pa tut o

postravmatskih motnjah (E115)) in znanjih za nadaljnje delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini (Da bi znala otroka ustrezno podpirati tudi naprej in ne samo v začetni fazi (C56), Drugače bi pa tut potrebovala dodatna znanja, da bi ustrezno delati z otroki, ki imajo za sabo težke izkušnje kot je nasilje v družini (F91)). Nekatere bi si tudi želele več znanj za ustrezno vodenje pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini (Bi pa zdaj sigurno še z velikim veseljem govorila glede tega kako sploh vodit pogovor, da je čim bolj optimalen, čim bolj uspešen (B86)) kot tudi več dodatnih znanj za delo s starši, katerih otroci imajo izkušnjo nasilja v družini (Pa tut delo s starši, ker dejstvo je, da se v šoli srečujemo tudi s starši teh otrok (D91)). Dalj časa zaposlene šolske svetovalne delavke, ki so izrazile, da se izobraževanja preveč ponavljajo, si želijo dodatnih znanj, ki so primerna za izkušene šolske svetovalne delavke (Al pa da niso namenjena začetnikom pa tistim, ko se še nikol niso srečali z nasiljem v družini (A66)), torej več kompleksnejših znanj o nasilju v družini (Mogoče kakšna dodatna znanja, ki niso zgolj osnove (A65)).

Posamezna sogovornica je poudarila, da bi si želela izobraževanj z več praktičnimi primeri (*Pa rada bi mela več nekih izobraževanj, kjer se obravnava neke konkretne primere v praksi (E117)), kjer bi bilo predstavljenih več konkretnih primerov dobre in slabe prakse (Mislim, da bi mi sploh pri nasilju res prišlo prav, da bi mela predstavljene konkretne primere dobre in slabe prakse (E119)). Izražena pa je bila tudi potreba po govoru in znanjih o skrbi zase (Kk pri tem poskrbet tut zase, ker so to res težke stvari (D90), Se mi zdi, da se skos učimo kk poskrbeti za druge, nekih znanj, da bi znali zaščitit tut sebe pa primanjkuje (F90)).*

5. Razprava

V raziskavi me je zanimalo, kako šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli prepoznajo otroke, ki doživljajo nasilje v družini. Ugotovila sem, da prepoznavanje nasilja v družini ni preprost proces, ampak je daleč od tega, saj je vsak primer nasilja v družini po besedah sogovornic drugačen. Poleg tega pa je seveda treba upoštevati dejstvo, da je vsak otrok edinstven. O tem piše tudi Groves (1999, str. 123), ki prav tako poudarja, da so si otroci med seboj različni, kar pomeni, da se tudi na doživljanje nasilja v družini odzivajo drugače. Tudi prepoznavanje nasilja v družini pri otrocih v osnovni šoli posledično poteka na različne načine. Sogovornice so povedale, da nasilje prepoznava tako zaposleni na šoli kot tudi učenci. Filipčič in Klemenčič (2011, str. 25) prav tako poudarjata, da zaposleni v vzgoji in izobraževanju informacije o nasilju v družini najpogosteje pridobijo na tri načine, in sicer, da otrok o nasilju spregovori sam, da učitelj, vzgojitelj, svetovalni delavec ali drugi zaposleni opazi poškodbe, spremembe v vedenju, padec učnega uspeha, ali pa poškodbe in spremembe v vedenju opazi nekdo drug (tretja oseba) in o tem obvesti zaposlene v vzgoji in izobraževanju. Ravno zaradi tega je izredno pomembna osveščenost o znakih, ki se kažejo pri doživljanju nasilja v družini, saj lahko to pomaga pri prepoznavi osebe, ki doživlja nasilje tudi v primerih, ko ta oseba o nasilju ne spregovori ali pa mu nismo sami priča (Aničić, Hrovat Svetičič, Hrovat in Sušnik, 2017, str. 46).

Med zaposlenimi na šoli so najpogosteje ravno učiteljice tiste, ki prepoznajo znake nasilja v družini, saj so bolj v stiku z učenci kot šolske svetovalne delavke. Pri tem so sogovornice poudarile, da je lažje zaznati prisotnost nasilja v družini pri učencih, ki obiskujejo razredno stopnjo, saj se učiteljice tam ne menjavajo vsako šolsko uro kot se pri učencih na predmetni stopnji. Zaradi tega učiteljice veliko hitreje pri otrocih zaznajo spremenjeno vedenje in druge znake, ki nakazujejo na prisotnost nasilja v družini. Včasih pa so ravno učenci tisti, ki opazijo in prepoznajo pri svoji sošolki ali sošolcu znake nasilja v družini. V nekaterih primerih so otroci, ki doživljajo nasilje v družini, tisti, ki se o doživetem nasilju zaposlenim na šoli izpovejo sami. Pri tem ima velik vpliv starostno obdobje, v katerem je otrok, saj je velika večina šolskih svetovalnih delavk povedala, da se največkrat o nasilju izpovedo ravno starejši učenci, medtem ko se mlajši učenci o tako kompleksnih tematikah težje besedno izražajo. Pri mlajših učencih je pogosto prisotno to, da se o nasilju zarečejo.

Velikokrat pa se otroke, ki doživljajo nasilje v družini, prepozna skozi razne telesne in vedenjske znake, ki so prisotni. Tudi Filipčič in Klemenčič (2011, str. 16) navajata, da lahko otroke, ki doživljajo nasilje v družini, znotraj vzgoje in izobraževanja prepoznamo po

različnih znakov. Sogovornice kot telesne pokazatelje navajajo prisotnost raznih poškodb, udarcev, ki so stari več dni, in modrice. Te znake največkrat prepoznajo učiteljice in učitelji športne vzgoje, saj so tam otroci običajno oblečeni v kratke rokave in so takšne poškodbe še bolj opazne. Filipčič in Klemenčič (2011, str. 16) prav tako kot pokazatelje nasilja v družini pri otrocih navajata prisotnost poškodb na obrazu in pogoste kakršne koli poškodbe, posebno, če otrok ne poda ustreznega pojasnila, kako so nastale (znaki vlečenja, grabljenja, opekline, odtisi predmetov ...).

Veliko je tudi vedenjskih znakov, ki so pokazatelji, da otrok doživlja nasilje v družini. Otrokovo vedenje postane drugačno, postane nasilen, konflikten. Po drugi strani pa se lahko zapre vase, se izogiba pogovarjanju, oteženo vzpostavlja kontakt in je nezaupljiv. Pri športni vzgoji se otrok izogiba preoblačenju in je oblečen v dolge rokave. Otroku lahko postane moteč, agresiven, se neprimerno vede in zbada sošolce. Znak, da otrok doživlja nasilje, je tudi to, da je otrok pogosto odsoten pri pouku, ima težave z zbranostjo in mu pade učni uspeh. Prisotno pa je lahko tudi seksualno vedenje, samopoškodovalno vedenje in samomorilnost. Tudi Filipčič in Klemenčič (2011, str. 16) pravita, da je pri otrocih z izkušnjo nasilja v družini prisotno seksualno agresivno, neustrezno, promiskuitetno vedenje/verbalizacije, izmikanje skupnim aktivnostim v vzgoji in izobraževanju ali stikom z vrstniki, pri telesni vzgoji se otrok noče obleči v športna oblačila, izbruhi jeze, usmerjeni na učitelje ali vrstnike, izvajanje vrstniškega nasilja, pogosto izostajanje od pouka ali zamujanje pouka ter pasivno, umaknjeno, afektivno topo odzivanje.

Seveda pa je nemogoče naštetati vsa vedenja in razpoloženja otroka (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 16), saj so si po besedah sogovornic otroci med seboj različni in posledično tudi stisko vsak pokaže na drugačen način. Navajajo, da poleg različnih osebnostnih značilnosti na otrokovo doživljanje in kazanje stiske v povezavi z nasiljem v družini vplivajo tudi spol, starost in to, kdo je oseba, ki izvaja nasilje. Ena izmed sogovornic je v povezavi s spolom povedala, da pogosto opaža, da je pri dečkih v stiskah prisotno agresivno vedenje, medtem ko se deklince zaprejo vase. Seveda pa se je treba zavedati, da to ne drži v vseh primerih. O prepoznavanju nasilja v družini so sogovornice izrazile, da je to izredno težka naloga, kjer je, kot navajata Filipčič in Klemenčič (2011, str. 16), potrebna previdnost, saj so lahko enaki znaki tudi posledica drugih okoliščin in ne le nasilja v družini.

Dejstvo pa je, da je za otroka veliko bolje, če se šolska svetovalna delavka na znake odzove, četudi se na koncu izkaže, da ne gre za nasilje v družini, kot pa če znakov ne vzame resno.

Z raziskavo sem prav tako želela izvedeti več o tem, kakšne so izkušnje šolskih svetovalnih delavk in delavcev v osnovni šoli pri postopku obravnave otrok z izkušnjo nasilja v družini. Najprej bi poudarila, da se zavedam, da je obravnava beseda, ki ni najbolj v skladu s socialno delovnim jezikom, ker pa je beseda obravnava v samem pravilniku o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, sem v diplomskem delu prevzela besedišče, ki je navedeno v pravilniku. Nekaj sogovornic po eni strani meni, da je postopek obravnave ustrezen, saj je usmerjen v zaščito otroka. Ena izmed sogovornic ugotavlja, da ima več pozitivnih izkušenj z obravnavo mlajših otrok, ker je po njenem mnenju obravnava mlajših učencev na razredni stopnji lažja kot pa obravnava starejših učencev na predmetni stopnji. Povedala je, da imajo učitelji na razredni stopnji nad učenci, katerih razredniki so, večji nadzor, saj jih poučujejo skoraj vse predmete. To učiteljem omogoča, da svoje učence res dobro spoznajo in navežejo z njimi stik. Zaradi tega lahko res hitro opazijo spremembe v otrokovem vedenju kot tudi druge znake, ki nakazujejo na to, da otrok doživlja nasilje.

Po drugi strani pa je zaznavanje znakov nasilja v družini oteženo pri učencih na predmetni stopnji, kjer se učitelji menjavajo večinoma vsako šolsko uro in imajo zaradi tega manjši nadzor nad učenci. Sogovornice prav tako zaznavajo, da se sodelovanje z otroki, ki doživljajo nasilje v družini, prehitro prekine. Z otroki si želijo kontinuiranega dela in sodelovanja. Šolske svetovalne delavke pa se srečujejo tudi s starši teh otrok. Poudarjajo, da prav tako primanjkuje dela s starši, ki se jim nudi premalo podpore. Na neki točki družina, v kateri je prisotno nasilje v družini, ostane sama. Po besedah sogovornic se pri obravnavi otrok z izkušnjo nasilja v družini pogosto zgodi, da po prijavi nasilja, kar je po besedah Jenšterle (2022, str. 34) dolžnost, ki jo nalaga zakon, na CSD, ostanejo brez povratnih informacij, kar jim otežuje nadaljnje delo z otrokom. V pravilniku (Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode, 2009) je navedeno sodelovanje internega tima v šoli s CSD, policijo, sodiščem in spremljanje aktivnosti vseh, ki delajo v mreži pomoči otroku. Nekatere so v povezavi s tem izrazile, da opažajo, da se na CSD soočajo s kadrovsko stisko in velikim številom bolniških odsotnosti, kar še dodatno podaljšuje že tako dolge postopke. S tem se soočajo tudi na šolah, kjer so zaposlene sogovornice. Ena izmed njih je še posebej poudarila, da je šolska svetovalna služba preveč obremenjena z delom. S strani nekaterih je bilo povedano, da je s tem, ko niso urejene osnove za ustrezno delo, še veliko težje delovati pri tako kompleksni problematiki, kot je nasilje v družini. Posamezna sogovornica je kot izziv izpostavila tudi premalo pravic in pristojnosti v šolski svetovalni službi za delo z otroki in družino.

Nekaj sogovornic je podalo predloge, ki pripomorejo k ustrezni obravnavi otrok z izkušnjo nasilja v družini. Ena sogovornica poudarja pomembnost timskega sodelovanja, ki se ji zdi ključno. Filipčič in Klemenčič (2011, str. 28) navajata, da je osnovna naloga vseh članov tima dogovor o načinu podpore oziroma pomoči otroku, ki mora vsebovati konkretne naloge posameznih delavcev kot tudi roke za izvedbo. O tem razmišlja še ena sogovornica, ki meni, da morata šolska svetovalna služba in CSD ohranjati in delati na vzajemnem odnosu. Ena izmed sogovornic pravi, da je ena izmed ključnih nalog šolskih svetovalnih delavk ta, da preprečijo retravmatizacijo otroka tekom postopka obravnave. Skrb zase predstavlja ključno sposobnost zaposlenih, ki pri svojem poklicu pomagajo drugim ljudem pri soočanju z njihovimi težavami. Pomaga jim do zadovoljstva pri delu, ohranjanju moči za pomoč, odpravljanju negativnih vplivov njihovega poklica ter ohranjanju dobrega čustvenega, fizičnega in duševnega počutja, ki je nujno za to, da so ljudem sploh sposobni pomagati (Šlosár, Šoltésová in Plavnická, 2018, str. 1).

Zanimalo me je tudi, kako opolnomočene se šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli počutijo pri izvajanju pogovora z otrokom z izkušnjo nasilja v družini. Strokovni delavec mora imeti znanja in poznati strategije, ki so pomembne za pogovor z otrokom (Filipčič in Klemenčič, 2011, str. 26). Ugotovila sem, da se šolske svetovalne delavke, ki imajo za sabo že veliko let izkušenj, počutijo usposobljene za vodenje pogovora. Vse, ki so to izrazile, so zaposlene v šolski svetovalni službi od štiriindvajset do trideset let. Ena posameznica pa je kljub temu poudarila, da se pri pogovorih sooča z izzivi, čeprav se počuti izkušeno. Ostale sogovornice so v šolski svetovalni službi zaposlene od tri do pet let in vse so povedale, da se ne počutijo popolnoma usposobljene za izvajanje pogovora in da si želijo na tem področju več znanja. Ena izmed njih je še posebej izrazila, da je zanjo opravljanje pogovora izredno zahtevno, saj je nasilje v družini občutljiva tema. Poleg tega pa jo je strah, da bo rekla nekaj, česar ne bi smela in bi otroku s tem povzročila več škode kot koristi.

Tekom pogovora sogovornice doživljajo veliko negativnih in neprijetnih čustev in občutkov, s katerimi se morajo soočiti. Nekatere te čustva potlačijo in jih predelajo kasneje po pogovoru. Štirn (2014, str. 153) poudarja, da je soočanje s stiskami otrok, ki so doživeli ali še doživljajo nasilje v družini, lahko zelo obremenjujoče. Da bi znali in zmogli pomagati otroku, je pomembno, da si zagotovijo pomoč in podporo tudi zase. Ena izmed sogovornic, ki je v šolski svetovalni službi zaposlena že dalj časa, je povedala, da je skozi izkušnje soočanja s čustvi postalo lažje, kljub temu pa je to izredno zahtevna stvar. Med pogovorom mora biti izvajalec pogovora osredotočen na otrokove kot tudi na lastne potrebe, kar pa ni enostavno (Štirn, 2014, str. 150). Sogovornice pravijo, da se pogosto zgodi, da po pogovoru pretirano

razmišljajo o situaciji in zelo težko kontrolirajo misli, ki se pojavijo. Posledično je po besedah nekaterih ločevanje poklicnega in zahtevnega življenja zahtevno. Izrazile so tudi, da je pri tem ključna skrb zase. Opolnomočenost šolskih svetovalnih delavk pri pogovoru z otrokom, ki doživlja nasilje v družini, je torej odvisna od znanj in izkušenosti kot tudi od tega, kako dobro znajo poskrbeti zase.

Z raziskavo sem prav tako želela izvedeti, na kakšen način se šolske svetovalne delavke in delavci v osnovni šoli izobražujejo in izpopolnjujejo na področju nasilja v družini. Visoka strokovna usposobljenost strokovnih delavcev in delavk, ki se pri svojem delu srečujejo s problematiko nasilja v družini in nasilja nad ženskami ter žrtvami tovrstnega nasilja, predstavlja prvo načelo profesionalnega pristopa k problematiki (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, 2023b, str. 26). Velika večina sogovornic je povedala, da je znanja pridobila skozi izkušnje, saj so po besedah ene izmed sogovornic ravno raznovrstne izkušnje tiste, ki okrepijo zavedanje individualnosti vsakega primera nasilja v družini. Vse sogovornice so pridobile veliko znanj z udeleževanjem raznih dodatnih izobraževanj in seminarjev. Nekatere so omenile, da so se udeležile izobraževanj o nasilju v družini preko Katisa, omenjen pa je bil tudi program Neon. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje (b.d.) navaja, da je cilj tega programa pridobitev znanja in veščin o problematiki nasilja in zlorabe ter zanemarjanja otrok za preventivno delo na tem področju kot tudi pridobitev znanja in veščin za pogovor z otroki ter za odziv na stisko otrok in staršev v primerih suma ali razkritja nasilja ali zlorabe. Kljub temu pa sem ugotovila, da se šolske svetovalne delavke, ki so zaposlene v šolski svetovalni službi od štiriindvajset do trideset let, že nekaj časa ne udeležujejo dodatnih izobraževanj o nasilju v družini, saj se po njihovih besedah izobraževanja preveč ponavljajo. Šugman Boginc (2005, str. 170) poudarja, da se moramo pri poklicu socialnega dela kot tudi drugih pomagajočih poklicih konstantno zavedati in ohranjati svež pogled na stroko. Omenjeno priporočilo lahko zveni precej samoumevno, vendar se po letih dela morda s podobno populacijo s podobnimi problemi pogled socialnega delavca ali drugega strokovnega delavca skoraj samodejno ustali, postane rutinski, izgubi začetno prožnost in širino.

Vse sogovornice, ki so v šolski svetovalni službi zaposlene od tri do pet let, so povedale, da dodatna znanja pridobivajo s prebiranjem literature na temo nasilja v družini. Ena izmed njih je izpostavila priročnike Društva za nenasilno komunikacijo, ki se ji zdijo zelo uporabni. Vse predhodno omenjene sogovornice se za pridobivanje znanj pogosto obračajo tudi na zavode in društva, ki delujejo na področju nasilja v družini, in spremljajo njihove spletne strani. Pri tem je bilo ponovno izpostavljeno Društvo za nenasilno komunikacijo, ki poleg

izdajanja priročnikov o nasilju v družini izvaja za strokovne delavke in delavce v vzgoji in izobraževanju razne seminarje, predavanja in konzultacije. Izobraževanja so vodena na način, ki spodbuja aktivno sodelovanje udeležencev in udeleženk (Društvo za nenasilno komunikacijo, b.d.). Ena izmed sogovornic je omenila, da znanja o nasilju v družini pridobiva tudi od ostalih šolskih svetovalnih delavk, ki imajo na tem področju že veliko izkušenj. Prav tako pa je bilo iz strani nekaterih sogovornic kot vir pridobivanja dodatnih znanj izpostavljeno medinstitucionalno sodelovanje v obliki letnih sestankov na CSD in posvetov. Študij na fakulteti je kot način pridobivanja znanj o nasilju v družini omenila samo ena sogovornica, ki je po izobrazbi profesorica sociologije in pedagogike. Pri tem je povedala, da se je s problematiko nasilja v družini srečala skozi študijsko prakso v vrtcu. Predavanj in vaj na to temo ni imela. Pri tem je treba omeniti, da so sogovornice tekom študija pridobile različne izobrazbe. Poleg profesorice sociologije in pedagogike je bila ena sogovornica profesorica inkluzivne pedagogike, socialna in rehabilitacijska pedagoginja, socialna delavka, socialna pedagoginja ter profesorica angleščine in pedagogike. Velika večina sogovornic je posledično poudarila, da je med študijem premalo vsebin o nasilju v družini, in sicer tako teoretičnih kot tudi praktičnih. Tudi na splošno ocenjujejo, da je izobraževanj o nasilju v družini premalo.

Sogovornice so izrazile veliko potreb v povezavi z dodatnimi izobraževanji. Dalj časa zaposlene šolske svetovalne delavke čutijo potrebo po dodatnih izobraževanjih, ki vsebujejo kompleksnejša znanja o nasilju v družini. Nekatere si želijo več znanj o ustreznem vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini. Največ sogovornic čuti potrebo po znanjih s področja travme in znanjih za nadaljnje delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini. Omenjena je bila tudi potreba po znanjih za delo s starši v primerih, kjer je prisotno nasilje v družini. Želijo si tudi več izobraževanj na temo nasilja v družini, kjer bi bilo prikazanih več primerov dobre in slabe prakse. Nekatere pa so ponovno izrazile potrebo po govoru in znanjih o skrbi zase.

Z raziskavo sem dobila dober in podroben vpogled v vlogo šolskih svetovalnih delavk v osnovni šoli pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini, in spoznala izzive, s katerimi se ob tem soočajo. Ugotovila sem, da vloga šolskih svetovalnih delavk in delavcev ni pomembna samo pri prepoznavanju nasilja v družini in izvrševanju vseh dolžnosti, ko pride do primera nasilja v družini, ampak je ključnega pomena tudi njihova vloga pri izvajanju preventive z izvajanjem raznih delavnic za otroke in izobraževanj za starše. Tudi Aničić, Hrovat Svetičić, Hrovat in Sušnik (2017, str. 70) predlagajo, da naj šole pripravljajo izobraževanja za starše o nasilju in organizirajo preventivne delavnice za otroke. Pri tem šolske svetovalne delavke in delavci ne smejo pozabiti, da se o tej tematiki redno izobražujejo tudi sami. Prav tako je izrednega pomena njihova vloga pri nadaljnji podpori in pomoči otrok z izkušnjo nasilja v

družini. Poleg vsega tega pa je ključno, da šola in ostale pomembne institucije omogočajo šolskim svetovalnim delavkam in delavcem ustrezne pogoje za delo, da lahko njihovo vlogo čim boljše izpolnjujejo. Nasilje v družini je izredno kompleksna problematika in ena izmed mnogih, s katerimi se šolske svetovalne delavke in delavci srečujejo, zato je prav, da je tudi njim omogočena vsa ustrezna podpora in pomoč, da lahko poleg dela ostanejo v prvi vrsti v stiku s seboj.

Z vidika metodologije sem si izbrala primerno vrsto raziskave kot tudi merski instrument, populacijo in vzorec. Če pa bi raziskavo opravljala še enkrat, bi imela več pripravljenih podvprašanj, saj bi lahko s tem dobila še podrobnejše in poglobljene odgovore. Kljub temu je bila moja raziskava uspešna, saj sem dobila odgovore na vsa zastavljena raziskovalna vprašanja.

6. Sklepi

Na podlagi izvedene raziskave sem prišla do naslednjih sklepov:

- Šolske svetovalne delavke se z nasiljem v družini srečujejo vsako šolsko leto in opazajo, da se število primerov iz leta v leto povečuje.
- Nasilje v družini je še vedno zelo prikrito in zamolčano.
- Šolske svetovalne delavke in ostali zaposleni v osnovnih šolah prepoznajo otroke, ki doživljajo nasilje v družini, s prisotnostjo raznih telesnih in vedenjskih znakov.
- Nasilje v družini je največkrat prepoznano zaradi drugačnega vedenja, ki je prisotno pri otroku.
- Šolske svetovalne delavke menijo, da je postopek obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini po eni strani ustrezno zastavljen in ščiti otroka, po drugi strani pa niso urejene osnove, ki bi omogočale ustrezno sodelovanje z otrokom.
- Večina sogovornic meni, da primanjkuje kontinuiranega sodelovanja z otroki in družino.
- Kljub pomembnosti sodelovanja šol in CSD pri obravnavi otrok, ki doživljajo nasilje v družini, šole pogosto ostanejo brez povratnih informacij.
- V multidisciplinarnem timu se šolske svetovalne delavke počutijo upoštevane in slišane.
- Sogovornice vidijo multidisciplinarni tim kot priložnost za soustvarjanje ustreznih rešitev in prenos informacij, vendar pa so večinoma prisotne samo na prvem sestanku, potem pa zmanjka časa za nadaljnje sodelovanje.
- Za vodenje pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini, se čutijo usposobljene šolske svetovalne delavke, ki so zaposlene v šolski svetovalni službi več kot dvajset let. Šolske svetovalne delavke, ki so zaposlene največ pet let, se za vodenje pogovora ne počutijo popolnoma usposobljene in si želijo na tem področju pridobiti več znanj.
- Med pogovorom z otrokom z izkušnjo nasilja v družini šolske svetovalne delavke občutijo veliko neprijetnih občutkov in negativnih čustev, predvsem jezo in žalost. Vse sogovornice predelajo čustva na različne načine in pri tem poudarjajo, da je to izredno zahtevno.
- Šolske svetovalne delavke na področju nasilja v družini najpogosteje pridobivajo znanja s pomočjo dodatnih izobraževanj in s pridobivanjem izkušenj.

- Šolske svetovalne delavke so poudarile, da primanjkuje izobraževanj na področju nasilja v družini. Pri izobraževanjih predvsem pogrešajo kompleksnejša znanja in več konkretnih primerov dobre in slabe prakse.
- Izražena je bila potreba po dodatnih znanjih s področja travme, znanjih za ustrezno vodenje pogovora, znanjih za nadaljnje delo z otroki, znanjih za delo s starši. Zaradi velike preobremenjenosti šolskih svetovalnih delavk je bila prav tako izražena potreba po vsebinah in znanjih o skrbi zase.

7. Predlogi

Na podlagi prebrane literature in izvedene raziskave navajam naslednje predloge:

- Predlagam, da bi fakultete v učne načrte umestile več vsebin o nasilju v družini. To še posebej velja za fakultete, ki študentke in študente izobražujejo za poklice v vzgoji in izobraževanju. S tem bi bili kot bodoči delavci v vzgoji in izobraževanju bolj usposobljeni in opolnomočeni za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini. Prav tako pa bi bili zaradi pridobljenih znanj že od začetka bolj pozorni na znake, ki nakazujejo, da otrok doživlja nasilje v družini. Ta znanja pa seveda niso pomembna zgolj za študentke in študente, ki se izobražujejo za poklice v smeri vzgoje in izobraževanja, ampak tudi za študentke in študente drugih fakultet, ki se izobražujejo za poklice, kjer je veliko stika z ljudmi.
- Predlagam, da bi se v osnovnih šolah za šolske svetovalne delavke in delavce kot tudi za druge zaposlene povečalo število dodatnih izobraževanj, ki se navezujejo na tematiko nasilja v družini. Potrebno bi bilo, da ta izobraževanja vključujejo več znanj o tem, kako ustrezno voditi pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini, in da bi bila izobraževanja poleg teoretičnih znanj usmerjena tudi na razlago praktičnih primerov dobre in slabe prakse. Izobraževanja bi morala biti prav tako bolj kontinuirana zato, da bi šolske svetovalne delavke in delavci o tej tematiki redno pridobivali nova in obnavljali že pridobljena znanja.
- Potrebni bi bilo več izobraževanj, ki so usmerjena na znanja o travmi. Ta znanja so za delo z otroki, ki imajo izkušnjo nasilja v družini, izredno pomembna, saj se lahko s tem prepreči retravmatizacija otroka in se še bolj opolnomoči šolske svetovalne delavke in delavce pri delu z otroki, ki doživljajo nasilje v družini.
- Potrebni bi bilo tudi več izobraževanj za nadaljnje delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini kot tudi več izobraževanj za delo s starši, katerih otroci imajo izkušnjo nasilja v družini, saj šolske svetovalne delavke pri svojem delu ne prihajajo v stik samo z otroki, ampak tudi z njihovimi starši. Znanja za nadaljnje delo z otroki, ki imajo izkušnjo nasilja v družini, so za šolske svetovalne delavke zelo pomembna, saj se otroci, ki doživljajo nasilje v družini, soočajo z veliko posledicami, ki niso zgolj kratkotrajne in lahko ostanejo del otroka celo življenje. Zato je prav, da so šolske svetovalne delavke pri tem čim bolj opolnomočene, da lahko otroku, ki ima izkušnjo nasilja v družini, ustrezno nudijo podporo in pomoč v šolskem okolju tudi, ko otrok morda ni več izpostavljen nasilju v družini, ampak se kljub temu sooča s posledicami.

S tem se prav tako ohranja in poudarja zavedanje, da se delo šolske svetovalne delavke pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini, ne konča, ko z otrokom izvede pogovor in odda prijavo nasilja v družini na CSD, ampak se mora njeno delo v smeri podpore in pomoči otroku nadaljevati.

- Predlagam, da bi se več razmišljalo in delalo na tem, da bi prišlo do ustreznih sprememb v smeri razbremenitve šolskih svetovalnih delavk in delavcev, ki so pri svojem delu izredno obremenjeni. Zaradi tega se soočajo z vedno večjo kadrovsko stisko in vedno več bolniških odsotnosti zaradi znakov izgorelosti. Prav je, da bi bilo več posluha, govora kot tudi znanj o skrbi zase. Ena izmed strategij za razbremenitev šolskih svetovalnih delavk in delavcev bi lahko bila supervizija, kjer bi si lahko delavci v šolski svetovalni službi nudili medsebojno podporo.
- V šolskih svetovalnih službah bi bilo treba zaposlovati več socialnih delavk in delavcev, saj imajo na področju nasilja v družini ogromno znanj in spretnosti, ki jih lahko uporabijo pri delu.

8. Uporabljena literatura

1. Aničić, K., Svetičić Hrovat, T., Hrovat, T., & Sušnik, A. (2017). *Nasilje nad otroki: Strokovne smernice za delo z otroki, ki doživljajo zanemarjanje in/ali nasilje* [pdf]. Ljubljana; Društvo za nenasilno komunikacijo. Pridobljeno 19. 11. 2023 s https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2017-smernice_otroci.pdf
2. Bagshaw, D., Chung, D., Couch, M., Lilburn, S., & Wadham, B. (2000). *Reshaping responses to domestic violence: Final report* [pdf]. University of South Australia. Pridobljeni 22. 5. 2024 s <https://wesnet.org.au/wp-content/uploads/2012/07/PADV-Reshaping-responses.pdf>
3. Council of Europe. (2023). *Physical violence*. Pridobljeno 6. 12. 2023 s <https://www.coe.int/en/web/gender-matters/physical-violence#:~:text=Physical%20violence%20is%20an%20act,limit%20the%20other's%20self%2Ddetermination.>
4. Domiter Protner, K. (2023). Izzivi šolskega svetovalnega dela s perspektive družbenih in formalnopравnih sprememb v obdobju po nastanku programskih smernic. *Šolsko svetovalno delo*, 2023(3), 3-13.
5. Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja. (2022). *Letno poročilo 2022*. Pridobljeno 17. 12. 2023 s <https://drustvo-sos.si/wp-content/uploads/2021/07/Letno-poro%C4%8Dilo-2022.pdf>
6. Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Izobraževanja: predavanja, seminarji, konzultacije*. Pridobljeno 17. 12. 2023 s <https://www.drustvo-dnk.si/izobrazevanje/predavanja,-seminarji,-konzultacije.html>
7. Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Nasilje nad otroki*. Pridobljeno 13.5. 2024 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/nasilje-nad-otroki.html>
8. Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Zalezovanje*. Pridobljeno 21. 5. 2024 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/zalezovanje.html>
9. Društvo za nenasilno komunikacijo. (b.d.). *Druge vrste nasilja*. Pridobljeno 21. 5. 2024 s <https://www.drustvo-dnk.si/o-nasilju/druge-vrste-nasilja.html#1>
10. Filipčič, K. (2002). *Nasilje v družini*. Ljubljana: Bonex založba.
11. Filipčič, K., & Klemenčič, I. (2011). *Obravnavanje nasilja v družini: priročnik za zaposlene v vzgojno-izobraževalnih zavodih*. Ljubljana: Inštitut za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani.

12. FRA – Agencija Evropske unije za temeljne pravice. (2014). *Nasilje nad ženskami: vseevropska raziskava*. Luxembourg: Urad za publikacije Evropske unije. Pridobljeno 7. 12. 2023 s https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-at-a-glance-oct14_sl.pdf
13. Groves McAlister, B. (1999). Mental health services for children who witness domestic violence. *The future of children*, 9(3). Pridobljeno 6. 12. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/12538755_Mental_Health_Services_for_Children_Who_Witness_Domestic_Violence
14. Jenšterle, L. (2022). Vloga vzgojno-varstvene ustanove pri obravnavi družinskega nasilja. *Šolsko svetovalno delo*, 26(3), 29-39.
15. Knickmeyer, N., Levitt, H., Horne, S., & Bayer, G. (2010). Putting on Sunday Best: The Silencing of Battered Women Within Christian Faith Communities. *Feminism & Psychology*, 20(1). Pridobljeno 21. 5. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/225274011_Putting_on_Sunday_Best_The_Silencing_of_Battered_Women_Within_Christian_Faith_Communities
16. Kovač, J. (2013). *Supervizija, stres in poklicna izgorelost šolskih svetovalnih delavcev*. Maribor: Mednarodna založba Oddelka za slovanske jezike in književnosti Filozofske fakultete.
17. Kuhar, M., Jeriček Klanšček, H., Zager Kocjan, G., Hočevnar, A., Drglin, Z. in Mešl, N. (2020). *Obremenjujoče izkušnje v otroštvu in posledice v odraslosti*. Ljubljana: Univerza v Ljubljani in Nacionalni inštitut za javno zdravje. Pridobljeno 21. 5. 2024 s https://nijz.si/wp-content/uploads/2020/06/oio_v_otrostvu_in_posledice_v_odraslosti_-_kratka_strokovna_publikacija_2020_hq-1.pdf
18. Kuhar, M., & Zager Kocjan, G. (2020). Konglomerat travme: Obremenjujoče izkušnje v otroštvu in njihovo socialno-demografsko ozadje / Trauma conglomerate: Adverse childhood experiences and their sociodemographic backgrounds. *Teorija in Praksa*, 57(2). Pridobljeno 21. 5. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/342412679_Konglomerat_travme_Obremenjujoce_izkusnje_v_otrostvu_in_njihovo_socialno-demografsko_ozadje_Trauma_conglomerate_Adverse_childhood_experiences_and_their_sociodemographic_backgrounds
19. Lloyd, M. (2018). Domestic Violence and Education: Examining the Impact of Domestic Violence on Young Children, Children, and Young People and the Potential Role of

- Schools. *Frontiers in Psychology*, 2014(9). Pridobljeno 27. 11. 2023 s <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2018.02094/full>
20. Mesec, B. (1995). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu II: Kvalitativne raziskave*. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
 21. Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave*. Študijsko gradivo za interno uporabo. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
 22. Ministrstvo za delo, družino, socialno zadeve in enake možnosti. (2023a). *Preprečevanje nasilja v družini*. Pridobljeno 27. 10. 2023 s <https://www.gov.si/podrocja/druzina-otroci-in-zakonska-zveza/preprecevanje-nasilja-v-druzini/>
 23. Ministrstvo za delo, družino, socialno zadeve in enake možnosti. (2023b). *Resolucija o nacionalnem programu preprečevanja nasilja v družini in nasilja nad ženskami 2023-2028*. Pridobljeno 13. 12. 2023 s file:///C:/Users/38670/Downloads/o_ReNPPNDNZ-jav.razp..pdf
 24. Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije. (2023). *Letno poročilo o delu policije*. Pridobljeno 7. 12. 2023 s <https://www.policija.si/images/stories/Statistika/LetnaPorocila/PDF/LetnoPorocilo2022.pdf>
 25. Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje. (b.d.). *Program Neon za preventivo nasilja in zlorabe otrok- usposabljanje za izvajanje programa v osnovni šoli*. Pridobljeno 17. 12. 2023 s <https://paka3.mss.edus.si/katis/ProgramPrijava.aspx?ID=7761&A=detailKP>
 26. National Institute of Justice. (2007). *Overview of Stalking*. Pridobljeno 21. 5. 2024 s <https://nij.ojp.gov/topics/articles/overview-stalking#1-0>
 27. Överlin, C. (2009). Children's actions when experiencing domestic violence. *Childhood*, 16(4). Pridobljeno 28. 10. 2023 s https://www.researchgate.net/publication/249671941_Children's_Actions_when_Experiencing_Domestic_Violence
 28. Paillet, K., & Rota, D. (2009). Cyberstalking: an exploratory study of students at a mid-atlantic universtiy. *Issues in Information Systems*, 10(2). Pridobljeno 22. 5. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/238682760_CYBERSTALKING_AN_EXPLORATORY_STUDY_OF_STUDENTS_AT_A_MID-ATLANTIC_UNIVERSITY
 29. *Pravilnik o obravnavi nasilja v družini za vzgojno-izobraževalne zavode* (2009). Ur. l. RS 104/2009.
 30. Prislan, K., Svetič, R., Mihelič, A., & Lobnikar, B. (2022). Kakovost in primernost odzivanja na nasilje v družini v Sloveniji: pogled žrtev. *Revija za kriminalistiko in*

- kriminologijo*, 73(2). Pridobljeno 22. 11. 2023 s https://www.policija.si/images/stories/Publikacije/RKK/PDF/2022/02/RKK2022-02_KajaPrislan_KakovostInPrimerljivostOdzivanjaNaNasilje.pdf
31. Programske smernice. (2008). *Svetovalna služba v osnovni šoli*. Ljubljana: Zavod republike Slovenije za šolstvo
 32. Rapolane Obrar, N. (2018). *Nasilje nad ženskami- prav(n)e poti v varno življenje žensk in otrok: praktični vodnik po sodnih in upravnih postopkih* [pdf]. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo. Pridobljeno 17. 11. 2023 s https://www.drustvo-dnk.si/images/publikacije/2019-Nasilje_nad_zenskami-Pravni_prirocnik.pdf
 33. Rogers M. M., Fisher, C., Ali, P., Allmark, P., & Fontes, L. (2023). Technology-Facilitated Abuse in Intimate Relationships: A Scoping Review. *Trauma, violence & abuse*, 24(4). Pridobljeno 21. 5. 2024 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC10486147/>
 34. Sodelavke društva za nenasilno komunikacijo. (ur.). (2023). *Opazim in ukrepam: informacije za zaposlene v VIZ*. Ljubljana: Društvo za nenasilno komunikacijo.
 35. Stark, E. (2007). *Coercive control: How men entrap women in personal life* [pdf]. Pridobljeno 20. 5. 2024 s https://adz.izum.si/UNILJ?ctx_ver=Z39.88-2004&ctx_enc=info%3Aofi%2Fenc%3AUTF-8&rft_id=info%3Aid%2Fsummon.serialssolutions.com&rft_val_fmt=info%3Aofi%2Ffmt%3Akev%3Amtx%3Abook&rft.genre=book&rft.title=Coercive+Control%3A+The+Entrapment+of+Women+in+Personal+Life&rft.au=Stark%2C+Evan&rft.series=Interpersonal+Violence&rft.date=2007-05-03&rft.pub=Oxford+University+Press&rft.isbn=9780195154276&rft_id=info:doi/10.1093%2Foso%2F9780195154276.001.0001&rft.externalDocID=978019534833
 36. Statistični urad Republike Slovenije. (2022). *Osebna varnost v zasebnem okolju*. Pridobljeno 28. 11. 2023 s <https://www.stat.si/StatWeb/News/Index/10159>
 37. Šlosár, D., Šoltésová, Z. & Plavnická, J. (2018). *The importance of Self-care by professionals in helping professions: Multiculturalism in Social Work*. Pridobljeno 9. 5. 2024 s https://www.researchgate.net/publication/324748311_The_importance_of_Self-care_by_professionals_in_helping_professions
 38. Štirn, M. (2014). Poti do otroka z izkušnjo nasilja – kako otroku nuditi ustrezno podporo in pomoč pri soočanju s posledicami nasilja. V Š. Veselič, D. Horvat, & M. Plaz (ur.), *Priročnik za delo z ženskami in otroki z izkušnjo nasilja* (str. 139-157). Ljubljana: Društvo SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja.

39. Šugman Bohinc, L. (2005). Epistemologija podpore in pomoči. *Časopis za kritiko znanosti*, 33(221). Pridobljeno 9. 5. 2024 s <https://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:DOC-NW9HOM7K>
40. Vikander, M., & Källström, Å. (2023). What children exposed to domestic violence value when meeting social workers: A practice-oriented systematic research review. *Child & Family Social Work*, 28(3). . Pridobljeno 3. 11. 2023 s <https://onlinelibrary-wiley-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/doi/epdf/10.1111/cfs.13073>
41. Webster, E. M. (2022). The Impact of Adverse Childhood Experiences on Health and Development in Young Children. *Global pediatric health*, 9. Pridobljeno 21. 5. 2024 s <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC8882933/#bibr4-2333794X221078708>
42. WomensLaw. (2023). Emotional and Psychological Abuse. Pridobljeno 6. 12. 2023 s <https://www.womenslaw.org/about-abuse/forms-abuse/emotional-and-psychological-abuse>
43. World Health Organization. (2022). *Sexual violence*. Pridobljeno 19. 12. 2023 s <https://apps.who.int/violence-info/sexual-violence/>
44. *Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI-UPB5)* (2007). Ur. l. RS 16/2007.
45. *Zakon o preprečevanju nasilja v družini (ZPND)* (2008). Ur. l. RS 16/2008, 68/2016.
46. Zaviršek, D., Domiter Protner, K., & Drobnič Radobuljac, M. (2019). Različnost otrok v kompleksnih okoliščinah : prepoznavanje in preprečevanje nasilja ter podpora -otrokom z uporabo interdisciplinarnosti in intersekcije. V V. Leskošek, T. Kodele, & N. Mešl (ur.), *Zaščita otrok pred nasiljem in zanemarjanjem v Sloveniji* (str. 83-123). Ljubljana: Fakulteta za Socialno delo.
47. Zavod Republike Slovenije za šolstvo. (b.d.). *Varno in spodbudno učno okolje*. Pridobljeno 13. 12. 2023 s <https://www.zrss.si/stiki-s-prakso/aktualno/varno-spodbudno-ucno-okolje/>

9. Priloge

9.1. Priloga A: Smernice za intervju

Izobrazba:

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi:

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?
2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?
3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?
5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?
6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?
7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?
8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?
9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?
(izobraževanja. med študijem itd.)?
11. Katera izobraževanja so vam na voljo na področju nasilja v družini?
12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

9.2. Priloga B: Transkripti intervjujev

INTERVJU A

Izobrazba: Socialna delavka

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 24 let

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Ne bi rekla, da zelo pogosto, je pa vsako leto kakšen primer. Ni pa to zelo pogosto in ne bi trdila, da ga ni, ampak mu ne pridemo na sled.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Praviloma otrok pove nekemu. Lahko je to učitelj al razrednik al neka izvajalka dodatne strokovne pomoči al nek strokovni delavec, ki mu otrok zaupa in potem se zavrti celo kolesje. Od prijave na policijo, center za socialno delo potem se z otrokom pogovorimo, naredimo individualiziran program in tako naprej. Čisto je odvisno kdo je nasilen pa kako sodelujoč je drug starš, če nasilje izvaja enedn izmed staršev. Je čisto odvisno od primera do primera. Povedat moram, da nekega takega hudega nasilja, da bi ble vidne neke poškodbe, da bi blo treba otroka takoj zaščitit, al pa umaknit, takega nasilja nismo doživeli. Bol gre za to, da otrok pove, da ga je nekdo udaro al pa kaznoval na nasilen način, torej, da ga je nekdo oklofotal, al pa s palco po zadnjici. Včasih gre tudi za udarce povzročenih v prejšnjem dnevu al pa ne vem dva dni al pa tri dni nazaj. Ni pa blo nikol tako, da bi blo res tako hudo, da bi blo treba takoj otroka umaknit iz družine.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

So fizične, ampak ne neke hude poškodbe. Se kažejo tudi pri samem šolskem področju, je pa včasih težko ločit a neke stvari povzroča nasilje al je vzrok drugje.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Glede obravnave opažam, da je lažje obravnat otroka, ki je mlajši, torej na razredni stopnji, zaradi tega ker ma učiteljica večji pregled and razredom in otrokom, and nekeimi odtenki njegovega vedenja, razpoloženj in tako naprej. Na predmetni stopnji ta pregled nad otrokom ni takšen ker se učitelji menjajo vsako uro in vidijo enega otroka samo dvakrat na teden in potem tut spremembe v vedenju težje zaznavajo. Tako, da zagotovo je obravnava nekega suma nasilja v družini potem težja, ker je pri sami obravnavi pomembno timsko delo in pri starejših otrocih, je potrebno sodelovanje tudi vseh učiteljev, ki tega otroka učijo in ker je učiteljev več je potem sodelovanje veliko težje kot pri nižjih razredih, ko otroka skoraj vse premete uči isti učitelj.

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Na prijavo odreagirajo hitro, je pa problem, ker ne dobimo vedno povratne informacije. Se pravi pride do neka obravnave, kar nas po navadi seznani, ne dobimo pa vedno iz centra za socialno delo nazaj kaj se je potem s to družino zgodilo. Tako, da takega zelo tesnega timskega sodelovanja z zunanjimi institucijami ni.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

Zelo redko smo del multidisciplinarnega tima. Mogoče smo v vseh teh letih imeli en primer, kjer smo bile vključene v multidisciplinarni tim, ker je šlo za bolj zahteven primer. V tem primeru smo potem dobile nazaj feedback, ker smo bile šolske svetovalne delavke vključene v multidisciplinarni tim.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Praviloma izvede pogovor tisti, ki mu otrok najbolj zaupa. Tako da ga večinoma izvajamo šolske svetovalne delavke ali pa razredničarke. Pogovor izvede samo ena oseba in samo enkrat, zato, da ni treba otroku večkrat razlagat in ponavljat. Ko izvajam pogovor se držim tega, da otroku verjamem, ker mi pove, otroku obljubim stvari, za katere vem, da bodo uresničene in mu ne dajem nekih lažnih obljub. Otroku nudim podporo na psihičen in tudi šolskem področju, torej, da v tistem obdobju nima nekih ocenjevanj, spraševanj, da nima otrok še dodatnih pritiskov s šolske strani.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Nekak se ne osredotočam preveč takrat na svoje občutke. Sem pa seveda, kdaj presenečena, pretresena tudi jezna ampak tega otroku itak ne smeš pokazati. Bi rekla, da ko opravljam pogovor nekak potlačim svoje občutke, zato, da pred otrokom izpadem umirjeno. Pol pa te svoje občutke obdelam na samem ali pa skupaj z kolegicami.

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Mislim, da sem se z letami in izkušnjami pri tem izurila in mi je potem posledično vse nekak lažje. Je pa dejstvo, da je vsak primer drugačen in tudi po tolkih letih izkušenj doživim kakšne izzive. Se mi zdi, da se najbolj usposobiš ko dobivaš izkušnje in kilometrino.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Moram reči, da sem na začetku svoje kariere, dala čez veliko izobraževanje na to temo. Nekatera so bila celo taka, da so trajala po eno leto kontinuirano, tako, da sem večino znanj na področju nasilja v družini pridobila z izobraževanjem. Pol se pa izobraževanja začnajo ful ponavljati in zdaj po tolkih letih ne hodim več na neka dodatna izobraževanja na to temo. Vsaj enkrat na leto pa mam na centru za socialno delo timski sestanek z koordinatorjem za nasilje v družini in se tam o teh stvareh veliko pogovarjamo.

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Zdaj točno se ne spomnem katera so že bla ker je to že neki časa nazaj, so bla pa bolj v smislu teh osnovnih znanj, ki jih potrebujejo šolski svetovalni delavci pri sami obravnavi otrok, ki doživljajo nasilja v družini. Je pa to res čisto odvisno od vsake osebe a se udeleži al ne. Ne gre za neka obvezna izobraževanja.

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

Uff težko rečem ... Mogoče še kakšna dodatna znanja, ki niso zgolj osnove al pa da so namenjena začetnikom pa tistim ko se še nikol niso srečali z nasiljem v družini, ampak tistim, ki smo v tej stroki že kar nekaj let in mam za sabo kar nekaj izkušenj. Bi pa težko zdaj specifično rekla kakšna znanja potrebujem.

INTERVJU B

Izobrazba: Učiteljica razrednega pouka in profesorica inkluzivne pedagogike

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 3 leta

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Če gledamo na letni bazi od teh otrok v kolikor jih mam jaz, sigurno 2 al pa 3 primere. Torej govorim samo o primerih, ki jih mam js, ne celo šolo. Ne mine pa niti eno šolsko leto, da nebi bilo prisotnega nasilja v družini.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Zelo različno. Odvisno je od otroka, kako sam funkcionira, odvisno je tudi od samega spola, saj fantje in dekleta zelo različno pokažejo te stvari. Eno je, da pri učencih zaznamo, da postanejo bolj nasilni, bolj grobi ... bolj konfliktni, torej, da na ta način izražajo neko stisko. Drugo pa je možnost, da se zelo zaprejo vase in težje kontakt vzpostavijo, ne povejo več stvari, ne zaupajo nobenmu. Pri starejših učencih pa morem reči, da velikokrat tudi že potem sami povejo, da se doma dogaja nasilje.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

Definitivno se posledice kažejo pri njihovi samopodobi, samozavesti, tudi njihova čustvena baza je pri tem porušena. Otroci velikokrat krivijo sami sebe, zato ker nasilje tut če je fizično je pol zraven zagotovo psihično in je težko ločiti enega od drugega. Kaže se tut s tem, da sami postanejo bolj nasilni al pa se zaprejo vase, ker je to nekak najbolj varen način za njih. Velikrat se pokaže tudi na samem znanju, da pade učni uspeh, da bistveno slabše dosegajo rezultate kot so jih dosegali prej. Potem se nehajo udeleževati drugih aktivnosti, ki potekajo na šoli, uglavnem postanejo nekak bolj zaprti.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Moje mnenje je bolj mešano. Po eni strani je postopek obravnave zastavljen tako, da zaščiti otroka, po drugi strani pa tudi ne nudi ustrezne zaščite in podpore. Pri samem postopku, ko se obvešča center za socialno delo- ker v bistvu so oni tisti, ki urejajo te stvari ne pa šola sama- imajo sestanke, pogovore in z otroki in s starši. Glede na moje izkušnje bi rekla, da manjka na tisti ključni točki več aktivnega dela tako z otroki kot s starši. Torej, da se staršem poda neke druge strategije, da rešijo tudi oni sami težave, ki jih imajo, ker v ozadju morajo obstajati neki vzroki, da starš izvaja nasilja in zato bi bilo res potrebno dalj časa kontinuirano delati z njimi na tem področju in pa seveda z otroci, ker pri delu z njimi pa se mi zdi, da tudi zmanjka nekega kontinuiranega dela, ker se mi zdi, da se potem stvari zelo hitro pustijo in se ne dela naprej z njimi, kljub temu, da vsi vemo, da teh posledic, ki jih imajo nemoremo rešiti z parimi pogovori. Uglavnom na neki točki otroci ostanejo sami, kot tudi starši in navsezadnje celotna družina ostane sama

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otrok z izkušnjo nasilja v družini?

Naše sodelovanje je bilo do sedaj vedno korektno. Hitro so odzivni, kadarkoli je bila prijava nasilja so se takoj odzvali, z nami imeli sestanke, tut razgovore z otroki so izvajali tukaj na šoli, zato, da so otroci v nekem znanem okolju in z osebo, ki ji zaupa, da jim je lažje. Tudi če je bila kakršna koli želja, da bi sodelovali, so sodelovali z nami. Tudi kar se policije tiče so za kakršnekoli razgovore in poročila hitro odzivni.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

Ummm zdaj takole. Dejstvo je da več glav več ve. Zdi se mi ključno, da čisto vsi, ki sodelujemo v nekem primeru nasilja v družini, da čisto vsi dobro poznamo in otroka in družinsko situacijo, ker če imamo samo neke delčke informacij in ne poznaš celotne zgodovine težko neke optimalne rešitve poiščeš veni z tega. Zdaj pa glede na to, da zadnje čase primanjkuje delovne sile in je veliko menjav, sploh v centrih za socialno delo in se mi zdi da velikrat pride do tega, da na novo zaposlena socialna delavka ne pozna družinskega ozadja v celoti in je potem težko, ker se na sestanku dodaja neke informacije in se seznanja delavke s situacijo ko bi lahko na mesto tega že kaj naredili in konstruirali rešitve, ki bi bile idealne. Drugače pa zelo rada sodelujem v teh timih, ker se potem res bolj celostno rešuje situacijo in tudi mi v šoli potem bolj vemo kako postopati naprej in se mi zdi to sodelovanje res ključno.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Prvo kar sem pozorna je to, da se otrok počuti varno, sploh da ti potem zaupa in karkoli pove. Zelo je treba paziti na besede, ki jih uporabljaš in obljube, ki jih daješ, ker velikrat otroci ne želijo, da se to pove naprej, kar je logično ker hočejo sami sebe zaščiti, ampak je zelo ključno takrat, da jim ne daješ nekih praznih obljub, ker lahko s tem samo skrhaš odnos, zato je prav, da otroku realno poveš, da te situacije niso ustrezne, da se ne smejo dogajati in da je potrebno poiskati pomoč. Naloga nas svetovalnih delavcev je pri tem tudi to, da otroka zaščitimo, da mu povemo in zagotovimo, da ne bodo nosili nikakršnih posledic, ker so to povedali. Tako, da tu je res pomembno, da delaš na tem odnosu in

ga obdržiš in hkrati tudi nekaj narediš, da ne ostane samo pri besedah ampak da pride tudi do dejanj. S tem tudi otrok dobi nekega zaupnika in tudi kasneje kadarkoli je kaj narobe potrka na vrata samoiniciativno. Ta odnos se mi zdi ključen.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Gre za neprijetne občutke sigurno. Imam neke mešane občutke. Razmišljam veliko najprej sploh ocenit celotno situacijo, kako bi lahko najbolje pomagala in zelo težko je postaviti neko mejo, da stvari potem ne nosiš domov, da potem doma ne premlevaš še cel dan o tem kaj ti je otrok povedal. Se mi pa zdi, da takrat ko izvajam pogovor naredim vse, da je otroku izkušnja čim bolj varna, svoje občutke pa dam na stran. Se mi zdi, da je potem ko vem, da se je otrok počutil varno tudi meni nekako lažje in se malce razbremenim.

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Glede na to, da v svetovalnem delu še nisem tako zelo dolgo se mi zdijo vsaka znanja dobrodošla tako da nemorem reči, da se počutim popolnoma usposobljeno. Sploh na začetku svetovalnega dela, sem se veliko obračala na ostali dve kolegici, ker sama takšnih kompleksnih situacij nisem mogla samostojno izpeljat. Bi pa zdaj sigurno še z velikim veseljem govorila glede tega kako sploh voditi pogovor, da je čim bolj optimalen, čim bolj uspešen.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Skozi izkušnje, pogovori s kolegicami, da si kaj prebereš ampak dejansko so izkušnje tiste, ki ti na koncu prinesejo največ znanja, ker je res odvisno od vsakega otroka posebej in kako pristopati do te edinstvenosti vsakega primera se z knjigami in nobenim izobraževanjem ne moreš naučiti

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Trenutno je preko Katisa ponujenih kar nekaj izobraževanj na to temo tako, da znotraj tega si lahko poiščeš in najdeš kaj kar ti ustreza. Potem pa obstajajo določeni zavodi in društva na katere se lahko obrneš. Ko si enkrat v šolski svetovalni službi se mi zdi, da se ta mreža izobraževanj zelo razširi in ti nekateri celo pošiljajo kakšne ponudbe.

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

Js kot začetnik bi rekla da je so izobraževanja dobro pokrita in ne potrebujem nobenih drugih dodatnih izobraževanj, ker so mi tista, ki jih trenutno kot začetnik potrebujem na voljo. Verjetno pa so tistim, ki so že dlje časa zaposleni, te stvari že zelo zelo znane in so te osnovne stvari že predelali in verjamem da bi oni potrebovali tudi malo več podpore. Še posebej pri tem kako delati z otrokom, ki doživi takšne travmatične stvari kot je nasilje v družini, torej kako na dolgi rok delati s takšnim otrokom in ga podpirati.

INTERVJU C

Izobrazba: Profesorica specialne in rehabilitacijske pedagogike

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 24 let

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Na srečo ne prav pogosto, ampak so pa primeri, ko pride do tega vsako šolsko leto.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Kot šolsko svetovalno delavko me na to velikokrat opozorijo učitelji, ker imajo oni veliko več stika z vsemi učenci medtem, ko imam jaz nek reden stik samo z nekaterimi. Neke telesne pokazatelje kot so modrice pogosto opazi ravno učitelj športa, ker imajo otroci pri športu največkrat kratke rokave. Velikokrat se potem ravno pri športu otrok noče sleči, nosi dolge rokave in podobno. Na predmetni stopnji pa večkrat že sami sošolci prepoznajo pri učencu, da doživlja nasilje in pridejo povedal ali pa kar sam učenec pride povedati, da doživlja nasilje.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

Fizično se kažejo modrice. Drugače pa se pri teh otrocih kaže neko izredno zaprto vedenje, lahko pa tudi eskalira v neprimerno vedenje do drugih ker želijo na tak način pridobiti pozornost. Pride tudi do padca učnega uspeha. Je pa od situacije do situacije in od otroka do otroka zelo različno.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Osebnostno pri sami obravnavi pogrešam povratne informacije, zato ker zelo pogosto pošljemo informacije naprej ampak se redko kdaj zgodi, da bi potem mi dobili neko povratno informacijo nazaj, razen če nam otrok pove sam, ampak to vseeno ni to. Potem ko nimaš nekih konkretnih povratnih informacij je izredno težko delat naprej

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Kot sem že omenila ni neke povratne informacije. Ko pride do same prijave sta center in policija hitra. Velikokrat nas tudi pokličejo za kakšno dodatno dokumentacijo. Vendar pa potem ravno mi, ki smo izmed vseh teh institucij največ časa dejansko z otrokom ne dobimo povratne informacije.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

Redko kdaj smo povabljeni v multidisciplinaren tim, kar pa se mi ne zdi dobro, ker ravno zaradi tega ni nekega medsebojnega prenosa informacij in gre zgolj za nek enosmeren prenos. Ko pa nas vključijo pa moram reči, da nas upoštevajo in slišijo.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Po mojih izkušnjah se z otrokom največkrat pogovori razredničarka, ker so bile tudi do zdaj situacije takšne, da je bila ravno razredničarka tista, ki je imela na šoli z otrokom najbolj tesen odnos.

Vedno pa poskrbimo, da otroku ni potrebno večkrat govoriti o tem, zato se potem pogovori z eno osebo in ga ne forsiramo v to, da potem pove isto stvar še meni ali pa kateri drugi šolski svetovalni delavki. Sem pa potem razredničarki v podporo pri izdelavi zapisnika. Ko pa jaz opravi pogovor pa seveda poskrbim, da se učenec počuti pri meni kar se da udobno in varno, da mu pomagam da se znebi občutka krivde, mu tudi razložim ukrepe in te stvari.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Sigurno gre za neka negativna čustva. Otrok se ti seveda smili, včasih se počutim tudi nemočno, ker v šoli nismo pristojni za vodenje postopka in nimam toliko pooblastil kot jih ima center za socialno delo. Včasih je prisoten tudi strah, jeza..žalost.

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Zase bi rekla, da se počutim kar usposobljeno, ker delam v šolstvu že štirideseto leto, od tega v šolski svetovalni službi 24 let.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Izkušnje so mi dale največ znanja. Ko pa se je spremenila zakonodaja pa je prišlo tudi do večjega števila izobraževanj in takrat sem se veliko posluževala tudi tega. Je par res, da tisti, ki želi priti do nekih novih znanj jih dobi, tisti, ki pa se zato ne zanima pa jih ne.

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Trenutno iskreno ne vem kaj je na voljo, saj sem tista znanja, ki jih je bilo z izobraževanji mogoče pridobiti že pridobila, ker pa vsebine teh izobraževanj ostajajo bolj kot ne enake, se zdaj ne osredotočam več na izobraževanja s področja nasilja v družini in mam trenutno druge prioritete.

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

Osebnostno bi potrebovala neka dodatna znanja za delo s travmatiziranimi otroki, da bi znala otroka ustrezno podpirati tudi naprej in ne samo v tisti začetni fazi.

INTERVJU D

Izobrazba: diplomirana pedagoginja in profesorica sociologije

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 30 let

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Bom rekla, da kr pogosto, s tem, da je več nekega suma nasilja v družini. Bi pa rekla, da dejansko to narašča, vedno več je tega.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Vlkokrat se pojavi na tak način, da se otrok recimo v razredu al pa na hodniku obnaša drugače. Lahko je moteč, lahko je tut čisto umaknjen in pol ko se z njim pogovarjaš se pol skozi te pogovore odkrije, da je njegovo vedenje znak družinskega nasilja. Je pa res, da mam js čez praviloma predmetno stopnjo, zato sem pol tut s temi učenci bolj v stiku in pri njih opažam, da so glede tega kr odkriti in sami povedo kaj se dogaja. Pri mlajših je pa malo drugač, ker sami malo težje ubesedijo take stvari, je pa verjetno lažje prepoznat neke znake, ker so bolj pod nekim nadzorom učiteljic in lahko res hitro zaznajo, da neki ni v redu.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

Posledice se kažejo predvsem v tem, da so otroci pogostejše v konfliktih, potem jim tut pade učni uspeh, motivacija za delo. Lahko tudi postanejo osamljeni, kot posledica njihovega neprimernega vedenja. Nekako začnejo zavračati stike.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Mislim, da je sam postopek, ki ga mormo izvesti ustrezen, je par res ful odvisno od nas, ki pri tem sodelujemo, kako dobro ga izvedemo v smislu, da poskrbimo in preprečimo, da otroka celoten postopek ne travmatizira še dodatno. Se mi zdi, da se problemi pokažejo zato, ko že v osnovi ni vse tk ko bi moglo bit. V šolski svetovalni službi pa tut na centru za socialno delo smo glede na količino dela, ki ga mam kadrovsko podhranjeni in pol se hitro zgodi, da se postopek zavleče pa da je treba ponovno razlagat stvari, ker je vlko bolniških odsotnosti in kdo drug prevzame stvari. Pa tut za neko bolj konkretno delo z otrokom zmanjka cajta in ostane v šolskem prostoru pa tut izven njega prepuščen samemu sebi.

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Js osebno imam dobre izkušnje. Se mi zdi, da smo res dobro povezani in dobro sodelujemo. Ne samo, da js njim dajam informacije ampak tut oni mene pokličejo, me kontaktirajo, kar je izjemno pohvalno še posebej za center, ker se kljub pomanjkanju kadra res trudijo, da ne ostanemo brez povratnih informacij. Smo meli tudi primere, ki so bli na sodišču in tut tam lahko rečem, da smo v dobrih odnosih. V glavnem mam z vsemi sodelujočimi institucijami odkrit in hiter prenos informacij.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

Mam pozitivne izkušnje. Ko je potrebno smo vedno del multidisciplinarnega tima, tk da lahk rečem, da nikol ni blo tk, da nas ne bi vključli. Vedno nas poslušajo, nas povprašajo za mnenje in ga tut upoštevajo.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Nekak je čist odvisno od primera do primera, tut odvisno od same oblike nasilja. Na primer pri vsakem otroku, ki doživlja nasilje je treba res pazit kake besede uporablaš, ampak pri otrocih, ki pa doživljajo neko psihično nasilje pa je treba na to še vlko bolj pazit. Pol je tut odvisno a je otrok sam pripravljen povedat al ne. Včasih ko otrok samo stopi skozi vrata že vidiš in je dovolj, da samo rečeš "Ka pa je narobe al pa a se kaj dogaja ?" in se pogosto zgodi, da iz njih kr izbruhne in povedo. Tk da otrok se more najprej počutit varno, ker če ne o tem ne bo hoto govorit, še posebej pa ne samoiniciativno. Poleg varnosti je pa seveda zelo pomembno, da otroka poslušáš, da povedo svojo zgodbo, da jih ne prekináš, da jim ne dokončuješ stavkov, pol je pomembno, da pokažeš sočutje do otroka, da ti je mar. To se mi zdi najbolj pomembno. Pa seveda, da mu daš vedet, da ga jemlješ resno, da ne minimaliziraš njegove situacije in čustev. Morš mu dat vedet, da boš naredil vse kar je v tvoji moči, da mu pomagaš, ampak mu pa ne smeš obljubljat to kar ni v tvoji moči. Če vse to upoštevaš lahk potem z otrokom vzpostaviš tak pristen zaupljiv odnos in te bo tut v prihodnje, ko je karkoli narobe, poiskal pa te prosil za nasvet al pa pomoč.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Seveda me prizadene, sploh ko vidiš, da otrok trpi. Nekak se pol poskušam osredotočit na to, da res nardim vse, da otroka zaščitim pa da poskrbim, da se pri meni počuti varno. Ko enkrat to zagotovim lahk pol nekaj sprostim vse negativne občutke. Je pa težko take primere pustit za sabo in jih ne prenašat domov. To se mi pa zdi največji izziv, še posebej če začneš res preveč razmišljat o celotni situaciji. Ampak pol se nekaj z leti in izkušnjami navadiš. Glavno je, da se naučiš v takih momentih skrbet zase pa da znaš sprostiti vse misli.

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Mislím, da sem glede tega dobro usposobljena. Se mi zdi fajn, da smo nekaj razdeljene in da mam čez učence iz predmetne stopnje, ker sm zdaj skozi leta res naštudirala, kako razmišljajo otroci v tej starosti in je pol vlk lažje pristopat. Pa tut posledično sm bolj v stikih z njimi in se mi zdi, da že to da me učenci poznajo res olajša samo vodenje pogovora pri takih zadevah, ker ni potrebno toliko delati na samem zaupanju, ker mi že v štartu zaupajo. Če pa pride, do tega, da otrok noče govoriti o tem, pa tut potem postopoma pridem do zaupanja, da se otrok počuti dovolj varno, da pove. Tk da mislim, da mam za vodenje pogovora ustrezna znanja, da lahko to kvalitetno izvajam.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Med študijem mi konkretno o nasilju v družini nismo govorli, edino pri enih vajah smo hodli v razne zavode, kjer so se srečevali tudi z nasilju v družini. Mi je pa osebno veliko izkušenj dala praksa, ki sem jo opravljala v vrtcu v sklopu študija. Tam sm se prvič začela srečevati z nasiljem v družini.

Takrat, ko sem študirala še ni blo tega zakona o zaščiti osebnih podatkov in si lahko bolj konkretno bil prisoten pri tej problematiki, smo pa vseeno delali na bazi tajnosti osebnih podatkov. Uglavnem tekom študija sem glede nasilja dobila več praktičnih kot pa nekih teoretskih znanj. Si pa vlko znanj pridobiš že skos samo delo pa seveda z dodatnimi izobraževanji. Za mano je že kr dolga doba tk, da sm dala čez kr vlk izobraževanj

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Težko naštejem, ker jih je blo res vlko. Se pa zdaj nism kakega udeležila, ker je bla vsebina taka ko sm jo že poslušala in ni blo neke nadgrajene vsebine. Je bolj namenjeno mlajšim delavcem. Je pa zdaj res vlka ponudba izobraževanj na splošno, glede nasilja v družini pa ne vem čisto kolko je teh izobraževanj na voljo trenutno.

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

To pa res težko odgovorim, sploh zato, ker se že neki časa nism izobraževala na to temo in nimam nekega občutka ka bi blo tisto kar še pogrešam. Edino mogoče kar mi zdaj pade na misel pa ka sm js pogrešala je blo delo z otrokom, ko doživlja res hudo nasilje, ko je potreben odvzem pa kk pri tem poskrbet tut zase, ker so to res težke stvari. Pa tut delo s starši, ker dejstvo je, da se v šoli srečujemo tudi s starši teh otrok.

INTERVJU E

Izobrazba: profesorica angleščine in pedagogike

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 4 leta

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Bi rekla, da malo. Se mi zdi, da je zelo malo nekih realnih podatkov, ker se mi zdi, da je to še vedno zelo zamolčano. Recimo v tem letu smo imeli en primer, ki je bil prijavljen in kjer so bli izrečeni tudi ustrezni ukrepi. Tako, da bi rekla, da imamo tega malo glede na to kaj kažejo statistike in glede na to kako številčna šola smo.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Najbolj se vidi z raznimi poškodbami, drugače pa je to kr težko opaziti. Najbolj pogosto opazijo ravno učitelji, ki prihajajo v stik z otrokom, zato ker ga opazujejo. Na razredni stopnji se mi zdi, da so učiteljice zelo pozorne na to, ker se spremeni obnašanje, se pravi celo vedenje, tut čustvovanje. Trenutno pa s kolegico izvajama delavnice Neon-varni pred nasiljem in sva osredotočeni predvsem na spolno nasilje in nadlegovanje in je kar nekaj otrok s pomočjo teh delavnic dobilo pogum in so se prišli zaupat v šolsko svetovalno službo. Se pa to ni zgodilo kr po prvi delavnici ampak so začeli hoditi šele po nekaj delavnicah. Se mi pa zdi, da je to res še vedno taka tabuizirana zadeva in zaenkrat še nisem imela izkušnje, da bi otrok prišel povedat sam. Je pa res, da jaz sodelujem in sem tudi zadolžena za prvo triado, torej nižje razrede, tako, da mogoče tut zaradi tega nisem imela še neke

izkušnje, da bi učenec prišel sam povedat, ker to ponavadi po naših izkušnjah pogosteje naredijo učenci na razredni stopnji. Pri mlajših učencih je bolj prisotno to, da se večkrat na primer zagovorijo. Medtem, ko starejši to lažje skrivajo in se zaprejo. Se pa pri vseh starostnih skupinah otrok zgodijo neke spremembe v obnašanju.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

Otroci kažejo nek nemir, imajo težave s koncentracijo, zbranostjo, tut odzivi so bolj burni, njihovo vedenje je drugačno. Spomnem se enega dečka, kjer je njegov oče izvajal nasilje nad mamo in je bilo pri njem prisotno veliko nemira, imel je težave s pozornostjo, bil je zelo občutljiv, jokav, veliko je bežal na wc. Imel je tut strah pred očetom, pa tudi učni uspeh mu je zelo padel in je imel tut na učnem področju ogromno težav. Pogosto ga je bolel tudi trebuh. Se pa kaže, da otrok doživlja nasilje v družini tudi s tem, da se izmika pouku, da opustijo kako druge dejavnosti, prisotna je tut prepirljivost.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Šolska svetovalna služba je zavezana glede na pravilnik obravnave nasilja v družini, da izpeljemo vse ustrezne korake. Na žalost pa mi kot šola nimamo dovolj nekih pravic, pooblastil delati z družino in z otrokom. Po eni strani smo šola ena tista varovalka al pa en izmed varovalnih dejavnikov, ko lahko pomagamo otroku, da se počuti varnega, po drugi strani pa to ni dovolj, če se družine ne obravnava celostno in tega mi ne moremo, niti ne smemo delati. Mi lahko marsikaj naredimo s preventivo v razredu, da se dela neke delavnice, da smo otrokom v pomoč, da se z njimi pogovarjamo, po drugi strani pa je to samo en kamenček v tem mozaiku. Izkušnje so pa take, da sej deloma sodelujemo s centrom pa s policijo, ampak zgolj na nekem uvodnem, tistem prvem srečanju multidisciplinarnega tima, pol pa se po mojih izkušnjah zgodi to, da preteče kr neki časa in ne vemo kaj se sploh dogaja z družini in a se ji sploh kaj pomaga. Pa tudi časovno smo v šolski svetovalni službi kr obremenjene. Ogromno je drugih stvari, nekih drugih problematik in iskreno tut nam zmanjka časa, da bi ble bolj pozorne. Tut premalo je izobraževanja pa posluha za nasilje v družini.

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Opažam, da s policijo zelo vredno sodelujemo. Res so odzivni, nas pokličejo, kontaktirajo če je potrebno. Mam tut zelo dobre izkušnje, ko so meli pogovor z otrokom, ki je bil žrtev nasilja v družini in so res zelo profesionalno opravili pogovor. Tisti, ki je opravilo pogovor je pokazav ogromno empatije in res je izvedel tak pogovor, da je blo otroko v podporo. Takrat so res presegli moja pričakovanja. S centrom tut kr vredno sodelujemo, opažam pa, da majo tam res veliko obremenitev. Vidi se, da so delavke in delavci tam obremenjeni in, da so sesuti z delom, papirologijo in se težko uskladimo, pol pa posledično tut težje dobro sodelujemo. Z njimi pogrešam več sodelovanja, ampak razumem, da so res obremenjeni.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

Takrat, ko smo del tima imam dobre izkušnje. Je pa res, da tk kot sem že omenla, da na začetku res vrede sodelujemo pol pa zmanjka prostora in časa, da bi se to nadaljevalo, da bi meli tut neko evalvacijo in to se mi zdi, da res manjka.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Najbolj pomembno je, da otrok občuti neko podporo, neko varnost, zaupanje, tut spoštovanje, da mu verjamemo vse kar pove. Fajn je, da te ta otrok že prej pozna. Na primer pri tem dečku, ki sem ga omenla prej, me je on že od prej poznal in je blo res lažje začet pogovor. Ne predstavljam si, da mi mogla opraviti pogovor z nekom, ko me sploh ne pozna. Se mi zdi, da je takrat ful težje vzpostaviti nek stik. Drugače pa pogovor poteka tako, da naredim nek uvod, povprašam o počutju potem pa počasi nadaljujem z vprašanji, odvisno od vsakega otroka posebej. Je pa res težko opravljati nek tak pogovor, gre res za občutljivo temo in js kot svetovalna delavka se mi zdi, da tut mogoč nimam še pravega orodja al pa znanja in je to še eno tako področje, kjer bi si želela več znanja.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Takrat je pri meni prisotna skrb, si zaskrbljen, prisotna je tut jeza, se sprašujem kako se lahko to sploh dogaja, potem tut žalost, frustracija, si v stiski. Počutim se potrto in frustrirano. Sploh zato, ker bi naj otrok odraščal v nekem normalnem okolju pa žal starši tega ne nudijo, ne zmorejo, ne znajo.

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Kot sem že prej omenla, opažam, da delno se počutim sposobno, ne pa še popolnoma, sploh zato, ker sem vseeno bolj na novo v šolski svetovalni službi. Če bi se ocenila od 1 do 10, bi se ocenila z 7. Zdi se mi, da sem včasih v zadregi in stiski, da nebi slučajno naredila kaj narobe al pa rekla kaj neustreznega, da ne bi slučajno naredila kake škode. Se mi zdi, da je to še nek tak prostor, ko se lahko redno izobražujem, kar se tut trenutno, ker obiskujem trenutno seminar, sicer ne ravno o nasilju v družini, so pa neka znanja, ko mi bodo tut pri tem prišla prav. Se pa naše izobraževanje nikoli ne konča. Je prav, da smo kritični do sebe. Pa še neki je pomembno in sicer, da smo na prvem mestu sami do sebe sočutni, da smo s seboj v stiku, ker samo tako lahko pol nudimo ustrezno pomoč drugim.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Že kr neki časa nazaj sem bila na nekem izobraževanju, seminarju. Leta 2021 je bil tudi en posvet o nasilju v družini, kjer so bile prisotni zaposleni iz raznih institucij, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini in so prikazali nekaj statističnih podatkov, govorili so tut o samem sodelovanju in pa o predlogih za sodelovanje v prihodnje. Priznam, da po tistem kaj posebej nisem bila na kakšnem izobraževanju na to temo. In tudi v zadnjem času ni bilo kaj govora o tem. Med samim študijem pa mislim, da je bilo premalo vsebin na to temo, res malo. Sploh niti nismo meli neke redne prakse, da bi

se sploh srečala s to tematiko, tako, da tekom študija je blo tega absolutno premalo. Je pa fajn, da tut sam kaj prebereš na to temo

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Trenutno mam katalog izobraževanj, ki se mu reče Katis, kjer so različna izobraževanja. Drugače pa karkoli je do zdaj blo glede te teme sem se udeležila. Se mi zdi pa zelo dobro, da je bilo zdaj na novo vzpostavljeno sodelovanje svetovalnih delavcev s Koroške, z mežiške doline in smo v februarju mele prvi aktiv in tam smo mele različne teme in tut zdaj ko se bomo srečevale bomo debatirale glede različnih tem in zdaj si me spomnala, da bi bla lahko to zdaj ena izmed tem na naslednjih srečanjih. Se mi zdi, da bi se lahk druga od druge tut vlko naučile o tej temi. Je pa zdaj tut super program Neon, ker je zasnovan tako, da se ti učiš s tem, ko izvajaš delavnice skupaj z otroki in se pol učiš novih znanj direktno skozi prakso. Je pa vse to glede izobraževanj ful odvisno od tega kak posluh ma vodstvo šole, pa koliko prostora pa časa zavzame neko izobraževanje. Uglavnem samo od sebe nč ne pride, morš bit zagnan pa met zanimanje za nova znanja

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

Tk kot sm že prej omenla, bi rabla več nekih dodatnih znanj za vodenje pogovora pa tut o postravmatskih motnjah, ker so pri teh otrokah pogosto prisotne in bi rada vedla več o tem. Pa rada bi mela več nekih izobraževanj, kjer se obravnava neke konkretne primere v praksi. Ponavadi je na izobraževanjih razložena neka teorija ampak neke povezave z prakso pa ni, oziroma je zelo malo. Mislim, da bi mi sploh pri nasiljo res prišlo prav, da bi mela predstavljene konkretne primere dobre in slabe prakse.

INTERVJU F

Izobrazba: Profesorica socialne pedagogike

Leta delovnih izkušenj v šolski svetovalni službi: 5 let

1. SKLOP: PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

1. Kako pogosto se srečujete s problematiko nasilja v družini?

Js bi rekla, da se kr redno srečujemo z nasiljem v družini. Vsako leto mam zagotovo kak primer tako, da je žal to pri nas kr pogosto. Glede na to, da je to taka skrita stvar, ki jo je težko odkrit sem pa tudi prepričana, da je na šoli nasilje v družini še bolj pogosto kot si mislimo.

2. Na kakšen način prepoznate otroka, ki doživlja nasilje v družini?

Hmm, to je pa čist odvisno od same situacije pa otroka. Pri vseh pa je nekako prisotno to, da so preprosto drugačni, kar se pokaže na njihovem vedenju. Otrok se lahko čisto izolira od vseh, zavrača stike, se noče pogovarjat, pogosto manjka pri pouku. Pojavijo se tudi motnje koncentracije in s tem tudi težave pri sledenju pouka. Potem se poslabša učni uspeh. Po drugi strani pa lahko otrok neko stisko pokaže z agresijo, nasilnostjo, tudi z zbadanjem in neprimernim vedenjem. Spomnim se primera, ko je eden izmed učencev doživel spolno nasilje in je to kazal tudi na tak način, da se je

slačil na hodnikih in govoril stvari, ki jih otrok takšne starosti nikakor ne bi smel govoriti, niti vedeti. So pa tudi razlike med mlajšimi in starejšimi učenci. Starejši učenci pridejo večkrat povedat kar sami, pa zdi se mi, da je pri njih tut včasih težje ugotovit, da doživljajo nasilje v družini. Nekako znajo to bolje prikrit. Opažam pa tudi, da je pri starejših učencih v primerih nasilja v družini večkrat prisotno samopoškodovalno vedenje, tudi samomorilnost. Se mi pa pri tem zdi pomembno, da smo šolske svetovalne delavke kot tut vsi delavci na šoli čim bolj v stiku z otroci, ker je pol lažje opaziti neke spremembe v vedenju če otroka poznaš.

3. Katere posledice se kažejo pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini?

Pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini se kaže predvsem to, da postanejo tut kasnej zelo nezaupljivi, težje vzpostavljajo odnose, potem imajo slabše ocene, pojavijo se kakšne duševne težave pa tut začenjajo lahko uporabljat razne substance, to predvsem ciljam na starejše učence. Drugače je pa tut ful odvisno od primera. Nekateri lahko ob ustrezni pomoči živijo tudi brez nekih hudih posledic, tako, da to kar sem naštela ni prisotno pri vseh. Res je čist odvisno.

2. SKLOP: OBRAVNAVA OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

4. Kakšno je vaše mnenje glede postopka obravnave otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Js mislim, da mam glede tega v redu urejeno, so pa druge stvari, ko pride pol do zapletov. V prvi vrsti mislim, da mam preveč dela, da bi se lahko res čist posvetili otrokom. In to, da se otrokom ne mormo popolnoma posvetiti je velik problem, sploh če ima otrok za sabo tako hudo izkušnjo kot je nasilje v družini. Preprosto ni časa, da bi se lahko več in bolj celostno posvetili otrokom. Drug problem pa je to, da večkrat ne dobimo neke informacije iz centra za socialno delo, da bi vedli ka se dogaja z otrokom in njegovo družino. Težko je pol karkol delat z otrokom če ne veš takih stvari. Je pa res, da se tut oni soočajo z premalo kadra in preveč dela, tk da jih tut deloma razumem, da je preprosto vsega preveč. Vseeno bi pa blo treba delat na nekem obojestranskim odnosom, ker je na tak način lažje delat v še večjo korist otroka.

5. Kakšne izkušnje imate s sodelovanjem ostalih institucij, kot so CSD, policija itd., pri obravnavi otroka z izkušnjo nasilja v družini?

Tk kot sm že omenla bi rabli tako mi kot tudi na centru za socialno delo predvsem delat na tem, da bi meli res nek močan stik, da bi lažje sodelovali in, da bi se tudi bolje obveščali. Je pa ta stik težko vzpostavljat in ohranjat, ker se mi zdi, da se na centru zamenja veliko ljudi in pol ko že z enim vzpostaviš nek stik pride drugi in morš vse začeti od začetka. Drugače pa s policijo fajn sodelujemo, tam se pozna, da ni takšne krize kot jo imajo na centrih tk, da za njih pa lahko rečem, da sodelujemo tk kot je treba.

6. Kakšne so vaše izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu?

V multidisciplinarnem timu mam pozitivne izkušnje. Se mi zdi, da je stokrat lažje najti neke ustrezne rešitve za otroka ko nas več sodeluje. Je pa na žalost tk, da smo šolske svetovalne delavke del

tima samo na začetku, pol pa ni naprej več nekega sodelovanja, zato nam pa pol tut primanjkuje povratnih informacij.

7. Kako izvajate pogovor z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Najprej omogočim, da se otrok počuti varno. Poskušam nardit čim bolj umirjeno ozračje in tut js se trudim govorit s čim bolj umirjenim tonom. Predvsem poskušam otrokom razložiti, da ne smejo kriviti sebe in da je to kar doživljajo nedopustljivo. Tut ful pazim ka rečem. Otroka seveda poslušam in mu dam vedeti da mu verjamem kar mi govori. Pomembno se mi zdi tut, da se otroku dovoli pokazati in občutiti vse kar v tistem momentu čuti, da se zjoka, al pa da pokaže jezo če se tako počuti. Uglavnem za otroka to ne sme bit nikakor travmatična izkušnja.

8. Kakšne občutke doživljate, ko izvajate pogovor z otrokom, ki ima izkušnjo nasilja v družini?

Največkrat čutim jezo in bes, ker res ne razumem, kako se lahko otrokom dogajajo takšne stvari. Občutim tut ogromno žalosti. zgroženost. Gre res za bolj negativna in močna čutva, ki pa se jih težko znebim. Me čaka še veliko dela, da se bom res znala otresti vseh teh čustev

9. Kako usposobljene se počutite pri vodenju pogovora z otrokom, ki doživlja nasilje v družini?

Mislim, da se počutim dokaj usposobljeno. Mislim pa, da je še nekega prostora za napredek tk da me še definitivno čaka veliko učenja, se mi pa vseeno zdi, da sem že pridobla kr veliko znanj za vodenje pogovora.

3. SKLOP: IZOBRAŽEVANJE ŠOLSKIH SVETOVALNIH DELAVK NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

10. Kako ste pridobili znanja in spretnosti za delo z otroki, ki doživljajo nasilje v družini?

Js bi rekla, da sm večino znanj dobla skozi dodatna izobraževanja in pa skozi prakso. Tekom študija bi rekla, da bolj malo. Tu pa tam če najdem čas rada tut sama kaj preberem, al kakšno knjigo al pa članke. Rada tut spremljam razna društva, ker imajo na spletnih straneh veliko koristnih informacij. Najbolj spremljam društvo za nenasilno komunikacijo. Njihovi priročniki se mi zdijo res fajni.

11. Katerih izobraževanj ste se udeležili na področju nasilja v družini?

Nevem če se bom spomnala glih točnih imen oziroma naslovov izobraževanj. Lahk pa rečem, da sem se jih kr nekaj udeležila, tut preko Katisa.

12. Katera znanja in spretnosti bi še potrebovali?

Osebnostno bi rabla več znanj al pa strategij kako se naj soočam z lastnimi čustvi ob takih težkih problematikah kot je tut nasilje v družini. Se mi zdi, da se skos učimo kk poskrbeti za druge, nekih znanj, da bi znali zaščititi tut sebe pa primanjkuje. Ker roko na srce, izgorelosti je v šolski svetovalni službi tudi ogromno. Drugače bi pa tut potrebovala dodatna znanja, da bi ustrezno delati z otroki, ki imajo za sabo težke izkušnje kot je nasilje v družini.

9.3. Priloga C: Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A1	ne bi rekla, da zelo pogosto	občasna prisotnost nasilja		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
A2	je pa vsako leto kakšen primer	vsakoletni primeri nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
A3	praviloma otrok pove nekomu	otrokova samostojna izpoved	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A4	lahko je to učitelj al razrednik al neka izvajalka dodatne strokovne pomoči al nek strokovni delavec, ki mu otrok zaupa	izpoved zaposlenim na šoli	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A5	čisto je odvisno kdo je nasilen	razlike med različnimi izvajalci nasilja	Raznolikost primerov	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A6	je čisto odvisno od primera do primera	individualnost vsakega primera	Raznolikost primerov	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A7	nekega takega hudega nasilja, da bi blo treba otroka takoj umaknit nismo doživeli	odsotnost hudih primerov nasilja		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
A8	otrok pove, da ga je nekdo udarilo	Prisotnost poškodb	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A9	al pa kaznoval na nasilen način	nasilno kaznovanje	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A10	da ga je nekdo oklofotal	Klofute	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A11	al pa s palco po zadnjici	nasilno kaznovanje	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A12	včasih gre tudi za udarce povzročene v prejšnjem dnevu al pa dva al pa tri dni nazaj	Več dni stari udarci	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A13	so fizične	fizične posledice	Telesno področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
A14	se kažejo na samem šolskem področju	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
A15	je pa včasih težko ločit a neke stvari povzroča nasilje al je vzrok drugje	zahtevno ločevanje znakov nasilja v družini od drugih problematik	Izzivi	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
A16	opažam, da je lažje obravnavat otroka, ki je mlajši, torej na razredni stopnji	lažja obravnava mlajših otrok	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A17	zaradi tega, ker ma učiteljica večji pregled nad razredom in otrokom in nekaterimi odtenki njegovega vedenja, razpoloženja	večji nadzor učiteljev nad učenci na razredni stopnji	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A18	na predmetni stopnji ta pregled nad otrokom ni takšen	manjši nadzor učiteljev nad učenci na predmetni stopnji	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					družini
A19	ker se učitelji menjajo vsako uro in vidijo enega otroka samo dvakrat na teden	menjava učiteljev na predmetni stopnji	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A20	potem tut spremembe v vedenju težje zaznavajo	zahtevnejše opažanje vedenjskih sprememb na predmetni stopnji	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A21	zagotovo je obravnava nekega suma nasilja v družini potem težja	zahtevnejša obravnava nasilja v družini pri starejših učencih	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A22	ker je pri sami obravnavi pomembno timsko delo	pomembnost timskega sodelovanja	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A23	pri starejših učencih je potrebno torej sodelovanje vseh učiteljev, ki tega učenca učijo	pomembnost sodelovanja učiteljev	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A24	ker je učiteljev več je potem sodelovanje veliko težje kot pri nižjih razredih, ko otroka uči skoraj vse predmete isti učitelj	lažja obravnava mlajših otrok	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A25	na prijavo odreagirajo hitro	hitra odzivnost zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A26	je pa problem, ker ne dobimo vedno povratne informacije	pomanjkanje povratnih informacij	Negativne izkušnje	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A27	se pravi pride do neke obravnave, kar nas ponavadi seznani	Hitra obravnava na Centru za socialno delo	Pozitivne izkušnje	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A28	ne dobimo pa vedno iz centra za socialno delo nazaj, kaj se je potem s to družino zgodilo	pomanjkanje povratnih informacij	Negativne izkušnje	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A29	tako, da takega zelo tesnega sodelovanja z zunanjimi institucijami ni	slab stik z zunanjimi institucijami	Negativne izkušnje	Izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A30	zelo redko smo del multidisciplinarnega tima	redka vključenost v multidisciplinarni tim	Izzivi	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A31	mogoče smo v vseh teh letih imeli le en	redka vključenost v	Izzivi	Izkušnje sodelovanja v	Sodelovanje z otrokom v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	primer, kjer smo bile vključene v multidisciplinarni tim	multidisciplinarni tim		multidisciplinarnem timu	osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A32	v tem primeru smo dobile nazaj feedback, ker smo bile vključene v tim	dober prenos povratnih informacij	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A33	praviloma izvede pogovor tisti, ki mu otrok najbolj zaupa	pogovor z zaupno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A34	tako, da ga izvajamo večino šolske svetovalne delavke ali pa razredničarke	pogovor s šolsko svetovalno delavko ali razredničarko	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A35	pogovor izvede samo ena oseba in samo enkrat	pogovor opravljen enkrat z eno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A36	zato, da ni treba otroku večkrat razlagat in ponavljat	pogovor opravljen enkrat z eno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A37	ko izvajam pogovor se držim tega, da otroku verjamem, kar mi pove	verjeti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					nasilja v družini
A38	otroku obljubim stvari, za katere vem, da bodo uresničene	dajanje uresničljivih obljub	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A39	mu ne dajem nekih lažnih obljub	dajanje uresničljivih obljub	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A40	otroku nudim podporo na psihičnem in tudi šolskem področju	nudjenje psihične podpore	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A41	torej, da v tistem obdobju nima nekih ocenjevanj, spraševanj	odsotnost ocenjevanj	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A42	da nima otrok še dodatnih pritiskov s šolske strani	zmanjšanje šolskih pritiskov	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A43	nekak se ne osredotočam preveč takrat na svoje občutke	potlačitev lastnih čustev	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A44	sem pa seveda presenečena	presenečenost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A45	pretresena	pretresenost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A46	tudi jezna	prisotnost jeze	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A47	ampak otroku itak ne smeš pokazati	skrivanje čustev pred otrokom	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A48	bi rekla, da ko opravljam pogovor nekak potlačim občutke	potlačitev lastnih čustev	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A49	zato, da pred otrokom delujem umirjeno	pokazati umirjenost	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A50	pol pa te občutke obdelam na samem	Obdelava čustev po pogovoru	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	al pa skup z kolegeticami				osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A51	mislim, da sem se z letami in izkušnjami pri tem izurila	dolgoletno pridobivanje izkušenj in znanj	Občutek usposobljenosti vodenja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A52	tut po tolkih letah izkušenj doživim kakšne izzive	prisotnost izzivov kljub izkušnjam	Občutek usposobljenosti vodenja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
A53	se mi zdi, da se najbolj usposobiš, ko dobivaš izkušnje in kilometrino	pridobivanje znanj skozi izkušnje	Izkušnje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A54	moram reči, da sem na začetku kariere dala čez veliko izobraževanj na to temo	dobra ponudba izobraževanj pri začetnikih	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A55	nekatera so bila celo taka, da so trajala po eno leto kontinuirano	dolgo-trajajoča izobraževanja	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A56	tako, da sem večino znanj na področju nasilja v družini pridobla z izobraževanju	večinsko pridobivanje znanj z izobraževanji	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A57	pol se pa izobraževanja začenjajo ful ponavljaj	ponavljanje vsebin izobraževanj	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
A58	zdaj po tolkih letih ne hodim več na neka dodatna izobraževanja na to temo	neudeležba na dodatnih izobraževanjih s področja nasilja v družini	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A59	vsaj enkrat na leto pa mam na centru za socialno delo timski sestanek z koordinatorjem za nasilje v družini	letni sestanki na centru za socialno delo	Medinstitucionalno sodelovanje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A60	zdaj točno se ne spomnem katera so že bla, ker je to neki časa nazaj	Udeležba na izobraževanjih dolgo časa nazaj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A61	so bla pa bolj v smislu teh osnovnih znanj, ki jih potrebujemo šolski svetovalni delavci pri sami obravnavi otrok, ki doživljajo nasilje v družini	dodatna znanja za izkušene šolske svetovalne delavke		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A62	je pa to res čist odvisno od vsake osebe, a se udeleži al ne	samoiniciativna udeležba izobraževanj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A63	ne gre za neka obvezna izobraževanja	samoiniciativna udeležba izobraževanj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A64	uff težko rečem	otežena opredeljenost	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A65	mogoče kakšna dodatna znanja, ki niso zgolj osnove	želja po kompleksnejših znanjih		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					družini
A66	al pa da niso namenjena začetnikom pa tistim, ko se še nikol niso srečali z nasiljem v družini	dodatna znanja za izkušene šolske svetovalne delavke		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
A67	bi pa težko specifično rekla kakšna znanja potrebujem	neopredeljenost o potrebnih znanjih	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B1	če gledamo na letni bazi od teh otrok v kolikor jih mam js, sigurno 2 al pa 3 primere	vsakoletni primeri nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	zaznavanje nasilja v družini
B2	ne mine pa niti eno šolsko leto, da nebi bilo prisotnega nasilja v družini	vsakoletni primeri nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	zaznavanje nasilja v družini
B3	zelo različno	individualnost vsakega primera	Raznolikost primerov	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B4	odvisno od otroka, kako sam funkcionira	različno funkcioniranje otrok	Raznolikost primerov	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B5	odvisno je tudi od samega spola	razlike med fanti in dekleti	Raznolikost primerov	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B6	saj fantje in dekleta zelo različno pokažejo te stvari	razlike med fanti in dekleti	Raznolikost primerov	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B7	eno je, da pri učencih zaznamo, da postanejo bolj nasilni, bolj grobi	povečanje nasilnosti	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B8	bolj konfliktni	prisotnost konfliktnosti	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B9	drugo pa je možnost, da se zelo zaprejo vase	zaprtost vase	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B10	težje kontakt vzpostavijo	oteženo vzpostavljanje kontaktov	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B11	ne povedo več stvari	izogibanje pogovarjanju	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B12	ne zaupajo nobenemu	nezaupljivost	Vedenjske spremembe	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B13	pri starejših učencih pa morem reči, da velikokrat tudi že sami povedo, da se doma dogaja nasilje	samostojna izpoved starejših učencev	Izpoved otroka	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
B14	definitivno se posledice kažejo pri njihovi samopodobi in samozavesti	slabša samopodoba in samozavest	Psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B15	tudi njihova čustvena baza je pri tem porušena	zrušena čustva	Psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B16	otroci velikokrat krivijo sebe	občutek krivde	Psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B17	kaže se tut s tem, da sami postanejo bolj nasilni	povečanje nasilnosti	Vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B18	al pa se zaprejo vase, ker je to nekak najbolj varen način za njih	zaprtost vase	Vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B19	velikokrat se pokaže tudi na samem znanju	Slabše znanje	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B20	da pade učni uspeh	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B21	da bistveno slabše dosegajo rezultate kot so jih dosegali prej	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B22	potem se nehajo udeleževati drugih aktivnosti, ki potekajo na šoli	prekinitev šolskih aktivnosti	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B23	uglavnem postanejo bolj zaprti	zaprtost vase	Vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	zaznavanje nasilja v družini
B24	po eni strani je	postopek	Izkušnje dobre	Izkušnje iz postopka	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	postopek obravnave zastavljen tako, da zaščiti otroka	usmerjen v zaščito otroka	prakse	obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B25	po drugi strani pa tudi ne nudi ustrezne zaščite in podpore	postopek ne ščiti otroka v celoti	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B26	glede na moje izkušnje bi rekla, da manjka na tisti ključni točki več aktivnega dela z otroci kot s starši	pomanjkanje dela z otroki in starši	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B27	torej, da se staršem poda neke druge strategije	premalo nudenja podpore staršem	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B28	da rešijo tudi oni sami težave, ki jih imajo	premalo nudenja podpore staršem	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B29	zato bi bilo res potrebno dalj časa kontinuirano delati z njimi na tem področju	potreba po kontinuiranem sodelovanju z otroki	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B30	in pa seveda z otroci, ker pri delu z njimi pa se mi zdi, da tudi zmanjka nekega kontinuiranega	potreba po kontinuiranem sodelovanju z otroki	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	dela				
B31	ker se mi zdi, da se potem stvari zelo hitro pustijo in se ne dela naprej z njimi	prehitra prekinitev sodelovanja z otroki	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B32	kljub temu, da vsi vemo, da teh posledic, ki jih imajo ne moremo rešiti z parimi pogovori	prehitra prekinitev sodelovanja z otroki	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B33	uglavnem na neki točki otroci ostanejo sami, kot tudi starši	pomanjkanje dela z otroki in starši	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B34	navsezadnje celotna družina ostane sama	družina ostane sama	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B35	naše sodelovanje je bilo do sedaj vedno korektno	ustrezno sodelovanje zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B36	hitro so odzivni	hitra odzivnost zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B37	kadarkoli je bila prijava nasilja so se takoj odzvali	hitra odzivnost zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B38	z nami imeli	Prisotnost	Pozitivne izkušnje	izkušnje	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	sestanke	sestankov		medinstitucionalnega sodelovanja	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B39	tut razgovore z učenci so izvajali tukaj na šoli	razgovori z otroki na šoli s strani zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B40	zato, da so otroci v nekem znanem okolju	prisotnost varnega okolja med pogovorom	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B41	in z osebo, ki jim zaupa, da jim je lažje	izvajanje pogovora z zaupno osebo	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B42	tudi če je bila kakršna koli želja, da bi sodelovali, so sodelovali z nami	pripravljenost za sodelovanje	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B43	tudi kar se policije tiče so za kakršnekoli razgovore in poročila hitro odzivni	hitra odzivnost policije	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B44	dejstvo je, da več glav več ve	več ljudi ima več znanja	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B45	zdi se mi ključno, da čisto vsi, ki	pomembnost sodelovanja in poznavanja	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	sodelujemo v nekem primeru nasilja v družini, da čisto vsi dobro poznamo otroka in družinsko situacijo	otrokove situacije		timu	nasilja v družini
B46	ker če mam samo neke delčke informacij in ne poznaš celotne zgodovine, težko neke optimalne rešitve poiščeš	nepoznavanje otrokove situacije	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B47	zdaj pa glede na to, da zadnje čase primanjkuje delovne sile	pomanjkanje delovne sile	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B48	in je veliko menjav, sploh v centrih za socialno delo	menjavanje socialnih delavk	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B49	in se mi zdi, da velikrat pride do tega, da na novo zaposlena socialna delavka ne pozna družinskega ozadja v celoti	nepoznavanje otrokove situacije	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B50	in je potem težko, ker se na sestanku dodaja neke informacije	oteženo sodelovanje na sestankih	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B51	in se seznanja delavke s situacijo	menjavanje socialnih delavk	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B52	ko bi lahko namesto tega že kaj naredili in konstruirali rešitve, ki bi bile idealne	ovirano iskanje ustreznih rešitev	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B53	drugače pa zelo rada sodelujem v timih	pozitivna izkušnja sodelovanja v timu	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B54	ker se potem res bolj celostno rešuje situacijo	celostno reševanje problemov	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B55	in tudi mi v šoli potem bolj vemo kako postopati naprej	Dober prenos povratnih informacij	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B56	in se mi zdi to sodelovanje res ključno	pomembnost timskega sodelovanja	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B57	prvo, kar sem pozorna je to, da se otrok počuti varno	nudjenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanja pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B58	sploh, da ti potem zaupa in karkoli pove	ustvarjanje zaupnega odnosa	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B59	zelo je treba pazit na besede, ki jih uporabljaš	pazljivost pri uporabi besed	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B60	pazit na obljube, ki jih daješ	dajanje uresničljivih obljub	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B61	ampak je zelo ključno takrat, da jim ne daješ nekih praznih obljub	dajanje uresničljivih obljub	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B62	zato je prav, da otroku realno poveš, da te situacije niso ustrezne, da se ne smejo dogajati	seznanitev otroka o neustreznosti nasilja v družini	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B63	da je potrebno poiskati pomoč	pojasnitev otroku o iskanju pomoči	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B64	naloga nas svetovalnih delavcev je pri tem tudi to, da otroka zaščitimo	Nudjenje občutka varnosti	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B65	da mu povemo in	Nudjenje občutka	Načini izvajanja	Izvajanje pogovora z	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	zagotovimo, da ne bodo nosili nikakršnih posledic, ker so to povedali	varnosti	pogovora	otrokom	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B66	tako, da tu je res pomembno, da delaš na tem odnosu	ohranjanje tesnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B67	in ga obdržiš	ohranjanje tesnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B68	hkrati tudi nekaj narediš, da ne ostane samo pri besedah ampak, da pride tudi do dejanj	delovanje v smeri uresničevanja sprememb	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B69	s tem tudi otrok dobi nekega zaupnika	ustvarjanje zaupnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B70	in tudi kasneje kadarkoli je kaj narobe potrka na vrata samoiniciativno	ohranjanje tesnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B71	ta odnos se mi zdi ključen	Ustvarjanje zaupnega odnosa	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B72	gre za neprijetne	prisotnost	Občutki med	Izvajanje pogovora z	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	občutke sigurno	neprijetnih občutkov	pogovorom	otrokom	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B73	imam neke mešane občutke	pojavljanje mešanih občutkov	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B74	razmišljam veliko naprej	razmišljanje vnaprej	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B75	sploh ocenit celotno situacijo	ocenjevanje celotne situacije	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B76	kako bi lahko najbolje pomagala	razmišljanje o najboljši možni pomoči	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B77	zelo težko je postaviti neko mejo, da stvari potem ne nosiš domov	zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B78	da potem doma ne premlelaš še cel dan o tem kaj ti je otrok povedal	zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B79	se mi pa zdi, da takrat, ko izvajam pogovor	nudenje občutka varnosti otroku	Način izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	naredim vse, da je otroku izkušnja čim bolj varna				nasilja v družini
B80	svoje občutke pa dam na stran	potlačitev lastnih čustev	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B81	se mi zdi, da je potem, ko vem, da se je otrok počutil varno tudi meni nekako lažje in se malce razbremenim	olajšanje ko se otrok počuti varno	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B82	glede na to, da v svetovalnem delu še nisem tako dolgo, se mi zdijo vsaka znanja dobrodošla	želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B83	tako, da ne morem reči, da se počutim popolnoma usposobljeno	nepopolna usposobljenost	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
B84	sploh na začetku svetovalnega dela, sem se veliko obračala na ostali dve kolegici	pridobivanje znanja od ostalih svetovalnih delavk	Sodelavci	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
B85	ker sama takšnih kompleksnih situacij nisem mogla samostojno izpeljati	pomoč sodelavcev pri kompleksnejših primerih	Sodelavci	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B86	bi pa zdaj sigurno še z velikim veseljem govorila glede tega kako sploh voditi pogovor, da je čim bolj optimalen, čim bolj uspešen	Več znanj o ustreznem vodenju pogovora		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
B87	skozi izkušnje	pridobivanje znanj skozi izkušnje	Izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B88	pogovori s kolegicami	pridobivanje znanja od ostalih svetovalnih delavk	Sodelavci	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B89	da si kaj prebereš	prebiranje literature	Študij literature	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B90	ampak dejansko so izkušnje tiste, ki ti na koncu prinesejo največ znanja	Pridobivanje znanj skozi izkušnje	Izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B91	ker je res odvisno od vsakega otroka posebej	Zavedanje individualnosti vsakega primera skozi izkušnje	Izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B92	kako pristopati do edinstvenosti	Zavedanje individualnosti	Izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	vsakega primera se z knjigami in nobenim izobraževanjem ne moreš naučiti	vsakega primera skozi izkušnje			nasilja v družini
B93	trenutno je preko Katisa ponujenih kar nekaj izobraževanj na to temo	izobraževanja preko Katisa	Dodatna izobraževanja	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B94	potem pa obstajajo določeni zavodi in društva na katere se lahko obrneš	sodelovanje z zavodi in društvi	Zavodi in društva	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
B95	ko si enkrat v šolski svetovalni službi se mi zdi, da se ta mreža izobraževanj zelo razširi	Velika izbira izobraževanj v šolski svetovalni službi	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
B96	ti nekateri celo pošiljajo kakšne ponudbe	pogosto prejemanje ponudb o izobraževanjih	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
B97	js kot začetnik bi rekla, da so izobraževanja dobro pokrita	dobra ponudba izobraževanj pri začetnikih	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
B98	ne potrebujem nobenih drugih dodatnih izobraževanj	dobra ponudba izobraževanj pri začetnikih	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
B99	ker so mi tista, ki	dobra ponudba	Pozitivni vidiki	Vrednotenje	izobraževanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	jih trenutno kot začetnik potrebujem na voljo	izobraževanj pri začetnikih		izobraževanj	na področju nasilja v družini
B100	verjetno pa so tistim, ki so že dlje časa zaposleni, te stvari že zelo znane in so te osnovne stvari že predelali	potreba po dodatnih znanjih za izkušene šolske svetovalne delavke		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
B101	verjamem, da bi oni potrebovali tudi malo več podpore	potreba po dodatnih znanjih za izkušene šolske svetovalne delavke		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
B102	še posebej pri tem kako delati z otrokom, ki doživi takšne travmatične stvari kot je nasilje v družini	potreba po znanjih s področja travme		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
B103	torej kako na dolgi rok delati s takšnim otrokom in ga podpirati	Več znanj za nadaljno delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
ŠT. IZJAVE	IZJAVA	POJEM	PODKATEGORIJA	KATEGORIJA	TEMA
C1	na srečo ne prav pogosto	občasna prisotnost nasilja	A	Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
C2	ampak so primeri, ko pride do tega vsako šolsko leto	vsakoletni primeri nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C3	kot šolsko svetovalno delavko me na to velikokrat opozorijo učitelji	opažanje nasilja v družini s strani učiteljev	Zaznava učiteljev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C4	neke telesne pokazatelje, kot so modrice pogosto opazi ravno učitelj športa	zaznavanje modric pri športni vzgoji	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C5	ker imajo otroci pri športu največkrat kratke rokave	nošenje dolgih rokavov	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C6	velikokrat se potem ravno pri športu otrok noče sleči	izogibanje preoblačenju pri športni vzgoji	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C7	nosi dolge rokave in podobno	nošenje dolgih rokavov	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C8	na predmetni stopnji pa večkrat že sami sošolci prepoznajo pri učencu, da doživlja nasilje in pridejo povedat	zaznavanje nasilja v družini s strani sošolcev	Zaznava sošolcev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C9	ali pa kar sam učenec pride povedati, da doživlja nasilje	samostojna izpoved starejših učencev	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C10	drugače pa se pri teh otrocih kaže neko izredno	zaprtost vase	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	zaprto vedenje				
C11	lahko pa tudi eskalira v neprimerno vedenje do drugih	neprimerno vedenje	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
C12	pride tudi do padca učnega uspeha	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
C13	je pa od situacije do situacije in od otroka do otroka zelo različno	raznolikosti pri prepoznavanju nasilja v družini	Raznolikost primerov	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
C14	osebno pri sami obravnavi pogrešam povratne informacije	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	izkušnje iz postopkov obravnave	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C15	zato, ker zelo pogosto pošljemo informacije naprej ampak se redko kdaj zgodi, da bi potem mi dobili neko povratno informacijo nazaj	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	izkušnje iz postopkov obravnave	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C16	potem, ko nimaš nekih konkretnih povratnih informacij je izredno težko delat naprej	oteženo delo ob pomanjkanju povratnih informacij	Izzivi	izkušnje iz postopkov obravnave	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C17	kot sem že omenila ni neke povratne informacije	pomanjkanje povratnih informacij	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C18	ko pride do same prijave sta center in policija hitra	hitra odzivnost zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C19	velikokrat nas tudi pokličejo za kakšno dodatno dokumentacijo	ustrezno sodelovanje z zunanjimi institucijami	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C20	vendar pa potem ravno mi, ki smo izmed vseh teh institucij največ časa dejansko z otrokom, ne dobimo povratne informacije	pomanjkanje povratnih informacij	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C21	redko kdaj smo povabljeni v multidisciplinarni tim, kar pa se mi ne zdi dobro	redka vključenost v multidisciplinarni tim	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C22	ker ravno zaradi tega ni nekega medsebojnega prenosa informacij	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C23	gre zgolj za neenosmeren prenos	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C24	ko pa nas vključijo pa moram reči, da nas upoštevajo in slišijo	Upoštevanost in slišnost	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C25	po mojih izkušnjah se z otrokom največkrat pogovori razredničarka	pogovor s šolsko svetovalno delavko ali razredničarko	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C26	ker so bile tudi do zdaj situacije takšne, da je bila ravno razredničarka tista, ki je imela na šoli z otrokom najbolj tesen odnos	pogovor z zaupno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C27	vedno pa poskrbimo, da otroku ni potrebno večkrat govoriti o tem	pogovor z otrokom opravljen enkrat z eno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C28	zato se potem pogovori z eno osebo	pogovor z otrokom opravljen enkrat z eno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C29	ga ne forsiramo v to, da potem pove isto stvar še meni ali pa kateri drugi šolski svetovalni delavki	pogovor z otrokom opravljen enkrat z eno osebo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C30	sem pa potem razredničarki v podporo pri izdelavi zapisnika	nudnje podpora pri pisanju zapisnika	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C31	ko pa jaz	skrb za občutek	Načini izvajanja	Izvajanje pogovora z	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	opravim pogovor pa seveda poskrbim, da se učenec počuti pri meni kar se da udobno	udobnosti	pogovora	otrokom	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C32	in varno	nudjenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C33	da mu pomagam, da se znebi občutka krivde	razbremenitev otrokovih občutkov krivde	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C34	mu razložim tudi ukrepe in te stvari	razlaga ukrepov otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C35	sigurno gre za neka negativna čustva	neprijetni občutki	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C36	otrok se ti seveda smili	sočutvovanje	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C37	včasih se počutim tudi nemočno	nemoč	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C38	ker v šoli nismo pristojni za	nepristojnost za vodenje postopka	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	vodenje postopka				izkušnjo nasilja v družini
C39	in nimam toliko pooblastil kot jih ima center za socialno delo	nepristojnost za vodenje postopka	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C40	včasih je prisoten tudi strah	prisotnost strahu	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C41	jeza	prisotnost jeze	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C42	žalost	pristonost žalosti	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C43	zase bi rekla, da se počutim kar usposobljeno	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C44	ker delam v šolstvu že štirideseto leto, od tega v šolski svetovalni službi že 24 let	dolgoletno pridobivanje izkušenj in znanj	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
C45	izkušnje so mi dale največ znanja	pridobivanje znanj skozi izkušnje	Izkušnje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
C46	ko pa se je spremenila zakonodaja pa je prišlo tudi do večjega števila izobraževanj	Velika izbira izobraževanj v šolski svetovalni službi	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C47	in takrat sem se posluževala tudi tega	večinsko pridobivanje znanj z izobraževanji	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C48	je pa res, da tisti, ki si želi priti do nekih novih znanj jih dobi	samoiniciativna udeležba izobraževanj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C49	tisti, ki pa se za to ne zanima pa jih ne	samoiniciativna udeležba izobraževanj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C50	trenutno iskreno ne vem kaj je na voljo	Nezanimanje za izobraževanje	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C51	saj sem tista znanja, ki jih je bilo z izobraževanji mogoče pridobiti, že pridobila	ponavljanje vsebin izobraževanj	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C52	ker pa vsebin teh izobraževanj ostajajo bolj kot ne enake	ponavljanje vsebin izobraževanj	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C53	se zdaj ne osredotočam več na izobraževanja s področja nasilja v družini	neudeležba na dodatnih izobraževanjih s področja nasilja v družini	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
C54	mam trenutno	neudeležba na	Izzivi	Vrednotenje	Izobraževanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	druge prioritete	dodatnih izobraževanjih s področja nasilja v družini		izobraževanj	e na področju nasilja v družini
C55	osebno bi potrebovala neka dodatna znanja za delo s travmatiziranimi otroki	potreba po znanjih s področja travme		Potrebe	Izobraževanj e na področju nasilja v družini
C56	da bi znala otroka ustrezno podpirati tudi naprej in ne samo v začetni fazi	več znanj za nadaljno delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini		Potrebe	Izobraževanj e na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D1	Bom rekla, da kr pogosto	Pogosta pojavnost nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
D2	s tem, da je več nekega suma nasilja v družini	Veliko sumov nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
D3	Bi pa rekla, da dejansko to narašča	Naraščanje nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
D4	vedno več je tega	Naraščanje nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
D5	Vlkokrat se pojavi na tak način, da se otrok recimo v	Drugačno vedenje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	razredu al pa na hodniku obnaša drugače.				
D6	Lahko je moteč	moteče obnašanje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
D7	lahko je tut čisto umaknjen	zaprtost vase	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
D8	pol ko se z njim pogovarjaš se pol skozi te pogovore odkrije, da je njegovo vedenje znak družinskega nasilja.	Drugačno vedenje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
D9	pri njih opažam, da so glede tega kr odkriti in sami povedo kaj se dogaja.	samostojna izpoved starejših učencev	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
D10	Pri mlajših je pa malo drugač, ker sami malo težje ubesedijo take stvari,	oteženo besedno izražanje pri mlajših učencih	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D11	je pa verjetno lažje prepoznat neke znake, ker so bolj pod nekim nadzorom učiteljic in lahko res hitro zaznajo, da neki ni v redu.	lažja zaznava nasilja pri učencih na razredni stopnji	Zaznava učiteljev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
D12	Posledice se kažejo predvsem v tem, da so otroci pogostejše v konfliktih,	prisotnost konfliktnosti	Vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
D13	potem jim tut pade učni uspeh	padeč šolskih rezultatov	Šolsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
D14	pade motivacija za delo.	padeč motivacije	Psihično področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
D15	Lahko tudi postanejo osamljeni kot posledica njihovega neprimernega vedenja.	osamljenost	Vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
D16	Nekako začnejo zavračati stike	osamljenost	Vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D17	Mislim, da je sam postopek, ki ga mormo izvesti ustrezen,	ustreznost postopka	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D18	da poskrbimo in preprečimo, da otroka celoten postopek ne travmatizira še dodatno.	preprečevanje retravmatizacije tekom postopka	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D19	se mi zdi, da se problemi pokažejo zato, ko že v osnovi ni vse tk ko bi moglo bit.	neurejene osnove	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D20	V šolski svetovalni službi pa tut na centru za socialno delo smo glede na količino dela, ki ga mammo kadrovska podhranjeni	Premalo kadra na šoli in centrih za socialno delo	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D21	in pol se hitro zgodi, da se postopek zavleče	dolg postopek	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D22	pa da je treba ponovno razlagat stvari, ker je vlko bolniških odsotnosti	oteženo delo zaradi bolniških odsotnosti	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D23	pa tut za neko bolj konkretno delo z otrokom zmanjka cajta	Potreba po kontinuiranim sodelovanjem z otroki	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D24	ostane v šolskem prostoru pa tut izven njega prepuščen samemu sebi.	pomanjkanje dela z otroki in s starši	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D25	Js osebno imam dobre izkušnje	ustrezno sodelovanje zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D26	Se mi zdi, da smo res dobro povezani in dobro sodelujemo.	ustrezno sodelovanje zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D27	Ne samo, da js njim dajam informacije ampak tut oni	vzajemno izmenjevanje informacij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	mene pokličejo				nasilja v družini
D28	me kontaktirajo, kar je izjemno pohvalno še posebej za center,	vzajemno izmenjevanje informacij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D29	ker se kljub pomanjkanju kadra res trudijo, da ne ostanemo brez povratnih informacij	vzajemno izmenjevanje informacij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D30	Smo meli tudi primere, ki so bli na sodišču in tut tam lahko rečem, da smo v dobrih odnosih.	ustrezno sodelovanje zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D31	V glavnem mam z vsemi sodelujočimi institucijami odkrit in hiter prenos informacij.	ustrezno sodelovanje zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D32	Mam pozitivne izkušnje.	pozitivne izkušnje sodelovanja	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D33	Ko je potrebno smo vedno del multidisciplinarnega tima,	redno sodelovanje v multidisciplinarnem timu	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D34	tk da lahk rečem, da nikol ni blo tk, da nas ne bi vključli	redno sodelovanje v multidisciplinarnem timu	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D35	Vedno nas poslušajo,	Upoštevanost in slišnost znotraj tima	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D36	nas povprašajo za mnenje in ga tut upoštevajo.	Upoštevanost in slišnost znotraj tima	Izkušnje ustreznega sodelovanja	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D37	Nekak je čist odvisno od primera do primera	Zavedanje edinstvenostisituacije in otroka	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D38	tut odvisno od same oblike nasilja.	Zavedanje edinstvenostisituacije in otroka	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					nasilja v družini
D39	Na primer pri vsakem otroku, ki doživlja nasilje je treba res pazit kake besede uporablaš	pazljivost pri uporabi besed	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D40	ampak pri otrocih, ki pa doživljajo neko psihično nasilje pa je treba na to še vlko bolj pazit.	pazljivost pri uporabi besed	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D41	Pol je tut odvisno a je otrok sam pripravljen povedat al ne.	upoštevanje otrokove pripravljenosti za pogovor	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D42	Tk da otrok se more najprej počutit varno,	nudenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D43	Poleg varnosti je pa seveda zelo pomembno, da otroka poslušáš,	poslušanje otroka	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D44	da povedo svojo zgodbo, da jih ne prekinjaš,	otroka ne prekinjamo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D45	da jim ne dokončuješ stavkov,	otroka ne prekinjamo	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D46	da ti je mar.	otroku pokažemo da nam je mar	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D47	Pa seveda, da mu daš vedet, da ga jemlješ resno,	verjeti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D48	da ne minimaliziraš njegove situacije in čustev	Dovoliti otroku pokazati čustva	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D49	Morš mu dat vedet, da boš naredil vse kar je v tvoji moči,	nudenje podpore	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	da mu pomagaš				nasilja v družini
D50	ampak mu pa ne smeš obljubljat to kar ni v tvoji moči	dajanje uresničljivih obljub	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D51	Če vse to upoštevaš lahko potem z otrokom vzpostaviš tak pristen zaupljiv odnos	ustvarjanje zaupnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D52	te bo tut v prihodnje, ko je karkoli narobe, poiskal pa te prosil za nasvet al pa pomoč	Ohranjanje tesnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D53	Seveda me prizadene, sploh ko vidiš, da otrok trpi.	Pretnenost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D54	Nekak se pol poskušam osredotočit na to, da res naredim vse, da otroka zaščitim	razmišljanje o najboljši možni pomoči	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D55	pa da poskrbim, da se pri meni počuti varno	nudjenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D56	Ko enkrat to zagotovim lahko pol nekaj sprostim vse negativne občutke	občutek olajšanja ko se otrok počuti varno	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D57	Je pa težko take primere pustiti za sabo	zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D58	in jih ne prenašati domov	zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D59	To se mi pa zdi največji izziv,	zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D60	še posebej če začneš res	pretirano razmišljanje o	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	preveč razmišljat o celotni situaciji	situaciji			osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D61	Ampak pol se nekak z leti in izkušnjami navadiš	Soočanje s čustvi skozi izkušnje	soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D62	Glavno je, da se naučiš v takih momentih skrbet zase	pomembnost skrbi zase	soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D63	pa da znaš sprostit vse misli	kontrola nad lastnimi mislimi	soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D64	Mislim, da sem glede tega dobro usposobljena	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D65	Se mi zdi fajn, da smo nekak razdeljene in da mam čez učence iz predmetne stopnje,	sodelovanje šolske svetovalne delavke zgolj z zadnjo triado	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D66	ker sm zdaj skozi leta res naštudirala, kako razmišljajo otroci v tej starosti in je pol vlk lažje pristopat	sodelovanje šolske svetovalne delavke zgolj z zadnjo triado	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D67	Pa tut posledično sm bolj v stikih z njimi	sodelovanje zgolj z zadnjo triado kot priložnost boljšega vzpostavljanja stikov	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D68	se mi zdi, da že to da me učenci poznajo res olajša samo vodenje pogovora	dober stik z učenci kot pomoč pri vodenju pogovora	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D69	Če pa pride, do tega, da otrok noče govoriti o tem, pa tut potem postopoma pridem do zaupanja	ustvarjanje zaupnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D70	da se otrok počuti dovolj varno, da pove	nudjenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D71	Tk da mislim, da mam za vodenje pogovora ustrezna znanja	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D72	da lahko to kvalitetno izvajam.	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
D73	Med študijem mi konkretno o nasilju v družini nismo govorili,	pomanjkanje govora o nasilju med študijem	negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
D74	edino pri enih vajah smo hodli v razne zavode, kjer so se srečevali tudi z nasiljem v družini.	srečanje z nasiljem v družini pri vajah	Študij na fakulteti	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
D75	Mi je pa osebno veliko izkušenj	učenje skozi študijsko prakso	Študij na fakulteti	Načini izobraževanja	izobraževanje na

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	dala praksa, ki sem jo opravljala v vrtcu v sklopu študija.				področju nasilja v družini
D76	Tam sm se prvič začela srečevati z nasiljem v družini	srečanje z nasiljem v družini na praksi	Študij na fakulteti	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
D77	Uglavnem tekom študija sem glede nasilja dobila več praktičnih kot pa nekih teoretskih znanj	tekom študija premalo teoretskih znanj	negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
D78	Si pa vlko znanj pridobiš že skos samo delo	pridobivanje znanj skozi izkušnje	Izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
D79	pa seveda z dodatnimi izobraževanji	pridobivanje znanj z izobraževanji	Dodatna izobraževanja	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
D80	Za mano je že kr dolga doba tk, da sm dala čez kr vlk izobraževanj	pridobivanje znanj z izobraževanji	Dodatna izobraževanja	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
D81	Težko naštejem,	Velika izbira	Pozitivni vidiki	Vrednotenje	izobraževanj

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	ker jih je blo res vlko	izobraževanj v šolski svetovalni službi		izobraževanj	e na področju nasilja v družini
D82	Se pa zdaj nism kakega udeležila, ker je bla vsebina taka ko sm jo že poslušala	ponavljanje vsebin izobraževanj	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanj e na področju nasilja v družini
D83	ni blo neke nadgrajene vsebine	ponavljanje vsebin izobraževanj	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanj e na področju nasilja v družini
D84	Je bolj namenjeno mlajšim delavcem	dobra ponudba izobraževanj pri začetnikih	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanj e na področju nasilja v družini
D85	glede nasilja v družini pa ne vem čisto kolko je teh izobraževanj na voljo trenutno	nezanimanje za izobraževanje	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanj e na področju nasilja v družini
D86	To pa res težko odgovorim	otežena opredeljenost	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanj e na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
D87	sploh zato, ker se že neki časa nisam izobraževala na to temo	neudeležba na dodatnih izobraževanjih	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
D88	nimam nekega občutka ka bi blo tisto kar še pogrešam	neopredeljenost o potrebnih znanjih	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
D89	Edino mogoče kar mi zdaj pade na misel pa ka sm js pogrešala je blo delo z otrokom, ko doživlja res hudo nasilje, ko je potreben odvzem	želja po kompleksnejših znanjih		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
D90	kk pri tem poskrbet tut zase, ker so to res težke stvari	Potreba po govoru in znanjih o skrbi zase		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini
D91	Pa tut delo s starši, ker dejstvo je, da se v šoli srečujemo tudi s starši teh otrok	znanja za delo s starši		Potrebe	izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E1	Bi rekla, da malo.	redka prisotnost nasilja		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
E2	Se mi zdi, da je zelo malo nekih realnih podatkov	odsotnost realnih podatkov		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
E3	ker se mi zdi, da je to še vedno zelo zamolčano.	prikrita problematika		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
E4	Recimo v tem letu smo imeli en primer, ki je bil prijavljen in kjer so bili izrečeni tudi ustrezni ukrepi.	en primer v letošnjem šolskem letu		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
E5	imamo tega malo glede na to kaj kažejo statistike in glede na to kako številčna šola smo	redka prisotnost nasilja		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
E6	Najbolj se vidi z različnimi poškodbami	prisotnost poškodb	Telesne poškodbe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E7	drugače pa je to kr težko opaziti.	izzivi glede opazanja	izzivi	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E8	Najbolj pogosto opazijo ravno učitelji, ki prihajajo v stik z otrokom,	pogosto opazovanje nasilja v družini s strani učiteljev	Zaznava učiteljev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E9	Na razredni stopnji se mi zdi, da so	lažja zaznava nasilja pri	Zaznava učiteljev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v	Zaznavanje nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	učiteljice zelo pozorne na to	učencih na razredni stopnji		družini	družini
E10	ker se spremeni obnašanje, se pravi celo vedenje	Drugačno obnašanje	Vedenske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E11	in je kar nekaj otrok s pomočjo teh delavnic dobilo pogum in so se prišli zaupat v šolsko svetovalno službo	izpoved otrok ob preventivnem izvajanju delavnic	izpoved otroka	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
E12	Se pa to ni zgodilo kr po prvi delavnici ampak so začeli hoditi šele po nekaj delavnicah	zbiranje poguma za izpoved	izpoved otroka	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
E13	Se mi pa zdi, da je to res še vedno taka tabuizirana zadeva	Tabuizirana problematika	Izzivi	prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	zaznavanje nasilja v družini
E14	tako, da mogoče tut zaradi tega nisem imela še neke izkušnje, da bi učenec prišel sam povedat,	oteženo besedno izražanje pri mlajših učencih	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E15	ker to ponavadi po naših izkušnjah pogosteje naredijo učenci na razredni stopnji.	samostojna izpoved starejših učencev	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E16	Pri mlajših učencih je bolj prisotno to, da	manj prikrivanja pri	Zaznava učiteljev	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v	Zaznavanje nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	se večkrat na primer zagovorijo	majših učencih		družini	družini
E17	Medtem, ko starejši to lažje skrivajo in se zaprejo	Pogostejše skrivanje znakov pri starejših učencih	Izzivi	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E18	Se pa pri vseh starostnih skupinah otrok zgodijo neke spremembe v obnašanju	Drugačno obnašanje	vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
E19	Otroci kažejo nek nemir,	nemir	vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E20	imajo težave s koncentracijo, zbranostjo	težave z zbranostjo	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E21	tut odzivi so bolj burni,	burni odzivi	vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E22	Spomnem se enega dečka, kjer je njegov oče izvajal nasilje nad mamo in je bilo pri njem prisotno veliko nemira,	nemir	vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E23	imel je težave s	težave z	psihično področje	posledice nasilja v	Zaznavanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	pozornostjo.	zbranostjo		družini pri otrocih	nasilja v družini
E24	bil je zelo občutljiv,	občutljivost	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E25	jokav	jokavost	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E26	veliko je bežal na wc.	težave z zadrževanjem vode in blata	telesno področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E27	Imel je tut strah pred očetom,	Strah pred nasilnim staršem	psihično področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E28	pa tudi učni uspeh mu je zelo padel	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E29	in je imel tut na učnem področju ogromno težav	učne težave	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E30	Pogosto ga je bolel tudi trebuh.	bolečine v trebuhu	telesno področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E31	Se pa kaže, da otrok doživlja nasilje v družini tudi s tem, da se izmika pouku,	izogibanje pouku	šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E32	da opustijo kako druge dejavnosti,	prekinitev šolskih aktivnosti	Šolsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E33	prisotna je tut prepirljivost.	konfliktonost	vedenjsko področje	posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
E33	Na žalost pa mi kot šola nimamo dovolj nekih pravic , pooblastil delati z družino in z otrokom.	premalo pravic za delo z otroki in družino	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E34	Po eni strani smo šola ena tista varovalka al pa en izmed varovalnih dejavnikov, ko lahko pomagamo otroku, da se počuti varnega,	Postopek usmerjen v zaščito otroka	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E35	po drugi strani pa to ni dovolj, če se družine ne obravnava celostno	pomanjkanje dela z otroki in starši	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E36	in tega mi ne moremo, niti ne smemo delati.	Premalo pravic za delo z otroki in družino	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E37	Mi lahko marsikaj naredimo s preventivo v razredu,	izvajanje preventive	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E38	da se dela neke delavnice,	izvajanje preventive	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
				šoli	nasilja v družini
E39	da smo otrokom v pomoč,	nudenje dodatne podpore otrokom	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E40	da se z njimi pogovarjamo,	nudenje dodatne podpore otrokom	Predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E41	po drugi strani pa je to samo en kamenček v tem mozaiku.	Kompleksnost problematike nasilja v družini	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E42	Izkušnje so pa take, da sej deloma sodelujemo s centrom pa s policijo, ampak zgolj na nekem uvodnem, tistem prvem srečanju multidisciplinarnega	sodelovanje zgolj na prvem srečanju	Izzivi	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	tima,				
E43	pol pa se po mojih izkušnjah zgodi to, da preteče kr neki časa in ne vemo kaj se sploh dogaja z družini in a se ji sploh kaj pomaga.	pomanjkanje povratnih informacij	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E44	Pa tudi časovno smo v šolski svetovalni službi kr obremenjene	obremenjenost šolske svetovalne službe	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E45	iskreno tut nam zmanjka časa, da bi ble bolj pozorne	premalo pozornosti zaradi primanjkovanja časa	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E44	pa posluha za nasilje v družini.	premalo posluha za nasilje v družini	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E45	Opažam, da s policijo zelo vredno sodelujemo.	hitra odzivnost policije	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E46	Res so odzivni,	hitra odzivnost	Pozitivne izkušnje	izkušnje	Sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
		zunanjih institucij		medinstitucionalnega sodelovanja	otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E47	nas pokličejo, kontaktirajo če je potrebno.	vzajemno izmenjevanje informacij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E48	Mam tut zelo dobre izkušnje, ko so meli pogovor z otrokom, ki je bil žrtev nasilja v družini	razgovori z otroki na šoli s strani zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E49	in so res zelo profesionalno opravili pogovor.	razgovori z otroki na šoli s strani zunanjih institucij	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E50	S centrom tut kr vrede sodelujemo,	ustrezno sodelovanje z zunanjimi institucijami	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E51	opažam pa, da majo tam res veliko obremenitev.	velika obremenjenost centrov za socialno delo	Izzivi	Izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
E52	Vidi se, da so delavke in delavci tam obremenjeni in, da so sesuti z delom, papirologijo	obremenjenost centrov za socialno delo	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E53	in se težko uskladimo, pol pa posledično tut težje dobro sodelujemo.	oteženo usklajevanje in sodelovanje s centrom za socialno delo	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E54	Z njimi pogrešam več sodelovanja, ampak razumem, da so res obremenjeni.	Obremenjenost centrov za socialno delo	Negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E55	Takrat, ko smo del tima imam dobre izkušnje.	pozitivne izkušnje	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E56	Je pa res, da tk kot sem že omenla, da na začetku res vrede sodelujemo pol pa zmanjka prostora in časa, da bi se to nadaljevalo	Sodelovanje zgolj na prvem srečanju	izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E57	da bi meli tut neko evalvacijo in to se mi zdi, da res manjka.	pomanjkanje evalvacije	izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E58	Najbolj pomembno je, da otrok občuti neko podporo	nudenje psihične podpore	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E59	neko varnost,	nudenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E60	zaupanje,	ustvarjanje zaupnega odnosa z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E61	tut spoštovanje,	spoštovanje	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					družini
E62	da mu verjamemo vse kar pove	verjeti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E63	Fajn je, da te ta otrok že prej pozna.	pomemben predhoden odnos z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E64	Na primer pri tem dečku, ki sem ga omenla prej, me je on že od prej poznal in je blo res lažje začet pogovor.	pomemben predhoden odnos z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E65	Ne predstavljam si, da mi mogla opraviti pogovor z nekom, ko me sploh ne pozna	pomemben predhoden odnos z otrokom	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E66	Drugače pa pogovor poteka tako, da naredim nek uvod,	na začetku pogovora uvod	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E67	povprašam o počutju	povprašati po počutju	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					družini
E68	potem pa počasi nadaljujem z vprašanji,	postopno postavljanje vprašanj	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E69	odvisno od vsakega otroka posebej.	zavedanje edinstvenosti situacije in otroka	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E70	Je pa res težko opravljat nek tak pogovor,	zahtevno opravljanje pogovora	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E71	gre res za občutljivo temo	občutljiva tema	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E72	in js kot svetovalna delavka se mi zdi, da tut mogoč nimam še pravega orodja al pa znanja	Želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E73	in je to še eno tako področje, kjer bi si želela več znanja.	želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E74	Takrat je pri meni prisotna skrb si v stiski.	zaskrbljenost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E75	si zaskrbljen	zaskrbljenost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E76	prisotna je tut jeza,	prisotnost jeze	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E77	se sprašujem kako se lahko to sploh dogaja,	spraševanje o vzroku nasilja	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E78	potem tut žalost,	prisotnost žalosti	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E79	frustracija,	frustriranost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E80	Počutim se potrto	potrtost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E81	Kot sem že prej omenla, opažam, da delno se počutim sposobno, ne pa še popolnoma,	nepopolna usposobljenost	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E82	sploh zato, ker sem vseeno bolj na novo v šolski svetovalni službi.	nepopolna usposobljenost	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E83	Če bi se ocenla od 1 do 10, bi se ocenla z 7.	nepopolna usposobljenost	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E84	Zdi se mi, da sem včasih v zadregi in stiski,	zahtevno opravljanje pogovora	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E85	, da nebi slučajno naredla kaj narobe	strah pred napačnim ravnanjem	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E86	al pa rekla kaj neustreznega	strah pred napačnim ravnanjem	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					nasilja v družini
E87	da ne bi slučajno naredla kake škode	strah pred napačnim ravnanjem	Izzivi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E88	Se mi zdi, da je to še nek tak prostor, ko se lahko redno izobražujem,	Želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E89	kar se tut trenutno, ker obiskujem trenutno seminar,	udeleževanje seminarjev	Dodatna izobraževanja	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
E90	Se pa naše izobraževanje nikoli ne konča.	Izobraževanje pomemben del šolske svetovalne službe	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E91	Je prav, da smo kritični do sebe.	ohranjanje kritičnosti do sebe	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E92	Pa še neki je pomembno in sicer, da smo na prvem mestu sami do sebe sočutni,	ohranjanje sočutnosti do sebe	načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
E93	da smo s seboj v stiku ker samo tako	ohranjanje sočutnosti do	načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	lahko pol nudimo ustrezno pomoč drugim.	sebe			izkušnjo nasilja v družini
E94	Že kr neki časa nazaj sem bila na nekem izobraževanju, seminarju	udeleževanje seminarjev	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E95	Leta 2021 je bil tudi en posvet o nasilju v družini,	udeležba na posvetih	medinstitucionalno sodelovanje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E96	kjer so bile prisotni zaposleni iz raznih institucij, ki se ukvarjajo z nasiljem v družini	udeležba na posvetih	medinstitucionalno sodelovanje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E97	Priznam, da po tistem kaj posebej nisem bila na kakšnem izobraževanju na to temo	neudeležba na dodatnih izobraževanjih s področja nasilja v družini v zadnjih treh letih	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E98	In tudi v zadnjem času ni bilo kaj govora o tem	pomanjkanje govora o nasilju v družini	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E99	Med samim študijem pa mislim, da je bilo premalo vsebin na to temo, res malo	premalo vsebin o nasilju v družini med študijem	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E100	Sploh niti nismo meli neke redne prakse, da bi se sploh srečala s to tematiko,	pomanjkanje prakse med študijem	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E101	tako, da tekom študija je blo tega absolutno premalo	premalo vsebin o nasilju v družini med študijem	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E102	Je pa fajn, da tut sam kaj prebereš na to temo	prebiranje literature	Študij literature	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E103	Trenutno mam katalog izobraževanj, ki se mu reče Katis	izobraževanja preko Katisa	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E104	Drugače pa karkoli je do zdaj blo glede te teme sem se udeležila	redna udeležba izobraževanj o nasilju v družini	Pozitivni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
E105	Se mi zdi pa zelo dobro, da je bilo zdaj na novo vzpostavljeno sodelovanje svetovalnih delavcev s Koroške, z mežiške doline	sodelovanje v regijskem aktivu šolskih svetovalnih delavk in delavcev	zavodi in društva	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E106	in smo v februarju mele prvi aktiv in tam smo mele različne teme	sodelovanje v regijskem aktivu šolskih svetovalnih delavk in delavcev	medinstitucionalno sodelovanje	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E107	in zdaj si me spomnala, da bi bla lahko to zdaj ena izmed tem na naslednjih srečanjih.	Naslavljanje teme nasilja v družini v naslednjem aktivu	zavodi in društva	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E108	Se mi zdi, da bi se lahk druga od druge tut vlko naučile o tej temi.	Naslavljanje teme nasilja v družini v naslednjem aktivu	zavodi in društva	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E109	Je pa zdaj tut super program Neon,	program Neon	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					nasilja v družini
E110	ker je zasnovan tako, da se ti učiš s tem, ko izvajaš delavnice skupaj z otroki in se pol učiš novih znanj direktno skozi prakso.	program Neon	Dodatna izobraževanja	Načini pridobivanja znanj in spretnosti	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E111	Je pa vse to glede izobraževanj ful odvisno od tega kak posluh ma vodstvo šole,	veliko odvisno od posluha šole	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E112	pa kolko prostora pa časa zavzame neko izobraževanje.	Omejenost zaradi pomanjkanja časa	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E113	Uglavnem samo od sebe nč ne pride,	samoiniciativna udeležba izobraževanj	Izzivi	Vrednotenje izobraževanj	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E114	Tk kot sm že prej omenla, bi rabla več nekih dodatnih znanj za vodenje pogovora	več znanj o ustreznem vodenju pogovora		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E115	pa tut o	Potreba po		Potrebe	Izobraževanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	postravmatskih motnjah,	znanjih s področja travme			na področju nasilja v družini
E116	ker so pri teh otrokah pogosto prisotne in bi rada vedla več o tem.	Potreba po znanjih s področja travme		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E117	Pa rada bi mela več nekih izobraževanj, kjer se obravnava neke konkretne primere v praksi	Izobraževanja z več praktičnimi primeri		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E118	Ponavadi je na izobraževanjih razložena neka teorija ampak neke povezave z prakso pa ni	Izobraževanja z več praktičnimi primeri		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
E119	Mislim, da bi mi sploh pri nasilju res prišlo prav, da bi mela predstavljene konkretne primere dobre in slabe prakse	več konkretnih primerov dobre in slabe prakse		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
F1	Js bi rekla, da se kr redno srečujemo z nasiljem v družini.	Pogosta pojavnost nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
F2	Vsako leto mam zagotovo kak primer	vsakoletni primeri nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
F3	tako, da je žal to pri nas kr pogosto.	Pogosta pojavnost nasilja v družini		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
F4	Glede na to, da je to taka skrita stvar, ki jo je težko odkrit	prikrita problematika		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
F5	sem pa tudi prepričana, da je na šoli nasilje v družini še bolj pogosto kot si mislimo.	odsotnost realnih podatkov		Pojavnost nasilja v družini v osnovni šoli	Zaznavanje nasilja v družini
F6	to je pa čist odvisno od same situacije pa otroka.	raznolikosti pri prepoznavanju nasilja v družini	Raznolikost primerov	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F7	Pri vseh pa je nekako prisotno to, da so preprosto drugačni, kar se pokaže na njihovem vedenju.	Drugačno obnašanje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F8	Otrok se lahko čisto izolira od vseh,	zaprtost vase	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F9	zavrača stike,	zaprtost vase	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F10	se noče pogovarjat,	izogibanje pogovarjanju	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F11	pogosto manjka pri pouku	odsotnost pri pouku	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F12	Pojavijo se tudi	težave z zbranostjo	Psihične in	Prepoznavanje otrok	Zaznavanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	motnje koncentracije		kognitivne spremembe	z izkušnjo nasilja v družini	nasilja v družini
F13	in s tem tudi težave pri sledenju pouka.	težave z zbranostjo	Psihične in kognitivne spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F14	Potem se poslabša učni uspeh	Padec učnega uspeha	Psihične in kognitivne spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F15	Po drugi strani pa lahko otrok neko stisko pokaže z agresijo,	agresivnost	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F16	nasilnostjo,	nasilnost	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F17	tudi z zbadanjem	zbadanje sošolcev	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F18	in neprimernim vedenjem.	neprimerno vedenje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F19	Spomnim se primera, ko je eden izmed učencev doživel spolno nasilje in je to kazal tudi na tak način, da da se je slačil na hodnikih	seksualno vedenje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F20	in govoril stvari, ki jih otrok takšne starosti nikakor ne bi smel govoriti, niti vedeti.	seksualno vedenje	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F21	So pa tudi razlike med mlašimi in starejšimi učenci	razlike med mlajšimi in starejšimi učenci	Raznolikost primerov	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F22	Starejši učenci	samostojna izpoved	Izpoved otroka	Prepoznavanje otrok	Zaznavanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	pridejo večkrat povedat kar sami,	starejših učencev		z izkušnjo nasilja v družini	nasilja v družini
F23	pa zdi se mi, da je pri njih tut včasih težje ugotovit, da doživljajo nasilje v družini.	težje prepoznavanje pri starejših učencih	Izzivi	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F24	Nekako znajo to bolje prikrit.	pogostejše prikrivanje starejših učencev	Izzivi	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F25	Opažam pa tudi, da je pri starejših učencih v primerih nasilja v družini večkrat prisotno samopoškodovalno vedenje,	samopoškodovalno vedenje	Psihične in kognitivne spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F26	tudi samomorilnost.	Samomorilnost	Vedenjske spremembe	Prepoznavanje otrok z izkušnjo nasilja v družini	Zaznavanje nasilja v družini
F27	Pri otrocih, ki doživljajo nasilje v družini se kaže predvsem to, da postanejo tut kasnej zelo nezaupljivi	nezaupljivost	vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F28	težje vzpostavljajo odnose,	težave pri vzpostavljanju odnosov	vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F29	potem imajo slabše ocene,	padec šolskih rezultatov	Šolsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F30	pojavi se kakšne duševne težave	pojavljanje duševnih težav	psihično področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F31	pa tut začnajo lahko uporabljat razne substance, to	uporaba substanc pri starejših učencih	vedenjsko področje	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	predvsem ciljam na starejše učence				
F32	Drugače je pa tut ful odvisno od primera.	raznoliko soočanje	Ravnanje s posledicami	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F33	Nekateri lahko ob ustrezni pomoči živijo tudi brez nekih hudih posledic, .	manj posledic ob ustrezni pomoči	Ravnanje s posledicami	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F34	tako, da to kar sem naštela ni prisotno pri vseh	raznoliko soočanje	Ravnanje s posledicami	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F35	Res je čisto odvisno.	raznoliko soočanje	Ravnanje s posledicami	Posledice nasilja v družini pri otrocih	Zaznavanje nasilja v družini
F36	Js mislim, da mam glede tega vredno urejeno	ustreznost postopka	Izkušnje dobre prakse	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F37	so pa druge stvari, ko pride pol do zapletov.	neurejene osnove	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F38	V prvi vrsti mislim, da mam preveč dela, da bi se lahko res čisto posvetil otrokom.	obremenjenost šolske svetovalne službe	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F39	In to, da se otrokom ne mormo popolnoma posvetiti je velik problem,	potreba po kontinuiranim sodelovanjem z otroki	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F40	Preprosto ni časa, da bi se lahko več in bolj celostno posvetil	potreba po kontinuiranim sodelovanjem z	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	otrokom	otroki		šoli	nasilja v družini
F41	Drug problem pa je to, da večkrat ne dobimo neke informacije iz centra za socialno delo	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F42	da bi vedli ka se dogaja z otrokom in njegovo družino.	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F43	Težko je pol karkol delat z otrokom če ne veš takih stvari	oteženo delo ob pomanjkanju povratnih informacij	Izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F44	Je pa res, da se tut oni soočajo z premalo kadra in preveč dela,	Premalo kadra na šoli in centrih za socialno delo	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F45	tk da jih tut deloma razumem, da je preprosto vsega preveč	Premalo kadra na šoli in centrih za socialno delo	izzivi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F46	Vseeno bi pa blo treba delat na nekem obojestranskem odnosu	Prizadevanje za vzajemen odnos s centrom za socialno delo	predlogi	Izkušnje iz postopka obravnave nasilja v družini v osnovni šoli	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F47	Tk kot sm že omenla bi rabli tako mi kot tudi na centru za socialno delo predvsem delat na tem, da bi meli res	močnejši stik s Centrom za socialno delo		izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	nek močan stik,				
F48	Je pa ta stik težko vzpostavljat in ohranjat, ker se mi zdi, da se na centru zamenja veliko ljudi	oteženo usklajevanje s Centrom za socialno delo	negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
F49	in pol ko že z enim vzpostaviš nek stik pride drugi in morš vse začeti od začetka.	oteženo usklajevanje s Centrom za socialno delo	negativne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
F50	Drugače pa s policijo fajn sodelujemo,	Hitra odzivnost policije	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
F51	tk, da za njih pa lahko rečem, da sodelujemo tk kot je treba.	Hitra odzivnost policije	Pozitivne izkušnje	izkušnje medinstitucionalnega sodelovanja	Sodelovanje z otrokom v osnovni šoli z izkušnjo nasilja v družini
F52	V multidisciplinarnem timu mam pozitivne izkušnje	pozitivna izkušnja sodelovanja v timu	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F53	Se mi zdi, da je stokrat lažje najdit neke ustrezne rešitve za otroka ko nas več sodeluje	celostno reševanje problemov	Izkušnje ustreznega sodelovanja	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F54	Je pa na žalost tk, da smo šolske svetovalne delavke	Sodelovanje zgolj na prvem srečanju	izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem	sodelovanje z otrokom z izkušnjo

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	del tima samo na začetku			timu	nasilja v družini
F55	pol pa ni naprej več nekega sodelovanja,	Sodelovanje zgolj na prvem srečanju	izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F56	zato nam pa pol tut primanjkuje povratnih informacij.	pomanjkanje povratnih informacij	Izzivi	izkušnje sodelovanja v multidisciplinarnem timu	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F57	Najprej omogočim, da se otrok počuti varno	nudenje občutka varnosti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F58	Poskušam narditi čim bolj umirjeno ozračje	Pokazati umirjenost	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F59	in tut js se trudim govoriti s čim bolj umirjenim tonom.	Pokazati umirjenost	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F60	Predvsem poskušam otrokom razložiti, da ne smejo kriviti sebe	razbremenitev otrokovih občutkov krivde	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F61	in da je to kar doživljajo nedopustljivo.	seznanitev otroka o neustreznosti nasilja v družini	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F62	Tut ful pazim ka	pazljivost pri	Načini	Izvajanje pogovora z	sodelovanje z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	rečem	uporabi besed	izvajanja pogovora	otrokom	otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F63	Otroka seveda poslušam	poslušanje otroka	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F64	in mu dam vedeti da mu verjamem kar mi govori.	verjeti otroku	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F65	Pomembno se mi zdi tut, da se otroku dovoli pokazati in občutit vse kar v tistem momentu čuti,	dovoliti otroku pokazati čustva	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F66	da se zjoka, al pa da pokaže jezo če se tako počuti.	dovoliti otroku pokazati čustva	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F67	Uglavnem za otroka to ne sme bit nikakor travmatična izkušnja.	Pogovor ne sme retravmatizirati	Načini izvajanja pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F68	Največkrat čutim jezo	prisotnost jeze	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F69	in bes	prisotnost jeze	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
					družini
F70	ker res ne razumem, kako se lahko otrokom dogajajo takšne stvari.	spraševanje o vzroku nasilja	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F71	Občutim tut ogromno žalosti.	prisotnost žalosti	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F72	zgroženost	zgroženost	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F73	Gre res za bolj negativna in močna čutva	Neprijetni občutki	Občutki med pogovorom	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F74	ki pa se jih težko znebim.	zahtevna predelava čustev	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F75	Me čaka še veliko dela, da se bom res znala otresti vseh teh čustev	pomembnost skrbi zase	Soočanje s čustvi	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F76	Mislím, da se počutím dokaj usposobljeno	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F77	Mislím pa, da je še nekega prostora za	želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	napredek		za vodenje pogovora		izkušnjo nasilja v družini
F78	tk da me še definitivno čaka veliko učenja	želja po dodatnem znanju	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F79	se mi pa vseeno zdi, da sem že pridobla kr veliko znanj za vodenje pogovora.	občutek dobre usposobljenosti	Občutek usposobljenosti za vodenje pogovora	Izvajanje pogovora z otrokom	sodelovanje z otrokom z izkušnjo nasilja v družini
F80	Js bi rekla, da sm večino znanj dobla skozi dodatna izobraževanja	Udeležba na izobraževanjih	Dodatna izobraževanja	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F81	in pa skozi prakso	pridobivanje znanj skozi izkušnje	izkušnje	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F82	Tekom študija bi rekla, da bolj malo	premalo vsebin o nasilju v družini med študijem	Negativni vidiki	Vrednotenje izobraževanj	izobraževanje na področju nasilja v družini
F83	Tu pa tam če najdem čas rada tut sama kaj preberem	Prebiranje literature	Študij literature	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F84	al kakšno knjigo al pa članke	Prebiranje literature	Študij literature	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F85	Rada tut spremljam razna društva	sodelovanje z zavodi in društvi	zavodi in društva	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F86	ker imajo na	spremljanje	zavodi in	Načini izobraževanja	izobraževanje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Podkategorija	Kategorija	Tema
	spletnih straneh veliko koristnih informacij.	spletnih strani društev	društva		na področju nasilja v družini
F87	Najbolj spremljam društvo za nenasilno komunikacijo.	spremljanje društva za nenasilno komunikacijo	zavodi in društva	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F88	Njihovi priročniki se mi zdijo res fajni.	prebiranje priročnikov društva za nenasilno komunikacijo	študij literature	Načini izobraževanja	izobraževanje na področju nasilja v družini
F89	Osebnost bi rabla več znanj ali pa strategij kako se naj soočam z lastnimi čustvi ob takih težkih problematikah kot je tukaj nasilje v družini.	potreba po govoru in znanjih o skrbi zase		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
F90	Se mi zdi, da se skos učimo kako poskrbeti za druge, nekih znanj, da bi znali zaščititi tukaj sebe pa primanjkuje.	potreba po govoru in znanjih o skrbi zase		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini
F91	Drugače bi pa tukaj potrebovala dodatna znanja, da bi ustrezno delali z otroki, ki imajo za sabo težke izkušnje kot je nasilje v družini.	potreba po znanju za nadaljnje delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini		Potrebe	Izobraževanje na področju nasilja v družini

9.4. Priloga Č: Osno kodiranje

ZAZNAVANJE NASILJA V DRUŽINI

- POJAVNOST NASILJA V DRUŽINI V OSNOVNI ŠOLI
 - POGOSTA PRISOTNOST
Vsakoletni primeri nasilja v družini (A2, B1, B2, C2, F2)
Naraščanje nasilja v družini (D3, D4)
Pogosta pojavnost nasilja v družini (D1, F1, F3)
Veliko sumov nasilja v družini (D2)
 - OBČASNA PRISOTNOST
Občasna prisotnost nasilja (A1, C1)
 - REDKA PRISOTNOST
Redka prisotnost nasilja v družini (E1, E4, E5)
Odsotnost hudih primerov nasilja (A7)
 - IZZIVI
Odsotnost realnih podatkov (E2, F5)
Prikrita problematika (E3, F4)
- PREPOZNAVANJE OTROK Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI
 - IZPOVED OTROKA
Otrokova samostojna izpoved (A3)
Izpoved zaposlenim na šoli (A4)
Samostojna izpoved starejših učencev (B13, C9, D9, E15, F22)
Oteženo besedno izražanje pri mlajših učencih (D10, E14)
Izpoved otrok ob preventivnem izvajanju delavnic (E11)
Zbiranje poguma za izpoved (E12)
 - TELESNE POŠKODBE
Zaznavanje modric pri športni vzgoji (C4)
Prisotnost poškodb (A8, E6)
Nasilno kaznovanje (A9, A11)
Klofute (A10)
Več dni stari udarci (A12)
 - VEDENJSKE SPREMEMBE
Povečanje nasilnosti (B7, F16)
Prisotnost konfliktnosti (B8)
Zaprto vaze (B9, D7, F8, F9)
Oteženo vzpostavljanje kontaktov (B10)
Izogibanje pogovarjanju (B11, F10)

- Nezaupljivost (B12)
- Izogibanje preoblačenju pri športni vzgoji (C6)
- Nošenje dolgih rokavov (C5, C7)
- Drugačno vedenje (D5, D8, E10, E18, F7)
- Moteče obnašanje (D6)
- Odsotnost pri pouku (F11)
- Težave z zbranostjo (F12, F13)
- Padec učnega uspeha (F14)
- Agresivnost (F15)
- Zbadanje sošolcev (F17)
- Neprimerno vedenje (F18)
- Seksualno vedenje (F19, F20)
- Samomorilnost (F26)
- Samopoškodovalno vedenje (F25)
- RAZNOLIKOST PRIMEROV
 - Razlike med različnimi izvajalci nasilja (A5)
 - Individualnost vsakega primera (A6, B3)
 - Raznolikosti pri prepoznavanju nasilja v družini (F6)
 - Razlike med mlajšimi in starejšimi učenci (F21)
 - Različno funkcioniranje otrok (B4)
 - Razlike med fanti in dekleti (B5, B6)
- ZAZNAVA SOŠOLCEV
 - Zaznavanje nasilja v družini s strani sošolcev (C8)
- ZAZNAVA UČITELJEV
 - Pogosto opazanje nasilja v družini s strani učiteljev (C3, E8)
 - Lažja zaznava nasilja pri učencih na razredni stopnji (D11)
 - Manj prikrivanja pri mlajših učencih (E16)
- IZZIVI
 - Izzivi glede opazanja (E7)
 - Tabuizirana tematika (E13)
 - Pogostejše skrivanje znakov pri starejših učencih (E17, F24)
 - Težje prepoznavanje pri starejših učencih (F23)
- POSLEDICE NASILJA V DRUŽINI PRI OTROCIH
 - TELESNO PODROČJE
 - Fizične posledice (A13)
 - Težave z zadrževanjem vode in blata (E26)

Bolečine v trebuhu (E30)

- **PSIHIČNO, ČUSTVENO IN KOGNITIVNO PODROČJE**

Zrušena čustva (B15)

Občutek krivde (B16)

Nizka samopodoba in samozavest (B14)

Padec motivacije (D14)

Težave z zbranostjo (E20, E23)

Občutljivost (E24)

Jokavost (E25)

Strah pred osebo, ki izvaja nasilje (E27)

Pojavljanje duševnih težav (F30)

- **VEDENJSKO IN SOCIALNO PODROČJE**

Povečanje nasilnosti (B17)

Zaprto vase (B18, B23, C10)

Neprimerno vedenje (C11)

Konfliktnost (D12, E33)

Osamljenost (D15, D16)

Nemir (E19, E22)

Burni odzivi (E21)

Nezaupljivost (F27)

Težave pri vzpostavljanju odnosov (F28)

Uporaba substanc pri starejših učencih (F31)

- **ŠOLSKO PODROČJE**

Padec šolskih rezultatov (A14, B20, B21, C12, D13, E28, F29)

Slabše znanje (B19)

Prekinitev šolskih aktivnosti (B22, E32)

Učne težave (E29)

Izogibanje pouku (E31)

- **RAVNANJE S POSLEDICAMI**

Manj posledic ob ustrezni pomoči (F33)

Raznoliko soočanje (F32, F34, F35)

SODELOVANJE Z OTROKOM V OSNOVNI ŠOLI Z IZKUŠNJO NASILJA V DRUŽINI

– IZKUŠNJE IZ POSTOPKA OBRAVNAVE NASILJA V DRUŽINI V OSNOVNI ŠOLI

- **IZKUŠNJE DOBRE PRAKSE**

Lažja obravnav mlajših otrok (A16, A24)

Večji nadzor učiteljev nad učenci na razredni stopnji (A17)

- Postopek usmerjen v zaščito otroka (B24, E34)
- Ustreznost postopka (D17, F36)
- IZZIVI
 - Manjši nadzor učiteljev nad učenci na predmetni stopnji (A18)
 - Menjava učiteljev na predmetni stopnji (A19)
 - Zahtevnejše opazovanje vedenjskih sprememb na predmetni stopnji (A20)
 - Zahtevnejša obravnava nasilja v družini pri starejših učencih (A21)
 - Postopek ne ščiti otroka v celoti (B25)
 - Pomanjkanje dela z otroki in s starši (B26, B33, D24, E35)
 - Premalo nudenja podpore staršem (B27, B28)
 - Prehitra prekinitev sodelovanja z otroki (B31, B32)
 - Potreba po kontinuiranim sodelovanjem z otroki (B29, B30, D23, F39, F40)
 - Družina ostane sama (B34)
 - Pomanjkanje povratnih informacij (C14, C15, F41, F42)
 - Oteženo delo ob pomanjkanju povratnih informacij (C16, F43)
 - Neurejene osnove (D19, F37)
 - Premalo kadra na šoli in centrih za socialno delo (D20, F44, F45)
 - Dolg postopek (D21)
 - Oteženo delo zaradi bolniških odsotnosti (D22)
 - Premalo pravic za delo z otroki in družino (E33, E36)
 - Kompleksnost problematike nasilja v družini (E41)
 - Obremenjenost šolske svetovalne službe (F38)
- PREDLOGI
 - Pomembnost timskega sodelovanja (A22, A23)
 - Preprečevanje retravmatizacije tekom postopka (D18)
 - Izvajanje preventive (E37, E38)
 - Nudenje dodatne podpore otrokom (E40)
 - Prizadevanje za vzajemen odnos s centrom za socialno delo (F46)
- IZKUŠNJE MEDINSTITUCIONALNEGA SODELOVANJA
 - POZITIVNE IZKUŠNJE
 - Hitra odzivnost zunanjih institucij (A25, B36, B37, C18, E46)
 - Hitra obravnava na centru za socialno delo (A27)
 - Ustrezno sodelovanje z zunanjimi institucijami (B35, C19, D25, D26, D30, D31, E50)
 - Prisotnost sestankov (B38)
 - Pogovori z otroki na šoli s strani delavcev iz zunanjih institucij (B39, E48, E49)
 - Pripravljenost na sodelovanje (B42)
 - Hitra odzivnost policije (B43, E45, F50, F51)

- Vzajemno izmenjavanje informacij (D27, D28, D29, E47)
- **NEGATIVNE IZKUŠNJE**
 - Pomanjkanje povratnih informacij (A26, A28, C17, C20, E43)
 - Slab stik z zunanjimi institucijami (A29)
 - Obremenjenost Centrov za socialno delo (E51, E52, E54)
 - Oteženo usklajevanje s Centrom za socialno delo (E53, F48, F49)
- **POTREBE**
 - Močnejši stik s Centrom za socialno delo (F47)
- **IZKUŠNJE SODELOVANJA V MULTIDISCIPLINARNEM TIMU**
 - **IZKUŠNJE USTREZNEGA SODELOVANJA**
 - Dober prenos povratnih informacij (A32, B55)
 - Več ljudi ima več znanja (B44)
 - Pomembnost poznavanja otrokove situacije (B45)
 - Pozitivne izkušnje (B53, D32, E55, F52)
 - Celostno reševanje problemov (B54, F53)
 - Pomembnost sodelovanja (B56)
 - Upoštevanost in slišnost (C24, D35, D36)
 - Redno sodelovanje v multidisciplinarnem timu (D33, D34)
 - **IZZIVI**
 - Redka vključenost v multidisciplinarni tim (A30, A31, C21)
 - Nepoznavanje otrokove situacije (B46, B49)
 - Pomanjkanje delovne sile (B47)
 - Menjavanje socialnih delavk (B48)
 - Oteženo sodelovanje na sestankih (B50)
 - Ovirano iskanje ustreznih rešitev (B52)
 - Pomanjkanje povratnih informacij (C22, C23, F56)
 - Sodelovanje zgolj na prvem srečanju (E42, E56, F54, F55)
 - Pomanjkanje evalvacije (E57)

IZVAJANJE POGOVORA Z OTROKOM

- **NAČINI IZVAJANJA POGOVORA**
 - Pogovor z zaupno osebo (A33, C26)
 - Pogovor s šolsko svetovalno delavko ali razredničarko (A34, C25)
 - Pogovor opravljen enkrat z eno osebo (A35, A36, C27, C28, C29)
 - Verjeti otroku (A37, D47, E62, F64)
 - Dajanje uresničljivih obljub (A38, A39, B60, B61, D50)
 - Nudenje psihične podpore (A40, D49, E58)

- Pokazati umirjenost (A49, F58, F59)
- Nudenje občutka varnosti (B57, B64, B65, B79, C32, D42, D55, D70, E59, F57)
- Ustvarjanje zaupnega odnosa (B58, B69, B71, D51, D69, E60)
- Pazljivost pri uporabi besed (B59, D39, D40, F62)
- Seznanitev otroka o neustreznosti nasilja v družini (B62, F61)
- Pojasnitev otroku o iskanju pomoči (B63)
- Ohranjanje tesnega odnosa z otrokom (B66, B67, D52)
- Skrb za občutek udobnosti (C31)
- Razbremenitev otrokovih občutkov krivde (C34, F60)
- Razlaga ukrepov otroku (C34)
- Zavedanje edinstvenosti situacije in otroka (D37, D38, E69)
- Poslušanje otroka (D43, F63)
- Otroka ne prekinjamo (D44, D45)
- Dovoliti otroku pokazati čustva (D48, F65, F66)
- Uvod na začetku pogovora (E66)
- Postopno postavljanje vprašanj (E68)
- Pogovor ne sme retravmatizirati (F67)
- Ohranjanje sočutnosti do sebe (E92, E93)
- OBČUTKI IN ČUSTVA MED POGOVOROM
- Presenečenost (A44)
- Pretresenost (A45, D53)
- Prisotnost jeze (A46, C41, E76, F68, F69)
- Skrivanje čustev pred otrokom (A47)
- Neprijetni občutki (B72, C35, F73)
- Občutek olajšanja ko se otrok počuti varno (B81, D56)
- Sočustvovanje (C36)
- Nemoč (C37)
- Prisotnost strahu (C40)
- Prisotnost žalosti (C42, E78, F71)
- Zaskrbljenost (E74, E75)
- Frustriranost (E79)
- Potrnost (E80)
- Zgroženost (F72)
- SOOČANJE S ČUSTVI
- Potlačitev lastnih čustev (A43, A48, B80)
- Predelava čustev po pogovoru (A50)
- Lažje soočanje s čustvi skozi izkušnje (D64)

Pomembnost skrbi zase (D62, F75)

Kontrola nad lastnimi mislimi (D63)

Zahtevna predelava čustev (F74)

- **OBČUTEK USPOSOBLJENOSTI ZA VODENJE POGOVORA**

Dolgoletno pridobivanje izkušenj in znanj (A51, C44)

Prisotnost izzivov kljub izkušnjam (A52)

Želja po dodatnem znanju (B82, E72, E88, F77, F78)

Nepopolna usposobljenost (B83, E81, E82, E83)

Občutek dobre usposobljenosti (C43, D64, D72, F76, F79)

- **IZZIVI**

Zahtevno ločevanje poklicnega in zasebnega življenja (B77, B78, D57, D58, D59)

Nepriстойnost za vodenje postopka (C38, C39)

Pretirano razmišljanje o situaciji (D60)

Zahtevno opravljanje pogovora (E70, E84)

Občutljiva tema (E71)

Strah pred napačnim ravnanjem (E85, E86, E87)

IZOBRAŽEVANJE NA PODROČJU NASILJA V DRUŽINI

– NAČINI PRIDOBIVANJA ZNANJ IN SPRETNOSTI

- **DODATNA IZOBRAŽEVANJA**

Dolgo-trajajoča izobraževanja (A55)

Večinsko pridobivanje znanj z izobraževanji (A56, C47)

Izobraževanja preko Katisa (B93, E103)

Udeležba na izobraževanjih (D79, D80, F80)

Udeleževanje seminarjev (E89, E94)

Program Neon (E109, E110)

- **IZKUŠNJE**

Pridobivanje znanj skozi izkušnje (A53, B87, B90, C45, D78, F81)

Zavedanje individualnosti vsakega primera skozi izkušnje (B91, B92)

- **ŠTUDIJ LITERATURE**

Prebiranje literature (B89, E102, F83, F84)

Prebiranje priročnikov Društva za nenasilno komunikacijo (F88)

- **SODELAVCI**

Pridobivanje znanj od ostalih svetovalnih delavk (B84, B88)

- **ZAVODI IN DRUŠTVA**

Sodelovanje z zavodi in društvi (B94, F85)

Sodelovanje v regijskem aktivu šolskih svetovalnih delavk in delavcev (E105, E106)

- Naslavljanje teme nasilja v družini v naslednjem aktivu (E107)
- Spremljanje spletnih strani društev (F86)
- Spremljanje Društva za nenasilno komunikacijo (F87)
- MEDINSTITUCIONALNO SODELOVANJE
 - Letni sestanki na Centru za socialno delo (A59)
 - Udeležba na posvetih (E95, E96)
- ŠTUDIJ NA FAKULTETI
 - Srečanje z nasiljem v družini pri vajah (D74, D76)
 - Učenje skozi študijsko prakso (D75)
- VREDNOTENJE IZOBRAŽEVANJ
 - POZITIVNI VIDIKI
 - Dobra ponudba izobraževanj pri začetnikih (A54, B97, B98, B99, D84)
 - Velika izbira izobraževanj v šolski svetovalni službi (B95, C46, D81)
 - Pogosto prejemanje ponudb o izobraževanjih (B96)
 - NEGATIVNI VIDIKI
 - Ponavljanje vsebin izobraževanj (A57, C51, C52, D82, D83)
 - Pomanjkanje govora o nasilju v družini (D73, E98)
 - Tekom študija premalo teoretskih znanj (D77)
 - Premalo vsebin o nasilju v družini med študijem (E99, E101, F82)
 - Pomanjkanje prakse med študijem (E100)
 - IZZIVI
 - Neudeležba na dodatnih izobraževanjih (A58, C53, C54, D87)
 - Udeležba na izobraževanjih dolgo časa nazaj (A60)
 - Samoiniciativna udeležba (A62, A63, C48, C49, E113)
 - Neopredeljenost o potrebnih znanjih (A67, D88)
 - Nezanimanje za izobraževanje (C50, D85)
 - Ohranjanje kritičnosti do sebe (E91)
 - Veliko odvisno od posluha šole (E111)
 - Omejenost zaradi pomanjkanja časa (E112)
 - POTREBE
 - Dodatna znanja za izkušene šolske svetovalne delavke (A61, A66, B100, B101)
 - Želja po kompleksnejših znanjih (A65, D89)
 - Več znanj o ustreznem vodenju pogovora (B86, E114)
 - Potreba po znanjih s področja travme (B102, C55, E115, E116)
 - Več znanj za nadaljno delo z otroki z izkušnjo nasilja v družini (B103, C56, F91)
 - Potreba po govoru in znanjih o skrbi zase (D90, F89, F90)

Znanja za delo s starši (D91

Izobraževanja z več praktičnimi primeri (E117, E118

Več konkretnih primerov dobre in slabe prakse (E199